

ЕВРОПЕЙСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

БАНКОВ НАДЗОР

Годишен доклад на ЕЦБ за надзорната дейност

2015

март 2016

BANKENTOEZICHT

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŲ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE

BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT

NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ

BANKOVÝ DOHLAD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

BANKENAUF SICHT

SUPERVISÃO BANCÁRIA

Съдържание

Предисловие от Марио Драги, председател на ЕЦБ	3
Предисловие от Даниел Нуи, председател на Надзорния съвет	4
1 Организационно устройство: банковият надзор в ЕЦБ	11
1.1 Изпълнение на изискванията за отчетност	11
1.2 Вземане на решения	12
1.3 Персонал на банковия надзор в ЕЦБ	16
1.4 Прилагане на Кодекса за поведение	19
1.5 Прилагане на принципа на разделяне на задачите, свързани с паричната политика, от надзорните задачи	19
1.6 Рамка за отчитане на данните и управление на информацията	20
2 Принос на надзора за финансовата стабилност	23
2.1 Кредитните институции: основни рискове и цялостни резултати през 2015 г.	24
2.2 Участие в управление на кризи	27
2.3 „Редовните“ цялостни оценки	31
2.4 Прилагане на надзорния модел на ЕНМ	34
Каре Непрекият надзор – необходимост от сближаване към последователни високи надзорни стандарти в целия ЕНМ	50
3 Лицензиране, докладване на нарушения, процедури за привеждане в изпълнение и налагане на санкции	53
3.1 Одобрения	53
3.2 Докладване на нарушения, процедури по привеждане в изпълнение и налагане на санкции	59
4 ЕНМ като част от европейската и глобалната надзорна архитектура	62
4.1 Европейско и международно сътрудничество	62
4.2 Принос към разработването на европейската и международната регулаторна рамка	67

5	Отчитане на използването на бюджета	77
5.1	Разходи за 2015 г.	77
5.2	Рамка за такси: ноември 2014 г. – декември 2015 г.	79
6	Правни актове, приети от ЕЦБ във връзка с банковия надзор	83
7	Речник	84
	Съкращения	88

Предисловие от Марио Драги, председател на ЕЦБ

През 2012 г., когато бе взето решението за създаване на единен надзорен механизъм в еврозоната, мнозина критици твърдяха или че това е невъзможно, или че ще отнеме безкрайно дълго. А ето че вече празнуваме първата годишнина на единния надзорен механизъм (ЕНМ) и оставяме зад себе си много успешна първа година на европейския банков надзор.

Все пак ЕНМ не е нито началото, нито краят на поредицата от институционални реформи, които трябва да осъществим, за да възстановим в Европа стабилността, която е предпоставка за завръщането към устойчив растеж. Той обаче представлява решаваща стъпка и в много отношения е ключ към по-нататъшния напредък.

През първите години след въвеждането на еврото живеехме с илюзията, че сме установили пълноценен паричен съюз. Но тъй като огромна част от парите се създават от частни банки, единна парична единица може да има само при наличието на единна банкова система. За да бъде дадена парична единица действително единна, тя трябва да бъде наистина взаимозаменяема, независимо от формата си и независимо от това къде се намира. Това изисква по-силно общо управление на банковия сектор в държавите, които имат обща парична единица.

Създаването на ЕНМ е отчасти в отговор на тази потребност. Единен надзорен орган, прилагащ еднородни методологии, въплъщава взаимното доверие. А това не само осигурява по-добра защита на гражданите, но и носи на държавите членки значителни ползи. Финансовите им институции могат да се възползват пълноценно от икономии от мащаба в рамките на единния пазар.

Същевременно трябва да се има предвид обаче, че банковият съюз е конструиран с три стълба: единен надзорен механизъм, единен механизъм за реструктуриране и унифицирана схема за гарантиране на депозитите. За да бъде паричната единица наистина единна, се нуждаем и от трите стълба. Трябваше да започнем с надзора, тъй като той е важно предварително условие за другите стълбове на банковия съюз. В началото на 2015 г. бе създаден вторият стълб – единният механизъм за реструктуриране (ЕМР). За да завършим нашия банков съюз, трябва да изградим третия стълб – унифицирана схема за гарантиране на депозитите. Едва тогава ще сме създали стабилна конструкция.

Банковият съюз не е самоцел, а съществена стъпка в изграждането на единен европейски пазар на банкови и финансови услуги. Да бъдат банковите и капиталовите пазари интегрирани и да функционират добре е жизненоважно условие, за да бъде еврото стабилно и успешно и за да се подпомогнат растежът и заетостта в интерес на всички европейски граждани.

Предисловие от Даниел Нуи, председател на Надзорния съвет

Когато през март 2015 г. бе публикуван първият годишен доклад, единният надзорен механизъм (ЕНМ) нямаше зад себе си дори половин година. Той имаше обещаващо бъдеще, но почти никаква история. В този втори годишен доклад зад нас е година и половина европейски банков надзор¹. ЕНМ все така има обещаващо бъдеще, но вече има и обнадеждаващо минало.

През 2015 г. отбелязахме добър напредък в изпълнението на целите на европейския банков надзор. Допринесохме за сигурността и стабилността на кредитните институции и за устойчивостта на финансовата система. Освен това подпомогнахме единството и интегритета на вътрешния пазар посредством равнопоставено третиране на кредитните институции. ЕНМ насърчаваше хармонизацията, прилагаше инвазивен подход в банковия надзор и засилваше сътрудничеството с европейските институции и други надзорни органи, както и комуникацията. Със сигурност не сме постигнали все още целта си – действително европейски банков надзор, но сме много по-близо до нея.

Насърчаване на интеграцията и хармонизацията – постигнати успехи и бъдещи предизвикателства

През 2015 г. европейският банков надзор направи голяма крачка към хармонизиран и обективен надзор чрез провеждането на **процес на надзорен преглед и оценка (ПНПО) в цялата еврозона** съгласно обща методология. За първи път всички значими кредитни институции в еврозоната бяха подложени на оценка по общо мерило. Количествените и качествените елементи бяха обединени в метод на експертна преценка по зададени параметри, осигуряващ последователност, предотвратяващ надзорното отсрочване и отчитащ спецификата на институциите. Общата методология се ползва в голяма степен от предходния опит и най-добрите практики на националните компетентни органи (НКО). Като цяло и с оглед на предстоящите години опитът от първия хармонизиран ПНПО е много обнадеждаващ.

Засиленото хармонизиране на надзорните практики в ЕНМ обаче не може да се осъществи без по-нататъшно хармонизиране на правилата. Европейската регулаторна рамка – РКИ/ДКИ IV – съдържа над 160 разпоредби, където се запазва известно право на преценка за надзорните органи или националните правителства в решението за конкретното прилагане на релевантните

¹ Според стилистичните конвенции за текстовете на английски език в ЕЦБ единният надзорен механизъм (ЕНМ) трябва по принцип да се назовава „европейски банков надзор“. Все пак терминът „единен надзорен механизъм“ може да се използва като описание на начина, по който се провежда надзорът (а не на провеждащата го институция), както и да се запази в правни текстове и в описанията на задачите и организацията на банковия надзор.

европейски норми. Някои от тези „**права на избор и преценка на национално равнище**“ (ПИПНР) са насочени към специфични национални особености. Много от тях обаче просто отразяват неоспорени традиции, чист национален интерес и регулаторна толерантност. Те имат значителен ефект върху равнището на пруденциалност на рамката и върху съпоставимостта на коефициентите на капиталова адекватност. Освен това те внасят допълнителни усложнения и представляват източник на регулаторен арбитраж.

В отговор на този проблем ние съставихме група на високо равнище, която установи около 120 ПИПНР, които могат да бъдат упражнявани от ЕЦБ и при които е възможна хармонизация. Те обхващат широк диапазон от теми като третирането на отсрочени данъчни активи, изключения за вътрешногрупови големи експозиции и освобождаване от вътрешногруповите изисквания за ликвидност. Споразумяхме се за единно за цялата еврозона прилагане на тези ПИПНР, като го съгласувахме със световните стандарти, а където няма такива стандарти, възприехме най-консервативния подход. В резултат на това бяха съставени регламент и ръководство, които бяха представени за публична консултация и приети от ЕЦБ. Регламентът ще влезе в сила през октомври 2016 г. Това е важна стъпка към хармонизирана регулаторна рамка за еврозоната.

Въпреки това регулаторната рамка остава в известна степен фрагментирана. По отношение на ДКИ IV например държавите членки са изтълкували различно редица разпоредби. Националното законодателство варира между стриктно дословно транспониране на европейското и прекомерно национално нормативизиране. А в някои държави националните законодателни органи засилват още повече фрагментацията, като превръщат незадължителни надзорни практики в обвързващи правни актове.

Транспонирането на директивите на ЕС е правомощие на националните законодателни органи. Въпреки това една фрагментирана регулаторна рамка е в противоречие с генералните цели на банковия съюз. Същевременно работата с широк диапазон от различни национални законодателства далеч не е идеална за единния европейски надзорен орган. Ето защо ние активно насърчаваме по-нататъшното **хармонизиране на регулаторната рамка** за банковия сектор. Докато регулацията остава фрагментирана, сближаването на надзорните практики не може да осигури условия на пълна равнопоставеност. В това отношение ЕНМ има активен принос в работата на Европейския банков орган (ЕБО) за установяването на единна нормативна уредба и единно ръководство за надзор на равнище ЕС.

Банковият сектор и надзорните дейности през 2015 г.

Резултатите от цялостната оценка, проведена през 2014 г., бяха отправната точка за надзорната ни работа през 2015 г. Те бяха обогатени с анализ на макроикономическата среда и задълбочен анализ на основните рискове за

банковия сектор. На тази основа Надзорният съвет определи пет приоритета, които ръководеха надзорната ни дейност през 2015 г. Ето кои бяха те:

- бизнес модели и двигатели на доходността;
- управление и склонност за поемане на риск;
- капиталова адекватност;
- кредитен риск;
- киберриск и защита на данните.

През цялата 2015 г. съвместните надзорни екипи (СНЕ) провеждаха разговори с висшето ръководство на банките, за да изложат ясно надзорните очаквания на ЕНМ и да разгледат в критична светлина жизнеспособността на **бизнес моделите и двигателите на доходността**. Група експерти със силно участие на НКО извърши хоризонтален анализ на групи от сходни институции, отчитайки спецификата на различните бизнес модели.

По приоритета **управление и склонност за поемане на риск** през март 2015 г. започна обстоен тематичен преглед, който беше използван в ПНПО. Прегледът приключи през януари 2016 г. с изпращането на последващи писма до кредитните институции. Като част от надзорния цикъл тематичният преглед също така даде на СНЕ възможност да определят последващи надзорни действия за 2016 г. и очерта области за бъдещи проверки на място. Доклад за най-добрите практики, установени в хода на тематичния преглед, ще бъде публикуван по-късно през годината.

През 2015 г. **капиталовата адекватност** беше приоритет, по който работихме непрестанно. Резултатите от цялостната оценка осигуриха на СНЕ добра отправна точка за последващи действия. Работата по ПИПНР отбеляза огромна крачка към по-хармонизирана дефиниция на регулаторния капитал на банките навсякъде в ЕНМ. Друга област, където е съсредоточено вниманието, е изготвянето на целеви преглед на вътрешните модели на банките, за да се гарантира, че отчитат адекватно нивото на рисковопреглетените активи. Целта е да се осигури съответствието на тези модели с регулаторните стандарти и да се насърчи съгласуваността им между институциите. В хода на 2015 г. бе извършен първоначален обзор и бе изработено предложение за целеви преглед на вътрешните модели през следващите години.

По отношение на **кредитния риск** през 2015 г. бе проведен тематичен преглед на финансирането с ливъридж. Целта на прегледа бе да се вникне по-добре в дейностите по финансиране с ливъридж на поднадзорните институции, да се подложат на оценка основните двигатели и динамиката на този пазар и да се идентифицират най-добрите практики. Освен това прегледът имаше за цел да позволи въвеждане на бенчмарк за институциите по отношение на финансирането с ливъридж. В допълнение към това Надзорният съвет създаде временна оперативна група, която да изработи и внедри последователен

надзорен подход към поднадзорните институции с високо равнище на необслужвани кредити.

Що се отнася до **киберриска и защитата на данните**, в началото на 2015 г. стартира тематичен преглед на киберсигурността на ИТ с цел да се установят профилите на киберриск на значимите институции и да се извърши бенчмаркинг на събраните от банките данни. Първоначалните резултати бяха използвани, за да се определи в кои банки да се проведат проверки на място през 2015 г. и 2016 г. Надзорният съвет също така одобри операционен и комуникационен модел при киберпрестъпления и създаването на база данни за случаите им. В подкрепа на работата в тези области бе създадена работна група с участието на НКО.

Европейският банков сектор в началото на 2016 г.

През първото тримесечие на 2016 г. европейският банков сектор бе изправен пред влошаване на глобалната финансова среда. Въпреки това днес той е много променен. На първо място, банките са подобрили **качеството и количеството на капитала си**. От 2012 г. насам коефициентът на базовия собствен капитал от първи ред (БСК1) на значимите институции в еврозоната се е повишил средно от 9% на около 13%. Тези институции са добре подготвени да посрещнат пълния размер на поетапно въвежданите регулаторни капиталови изисквания, които ще бъдат в сила от 2019 г. А що се отнася до надзорните капиталови изисквания, европейският банков надзор ясно заяви равнищата на капиталовите изисквания по Втори стълб, които очаква банките стабилно да поддържат. Ако условията не се променят, надзорните изисквания няма да бъдат повишавани повече.

Като цяло европейският банков сектор е много по-подготвен да се справя с неочаквани неблагоприятни фактори, отколкото преди няколко години. Освен това през 2015 г. значимите институции увеличиха допълнително печалбите си. Поради това те можаха да приложат подходящи политики за разпределение на дивиденди, без да се наруши изпълнението на регулаторните и надзорните капиталови изисквания. Същото важи и по отношение на разпределението по инструментите, включени в допълнителния капитал от първи ред.

Все още обаче има известен брой европейски банки с повишено равнище на **необслужвани кредити**. Те бяха установени в хода на цялостната оценка през 2014 г., при която за първи път досега беше използвана хармонизирана дефиниция. Не по-малко важно е, че за тези необслужвани кредити са заделени разумни провизии. Затова можем разумно спокойно да насърчаваме по-нататъшния напредък в контролираното понижаване на равнищата на необслужвани кредити през следващите няколко години.

И накрая, бе направена решаваща стъпка по отношение на устройството на банковата система. Благодарение на Директивата за възстановяване и реструктуриране на банки (ДВРПБ) и Единния съвет за реструктуриране (ЕСП) вече разполагаме с **режим за реструктуриране**, който позволява

организирана ликвидация на банки. Този режим гарантира, че разходите по реструктурирането вече няма да се поемат от данъкоплатците, а от акционерите и кредиторите на банките. Все пак, макар че Директивата за възстановяване и реструктуриране на банки надлежно засилва пазарната дисциплина, наблюдаваното през първото тримесечие на 2016 г. нарастване на спредовете не изглежда оправдано предвид на много по-високото равнище на капитал, държан от банките.

Надзорни приоритети за 2016 г.

През 2016 г. бизнес моделите и двигателите на доходността на банките ще продължат да бъдат в центъра на работата на европейския банков надзор. И двете са изложени на напрежение поради продължителния период на ниски лихвени проценти и високо равнище на обезценка на активите. Други важни елементи на рисковете, чиято значимост варира в различните държави, са кредитният риск и споменатото по-горе повишено ниво на необслужвани кредити, поведенческият обрат в търсенето на доходност, рискът, свързан с търговското поведение и управлението, държавният риск, геополитическият риск, нарастващата уязвимост в икономиките от възникващи пазари, а също и – както преди – рискът, свързан с информационните технологии и киберпрестъпленията. Освен това банките трябва да се подготвят за новите регулаторни капиталови изисквания.

Тези рискове и предизвикателства бяха отправната точка при определянето на надзорните ни приоритети за 2016 г. Тъй като много от основните рискове и предизвикателства не са се променили съществено спрямо 2015 г., надзорните ни приоритети за тази и миналата година донякъде се припокриват. Освен това някои от приоритетите за 2015 г. поначало бяха формулирани с времеви хоризонт над една година. Това са обстоятелствата, при които ЕНМ прие пет [надзорни приоритета](#) за 2016 г., които бяха оповестени в началото на годината, а именно:

- риск, свързан с бизнес моделите и доходността;
- кредитен риск;
- капиталова адекватност;
- управление на риска и качество на данните;
- ликвидност.

Рискът, свързан с бизнес моделите и доходността, е приоритет, който остава ключов през 2016 г. Въз основа на извършените през 2015 г. анализи стартира нов тематичен преглед на двигателите на доходността на банките, на равнище предприятие и за всички бизнес модели. В този контекст една от областите, където надзорът ще съсредоточи вниманието си, ще бъде проверката дали доходността е постигната, наред с всичко останало, чрез

отслабване на стандартите при отпускане на кредити, засилено прибягване до краткосрочно финансиране или увеличение на рисковите експозиции.

Кредитният риск също остава сред основните приоритети. Влошаването на кредитното качество на кредитите за предприятия и домакинствата, както и на стандартите при отпускане на кредити, а също и последователно високото равнище на необслужвани кредити са основание за тревога в редица държави от еврозоната, особено в тежко засегнатите от кризата. Освен че ще продължи започната през 2015 г. работа, банковият надзор в ЕЦБ също така ще изследва прекомерните концентрации на риск в някои области като например недвижимите имоти. Тясно свързан с това проблем е прилагането на новия счетоводен стандарт „IFRS 9 – Финансови инструменти“, който засяга измерването на обезценката на кредити и оценката на финансови инструменти. Скоро ще стартира релевантен тематичен преглед.

Друг приоритет за 2016 г. е **капиталовата адекватност**. Особено важни в това отношение са последователността и качеството на вътрешния анализ на адекватността на капитала (БААК) на банките, включително капацитета им за вътрешни стрес тестове, както и провеждането на надзорни стрес тестове като обхващащия целия ЕС стрес тест, координиран от Европейския банков орган. Други централни елементи на надзора през 2016 г. са допълнителното проследяване на качеството и състава на капитала на банките (включително във връзка с ПИПНР) и изследването на подготвеността им за новите регулаторни стандарти като например минималното изискване за собствен капитал и приемливи задължения и общия капацитет за поемане на загуби. Целевият преглед на вътрешните модели на банките и на нивото на рисквопретеглените им активи също ще бъде с висок приоритет през 2016 г. и следващите години.

Управлението на риска и качеството на данните на банките също ще остане приоритет през 2016 г. на фона на слаба рентабилност и потенциално търсене на източници на доходност, придружени от евтино и изобилно финансиране. Нещо повече, финансовата криза показва ясно, че управителните съвети на банките често не разполагат с информацията, необходима за вземането на добри бизнес решения. Сега приоритет за ЕНМ е да се представят ясно надзорните очаквания към банките в това отношение. Освен това тематичен преглед ще даде оценка на съответствието с принципите на Базелския комитет за банков надзор за ефикасно агрегиране на данните за риск и докладване на риска. Този преглед ще подсили проследяващите действия по тематичния преглед на ЕНМ на управлението на риска и склонността за поемане на риск, проведен през 2015 г. И накрая, за да се осигури качество и сигурност на данните, се изисква високотехнологична ИТ инфраструктура. Ето защо рисковете, свързани с информационните технологии, ще бъдат включени в анализа.

На последно място, като нов надзорен приоритет за 2016 г., е добавена **ликвидността**. Опитът от ПНПО през 2015 г. показва, че много банки все още не са изпълнили изцяло надзорните очаквания по отношение на стабилното управление на ликвидния риск. Затова методологията на ПНПО по отношение

на този риск се усъвършенства допълнително. Това включва задълбочен анализ на стабилността на коефициента на ликвидно покритие на банките и вникване в надеждността на тяхното управление на ликвидния риск и в склонността им за поемане на риск, които намират изражение във вътрешния анализ на адекватността на ликвидността (ВААЛ) или друга сравнима рамка.

В много отношения тези приоритети са в сила както за значимите банки, които са под прекия надзор на ЕЦБ, така и за по-малко значимите институции, чийто надзор се извършва пряко от НКО и непряко от ЕЦБ. В тясно сътрудничество с НКО и при съблюдаване на принципа на пропорционалност се осигурява съгласуван подход в целия ЕНМ.

Консолидиране на надзорния модел на ЕНМ

Надзорните приоритети за 2015 г. и 2016 г. подчертават перспективно ориентирания характер на подхода на ЕНМ към банковия надзор. Главната ни цел е да предприемаме своевременно мерки срещу потенциални проблеми. Въз основа на нарастващите възможности за бенчмаркинг и съпоставяне на сходни институции насърчаваме също така **анализа на риска от множество гледни точки**. Стремим се да вникнем задълбочено в рисковите фактори, в склонността за поемане на риск и в бизнес модела на всяка институция, като отчитаме подobaващо разнообразието на банкови бизнес модели в Европа. Това е друго очевидно преимущество на един общоевропейски банков надзорен орган.

Постигнатото досега се дължи главно на всеотдайността и усиления труд на нашите екипи. През 2016 г. ще продължим да развиваме **духа на екипност на ЕНМ** в рамките на ЕЦБ и НКО. Този дух на екипност е особено важен, като се има предвид, че всички тези висококвалифицирани специалисти, които дават своя принос за ЕНМ, са служители на различни органи в различни държави и участват в безпрецедентна форма на интегрирано сътрудничество. В съответствие с общото изискване на законодателите от ЕС ще продължим да развиваме политиката по отношение на човешките ресурси в областта на обучението, оценката на работата и мобилността в рамките на ЕНМ, така че да насърчаваме общата надзорна култура и един действително интегриран надзорен механизъм.

Пред ЕНМ стои още много работа за прилагане на най-добрите практики за независим, инвазивен и перспективно ориентиран надзор, който осигурява равнопоставеност на банките в еврозоната. С натрупването на опит и постепенното сближаване ще напредваме все по-бързо към тази цел.

1 **Организационно устройство: банковият надзор в ЕЦБ**

През първата година от функционирането на банковия надзор в ЕЦБ² организационното му устройство се доказва като много подходящо за ролята му на опора на работата на единния надзорен механизъм (ЕНМ). Все пак, като се имат предвид мащабът на проекта и краткостта на подготвителния етап, изненадващо би било, ако нямаше области за усъвършенстване. Ето защо са взети мерки за по-нататъшно подобряване на организационната рамка и своевременно ще бъдат предприети и по-нататъшни стъпки.

Като се има предвид големият обем на решенията, които трябва да се приемат в рамките на ЕНМ, въведени бяха редица мерки за оптимизиране на процеса. През първата година от функционирането на ЕНМ стана ясно и това, че редица основни задачи изискват повече ресурси, отколкото се очакваше. Затова през следващите две години ще бъдат наети още служители.

С цел да се осигури добро управление бе преработена етичната рамка за всички служители на ЕЦБ, така че да отрази новите задачи по банковия надзор. Тя влезе в сила на 1 януари 2015 г. Едновременно с това бе създадена Служба за съответствие и управление, която да консултира служителите и да подпомага прилагането на рамката. Разделянето на задачите по паричната политика и надзорните задачи на равнището на органите за вземане на решения също беше осигурено през цялата 2015 г. и не се наложи намесата на Групата за посредничество. Допълнително бяха усъвършенствани наличието на висококачествени данни за надзорни цели и системите за управление на информацията, обхващащи целия ЕНМ.

1.1 **Изпълнение на изискванията за отчетност**

Изготвянето на настоящия годишен доклад е едно от главните средства за отчетност на банковия надзор в ЕЦБ, в съответствие с Регламента за ЕНМ. Регламентът предвижда възлагането на надзорни задачи на ЕЦБ да бъде уравновесено с подходящи изисквания за прозрачност и отчетност. Сред приоритетите на ЕЦБ за 2015 г. остана поддържането и популяризирането на [рамката за отчетност](#), изработена въз основа на Междунституционалното споразумение между Европейския парламент и ЕЦБ и на Меморандума за разбирателство между Съвета на ЕС и ЕЦБ.

Що се отнася до Европейския парламент, през 2015 г. председателят на Надзорния съвет представи пред Комисията по икономически и парични

² Според стилистичните конвенции за текстовете на английски език в ЕЦБ терминът „банков надзор в ЕЦБ“ обозначава нейното надзорно подразделение.

въпроси на Парламента годишния доклад на ЕЦБ за надзорната дейност за 2014 г. ([31 март](#)), участва в две обикновени публични изслушвания ([25 юни](#) и [19 октомври](#)), и на два пъти участва в тематични обмени на мнения (25 юни и 19 октомври). Сред главните обсъждани въпроси бяха „правата на избор и преценка на национално равнище“ в РКИ/ДКИ IV, както и процесът на надзорен преглед и оценка (ПНПО). През 2015 г. ЕЦБ публикува на своя [уебсайт](#) 26 отговора на въпроси на представители в ЕП по надзорни теми. Отговорите разясняват правната рамка и политиките на ЕЦБ по широк диапазон от надзорни теми, като например извършената през 2014 г. цялостна оценка, надзорните действия на ЕЦБ, пропорционалността на надзорните решения и специфичните рискове за поднадзорните банки.

Освен това, в съответствие с Междунституционалното споразумение, ЕЦБ предаде на Европейския парламент записи от заседанията на Надзорния съвет.

Що се отнася до Съвета на ЕС, през 2015 г. председателят на Надзорния съвет участва в две заседания на Еврогрупата в състав банков съюз. На 24 април г-жа Нуи представи годишния доклад на ЕЦБ за надзорната дейност за 2014 г., а на 7 декември участва в размяна на мнения по теми, включващи прилагането на надзорната рамка, хармонизирането на правата на избор и преценка на национално равнище в РКИ/ДКИ IV и цялостната оценка през 2015 г.

Като част от изискванията за отчетност по Регламента за ЕНМ представители на ЕЦБ, участващи в банковия надзор, участваха в размяна на мнения с национални парламенти.

1.2 Вземане на решения

1.2.1 Надзорен съвет и Ръководен комитет

2015 г. беше първата пълна година на работа на ЕНМ. Проведеха се общо 38 заседания на Надзорния съвет, от които 22 във Франкфурт на Майн и 16 посредством телеконферентна връзка. На тези заседания Надзорният съвет обсъди широк кръг въпроси, както свързани с отделни поднадзорни банки, така и по-общи въпроси като например изработването на меморандуми по политиката и общи методологии. В допълнение към срещите и телеконференциите Надзорният съвет може да взема решения и по писмена процедура³. През 2015 г. по този начин бяха приети по-голямата част от решенията, по-специално тези за надеждност и пригодност.

³ Съгласно член 6.7 от [Процедурния правилник на Надзорния съвет](#) решения могат да се приемат и по писмена процедура, освен ако възразят най-малко трима от членовете му с право на глас. В този случай темата се включва в дневния ред на следващото заседание на Надзорния съвет. Обичайно писмената процедура изисква не по-малко от пет работни дни за обмисляне от Надзорния съвет.

Диаграма 1

Дейността на Надзорния съвет в числа

* Забележки: Числата в диаграмата се отнасят до отделни надзорни решения, адресирани до поднадзорни институции или потенциалните им приобретатели. Наред с това Надзорният съвет прие решения по редица хоризонтални въпроси (например общите методологии) и по институционални въпроси.

1) Решенията по процедури, свързани с лицензиране, на брой 921, обхващат повече от 2000 отделни процедури (вж. Раздел 3.1.2).

ЕЦБ прие голям брой решения, отнасящи се за отделни банки (вж. Диаграма 1). Това изисква ефикасно управление на процеса на вземане на решения. Отделните проекти за решения трябва да се представят за одобрение на Надзорния съвет, а след това – на Управителния съвет за окончателно приемане по процедурата при липса на възражения. Освен това не всички поднадзорни банки са се съгласили да получават официалните решения на ЕЦБ на английски език. За 34 банки решенията бяха преведени на друг официален език на ЕС.

Макар че банковият надзор в ЕЦБ се основава на законодателството на ЕС, по-специално на РКИ/ДКИ IV, държавите членки са транспонирали ДКИ IV в националното си законодателство по нееднороден начин. От това произтича друг оперативен проблем за вземането на решения, тъй като и на централно ниво е необходимо експертно познаване на всяка от 19-те национални правни рамки. При това регулаторната рамка продължава да се фрагментира още повече, тъй като някои държави превръщат незадължителни надзорни практики в обвързващи правни актове. В допълнение към това националното транспониране на ДКИ IV и националните регулаторни изисквания, които надхвърлят европейските норми, в някои случаи предизвикват дебат какви точно са надзорните правомощия на ЕЦБ. В редица случаи това е довело до провеждане на надзора от ЕЦБ посредством указания до националните компетентни органи (НКО).

През 2015 г. бяха предприети редица стъпки за оптимизиране на процеса на вземане на решения. За справяне с големия обем на предложенията за решения ще продължи проучването на възможностите за делегиране.

Наред с решенията за конкретни банки Надзорният съвет прие решения по редица хоризонтални въпроси, сред които изпъква прилагането на общи методологии и рамки в конкретни области на надзора. В три случая Надзорният съвет възложи на временни структури (две групи на високо равнище и оперативна група), включващи представители на висшето ръководство на ЕЦБ и НКО, да извършат подготвителна работа съответно по а) прилагането на правата на избор и преценка в законодателството на ЕС, б) методологията на ПНПО и в) последователния надзорен подход към поднадзорните институции с високо равнище на необслужвани кредити.

Надзорен съвет

На първия ред (от ляво надясно)

Александър Демарко, Йоуни Тимонен, Сирил Ру, Антонио Варела

На втория ред (от ляво надясно)

Андреас Домбрет, Фабио Панета, Джули Диксън, Люк Кун, Даниел Нуи, Забине Лаутеншлегер, Аннели Туоминен, Станислава Задревец Каприроло, Ян Сайбранд

На третия ред (от ляво надясно)

Матиас Деватрипонт, Владимир Дворжачек, Робер Офел, Иняцио Анджелони, Карол Габарета, Ягос Димитриу, Клод Симон, Фернандо Рестой Лосано, Зоя Размуса

На четвъртия ред (от ляво надясно)

Раймунд Рьозелер, Андреас Итнер, Андрес Кургьолд (заместник на г-н Кеслер), Хелмут Етл, Ингрида Шимоните, Норбер Гофине, Илияс Пласковитис

Председател	Даниел Нуи	Кипър	Ягос Димитриу (Central Bank of Cyprus)
Заместник-председател	Забине Лаутеншлегер	Латвия	Кристапс Закулис (Finanšu un kapitāla tirgus komisija) (до 28 януари 2016 г.) Петерс Путинш (Finanšu un kapitāla tirgus komisija) (от 15 февруари 2016 г.) Зоя Размуса (Latvijas Banka)
Представители на ЕЦБ	Иняцио Анджелони Люк Кун (от 11 март 2015 г.) Джули Диксън Сирка Хемелейнен	Литва	Ингрида Шимоните (Lietuvos bankas)
Белгия	Матиас Деватрипонт (Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique)	Люксембург	Клод Симон (Commission de Surveillance du Secteur Financier) Норбер Гофине (Banque centrale du Luxembourg)
Германия	Елке Кьониг (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) (до 28 февруари 2015 г.) Феликс Хуфелд (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) (от 1 март 2015 г.) Андреас Домбрет (Deutsche Bundesbank)	Малта	Карол Габарета (Malta Financial Services Authority) Александър Демарко (Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta)
Естония	Килвар Кеслер (Finantsinspeksioon) Мадис Мюлер (Eesti Pank)	Нидерландия	Ян Сайбранд (De Nederlandsche Bank)
Ирландия	Сирил Ру (Central Bank of Ireland/Banc Ceannais na hÉireann)	Австрия	Хелмут Етл (Finanzmarktaufsicht) Андреас Итнер (Oesterreichische Nationalbank)
Гърция	Василики Зака (Bank of Greece) (до 31 юли 2015 г.) Илияс Пласковитис (Bank of Greece) (от 31 юли 2015 г.)	Португалия	Антонио Варела (Banco de Portugal) (до 7 март 2016 г.)
Испания	Фернандо Рестой Лосано (Banco de España)	Словения	Станислава Задревец Каприроло (Banka Slovenije)
Франция	Робер Офел (Banque de France)	Словакия	Владимир Дворжачек (Národná banka Slovenska)
Италия	Фабио Панета (Banca d'Italia)	Финландия	Аннели Туоминен (Finanssivalvonta) Киммо Виролайнен (Suomen Pankki – Finlands Bank) (до 1 януари 2016 г.) Йоуни Тимонен (Suomen Pankki – Finlands Bank) (от 1 януари 2016 г.)

През 2015 г. Ръководният комитет, който включва осем от членовете на Надзорния съвет, подпомага дейността му и подготвя заседанията му, проведе 22 срещи. От тях 19 се състояха във Франкфурт на Майн, а 3 – чрез телеконферентна връзка⁴. През април се извърши първата ротация на петимата членове от НКО, назначени за мандат от една година.

1.2.2 Дейност на Административния съвет за преглед

През 2015 г. към Административния съвет за преглед бяха отправени **осем заявки** за административно преразглеждане на надзорни решения на ЕЦБ⁵. Административният съвет прие шест становища: две предлагат да се запази първоначалното решение, а четири – то да бъде изменено или да се подобри аргументацията. Останалите две заявки бяха оттеглени от заявителите.

Процедура и обхват на прегледите на Административния съвет

От процедурна гледна точка важен елемент на процеса на преглед се оказва **устното изслушване** на заявителите, което е възможно съгласно оперативните правила на Административния съвет⁶. То дава възможност на заявителите, които често биват представени от висшето си ръководство, да бъдат изслушани от Административния съвет за преглед, а ЕЦБ има възможност да представи своето гледище.

В двата случая, в които исканията за преглед бяха оттеглени, преди Административният съвет да издаде становище, Надзорният съвет, включително неговият Секретариат, допринесе за **разрешаването на проблемите** по удовлетворителен за заявителите и за ЕЦБ начин, изигравайки ролята на посредник между ЕЦБ и заявителите.

Както е посочено в член 24, параграф 1 и в съображение 64 от Регламента за ЕНМ, обхватът на прегледа, извършван от Административния съвет за преглед, следва да е обвързан с процесуалното и материалното съответствие на решенията на ЕЦБ с Регламента за ЕНМ, като същевременно се зачита **свободата ѝ на преценка**. Където ЕЦБ се е възползвала от това право на преценка, прегледът на Административния съвет е ограничен, в съответствие с практиката на Съда на Европейския съюз, до това да установи дали оспорваното решение е накърнено от явна грешка или злоупотреба с власт, и

⁴ Вж. член 26, параграф 10 от Регламента за ЕНМ.

⁵ Административният съвет за преглед има петима членове. Жан-Пол Редуен (председател), Кончета Бреша Мора (заместник-председател), Ф. Хавиер Аристегги Янес, Андре Камилери и Едгар Майстер, както и двама заместници: Рене Смитс и Карло Янари (до 6 ноември 2015 г.) / Иван Шрамко (от 3 февруари 2016 г.).

⁶ Решение на Европейската централна банка от 14 април 2014 година относно създаването на Административен съвет за преглед и установяването на оперативните му правила (ЕЦБ/2014/16).

дали то категорично надхвърля границите на правото на ЕЦБ на преценка. Съветът провери също така дали са били спазени релевантните процедурни правила и дали фактите, на които се основават оспорваните решения, са точно изложени.

Тематични области на прегледа и релевантни въпроси

Разглеждайки решенията, попадащи в неговата компетентност, Административният съвет за преглед работи по следните основни теми: обхват на консолидирания надзор (например правомощията на ЕЦБ по отношение на холдингово дружество – майка на банкова група, статутът на съвместните предприятия в банкови групи) и правила на административно управление (по-специално по отношение на разделението на надзорните и управленските функции в кредитните институции).

В хода на работата си по тези теми Административният съвет отбелязва **липсата на хармонизация при прилагането на европейското законодателство на национално равнище** в области като банкова консолидация и изисквания за надеждност и пригодност. Разглеждайки заявките за преглед, той отбелязва, че при допускане на широк диапазон от тълкувания между кредитните институции различията между тях затрудняват последователността в преразглеждането на решенията на ЕЦБ.

И накрая, Административният съвет за преглед може да изтъкне **важността на доброто вътрешно управление** на кредитните институции, особено по отношение на отговорността на ръководството за изграждане в тях на първа линия на контрол.

1.3 Персонал на банковия надзор в ЕЦБ

1.3.1 Персоналът през 2015 г.

Набирането на служители за банковия надзор в ЕЦБ бе проведено успешно. Критична маса нови служители бе назначена навреме за влизането му в действие през ноември 2014 г. До края на 2014 г. са назначени служители на приблизително 85% от всички 1073,5 позиции, приравнени към работни места на пълен работен ден,⁷ които са одобрени за 2015 г., като 769 са одобрените позиции за **петте структурни звена на ЕЦБ, изпълняващи банковия надзор**, а 304,5 позиции, приравнени към работни места на пълен работен ден, са за свързаните с надзора общи услуги⁸. В хода на 2015 г. продължи набирането на служители за останалите позиции, като до края на годината бяха запълнени

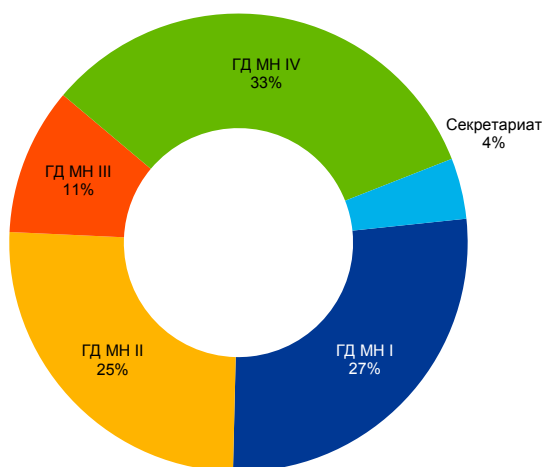
⁷ От всички позиции 984,5 са постоянни, а 89 са с ограничен срок.

⁸ Структурни звена на ЕЦБ, като например ИТ, човешки ресурси, бюджет, правни услуги, статистика, комуникации и администрация, които осигуряват услуги на банковия надзор в ЕЦБ по същия начин, както и за други задачи на ЕЦБ.

приблизително 96% от наличните. Освен тези позиции, приравнени към работни места на пълен работен ден, които са свързани с постоянни или срочни договори, банковият надзор в ЕЦБ се ползва от 40,5 позиции с краткосрочни договори.⁹

Графика 1

Одобрени позиции за банковия надзор в ЕЦБ към 31 декември 2015 г. – разбивка на позициите, приравнени към работни места на пълен работен ден

Графика 1 илюстрира разбивката на одобрените позиции за петте **структурни звена на ЕЦБ**, заети с банковия надзор, към 31 декември 2015 г.

От старта на набирането на служители за банковия надзор в ЕЦБ през 2013 г. са проведени общо 113 кампании, в които бяха получени над 25 000 отделни кандидатури.

Кампанията по набиране на служители беше прозрачна, конкурентна и организирана в йерархически низходящ ред, за да се даде възможност на мениджърите да подберат екипите си. Подборът беше ориентиран към наемане на служители с най-високо ниво на способности, ефективност и почтеност. По време на изпълнения с високи изисквания процес на набиране на служители всички кандидати трябваше да покажат не само необходимите солидни технически знания, но и поведенческа компетентност и – според случая – управленски умения. За оценяване на уменията и компетентността, необходими за

обявените позиции, бяха използвани различни пособия и техники, включително онлайн тестове, писмени задачи, презентации и структурирани интервюта.

Процесът на набиране на служители има за цел да осигури смесица от националности, възрасти, полова принадлежност и професионални знания и опит. 38% от наетите служители са жени, а 62% – мъже. Новопостъпилите служители внасят разнообразен професионален опит, като по-голямата част от тях идват от централни банки или надзорни органи.

Що се отнася до равнопоставеността на половете, разпределението е представено в Таблица 1.

Таблица 1

Равнопоставеност на половете в банковия надзор в ЕЦБ

% жени от общия брой служители	38%
% жени на неръководни длъжности от общия брой служители на неръководни длъжности	40%
% жени на ръководни длъжности от общия брой служители на ръководни длъжности	31%

⁹ Краткосрочните договори могат да бъдат за период до 12 месеца и не могат да се удължават отвъд едногодишния срок. Обичайно такива договори имат за цел да осигурят на ЕЦБ гъвкавост да реагира на спешни и краткосрочни нужди.

1.3.2 Преразглеждане на ресурсите за банковия надзор в ЕЦБ (решения, приети през 2015 г. за изпълнение през 2016 г.)

През 2013 г. първоначалният брой позиции за банковия надзор в ЕЦБ беше оценен въз основа на максимални усилия и допускания. На този етап обаче организацията все още беше в процес на изграждане и налице беше едва ограничен пряк оперативен опит. След почти година надзорен опит, в който ЕЦБ опозна по-задълбочено поднадзорните банки, стана ясно, че за редица ключови задачи са необходими по-големи ресурси от предвиденото.

Така например, необходимо беше да се увеличи броят на служителите, работещи по прекия надзор над значимите банки, най-вече при малките и средни значими банки и банкови групи, за да се осигури адекватно минимално ниво на интензивност в Плана за извършване на надзорни проверки (ПИНП), като се отчитат и рисковите профили на банките. Освен това за всички банки под пряк надзор, независимо от размера им, но при отчитане на качествени критерии, са необходими ресурси освен всичко останало и за а) усъвършенстване на методологията; б) проверки на място и в) преглед на вътрешните модели.

През септември 2015 г. Управителният съвет на ЕЦБ реши през следващите две години да увеличи броя на съответните позиции. През 2016 г. позициите в свързаните с надзора структурни звена ще се увеличат със 160 (постоянни и срочни)¹⁰. Що се отнася до (най-вероятно доста по-малкото) увеличение през 2017 г., то ще бъде обмислено и решение ще се вземе през тази година.

Набирането на служители през 2016 г. вече започна, като първите обяви за позиции бяха публикувани през октомври 2015 г., за да се запълнят новите длъжности възможно най-скоро. Кампаниите за набиране на служители се организират по прозрачен, конкурентен и йерархически низходящ начин, като се започва с позициите за ръководители и съветници. Подборът на кандидатите е насочен към наемане на служители с най-високо ниво на способности, ефективност и почтеност. В съответствие със стандартната процедура на ЕЦБ за набиране на служители всички кандидати трябва да покажат не само необходимите солидни технически знания, но и поведенческа компетентност, а според случая – и управленски умения.

1.3.3 Други инициативи, свързани с човешките ресурси

ЕЦБ промени правилата си за стажове, така че да позволи на наскоро завършили студенти да проведат част от стажа си в до два НКО наред с престоя си в ЕЦБ. Мобилността на стажантите между институциите в рамките на ЕНМ осигурява общоевропейски опит на наскоро завършилите младежи,

¹⁰ Това включва 125 постоянни и 35 срочни позиции. За новите задачи съотношението между срочните и постоянните позиции е 24%, доста по-високо от това за съществуващите одобрени позиции – 8%. Бяха одобрени допълнителни ресурси за общите услуги, а именно 43 позиции, от които 29 постоянни и 14 срочни.

като по този начин допринася за общоевропейска култура в банковия надзор и създава за цялата система база от талантлив млади специалисти. Първата стажантска програма на ЕНМ стартира през 2015 г. с цел да се насърчи сътрудничеството в рамките на ЕНМ. През април 2016 г. 38 стажанти, подбрани измежду около 1000 кандидати, ще започнат своя стаж.

1.4 Прилагане на Кодекса за поведение

Съгласно член 19, параграф 3 от Регламента за ЕНМ ЕЦБ е задължена да разработи и публикува [Кодекс](#) за поведение на служителите и ръководителите, ангажирани с банковия надзор. На 1 януари 2015 г. влезе в сила преработената Етична рамка на ЕЦБ и бе създадена Служба за съответствие и управление, която да я прилага и да предоставя на всички служители на ЕЦБ консултации по етични въпроси.

През 2015 г. тази служба получи над 1300 запитвания от служители от цялата ЕЦБ. Те засягаха широк диапазон от теми, включително частни финансови транзакции, подаръци, покани и външни дейности. Службата за съответствие и управление установи ограничен брой случаи на неспазване на преработената етична рамка, от които една трета се отнасяха до служители и ръководители в банковия надзор. Никой от тези случаи, свързани главно с (предполагам) конфликт на интереси, не включваше умисъл от страна на служители на банковия надзор в ЕЦБ.

Сред служителите и ръководителите в банковия надзор, които напуснаха през 2015 г., един от случаите изискваше изчаквателен период съгласно преработената етична рамка.

С оглед на това да се осигурят високи етични стандарти в изграждащите ЕНМ институции, през март 2015 г. Управителният съвет на ЕЦБ прие [Насоки](#), определящи общите принципи на етична рамка за ЕЦБ и НКО. Нарочна оперативна група подпомага Управителния съвет в прилагането на тези принципи за адекватна институционална и етична култура навсякъде в ЕНМ.

Комитет по етика на високо равнище, създаден също през 2015 г., за да съветва членовете на органите, участващи в процесите на вземане на решения в ЕЦБ, се произнесе на два пъти по въпроси, свързани с ЕНМ. И двата случая се отнасяха до действия, предприети в лично качество.

1.5 Прилагане на принципа на разделяне на задачите, свързани с паричната политика, от надзорните задачи

През 2015 г. прилагането на принципа на разделение между паричната политика и надзорните задачи засегна главно обмена на информация между

различните области на политиката¹¹. В съответствие с [Решение ЕЦБ/2014/39 относно прилагането на разделение между функцията, свързана с паричната политика, и надзорната функция на ЕЦБ](#), обменът на информация е подчинен на изискването „необходимост да се знае“, т.е. всяко структурно звено трябва да докаже, че изискваната информация му е необходима, за да постигне целите си по отношение на политиката. Повечето от случаите не се отнасяха до данни на отделни банки и достъпът до поверителната информация беше предоставен пряко от звеното в ЕЦБ – собственик на информацията, без да се наложи намесата на Изпълнителния съвет за разрешаване на възможни конфликти на интереси.

В съответствие с Решение ЕЦБ/2014/39 намесата на Изпълнителния съвет все пак бе необходима в няколко случая, за да бъде разрешено споделянето на неанонимизирани данни от FINREP и COREP¹², както и на други необработени данни. Тези случаи на обмен на информация засягаха главно кредитни институции, разположени в обхванати от програми държави. Достъпът до данните беше разрешен временно, за да се гарантира спазването по всяко време на изискването „необходимост да се знае“.

Разделението на равнище органи за вземане на решения не породиха проблеми и не се наложи намеса от страна на Групата за посредничество¹³.

1.6 Рамка за отчитане на данните и управление на информацията

1.6.1 Новости в отчетната рамка за данните

Качеството на данните и агрегирането на данните за риск на фирмено ниво, както и капацитетът за докладване на риска са важни предпоставки за вземането на правилни, основани на риска решения в банките. Заедно те определят качеството на управлението на риска. Предвид на това и в съответствие с надзорните приоритети на ЕНМ за 2015 г. бяха разработени количествени показатели за оценка на качеството на данните. Те помагат на ЕНМ да прилага принципите за ефикасно агрегиране на данните за риска и неговото докладване, формулирани от Базелския комитет за банков надзор.

За да се задоволи нуждата от навременни, висококачествени и подробни данни, ЕНМ прилага **„секвенциален подход“**, като НКО са първата точка на

¹¹ Решение ЕЦБ/2014/39 съдържа и разпоредби, свързани с организационни аспекти.

¹² Финансовото отчитане (FINREP) и общото отчитане (COREP) съставляват част от техническите стандарти за изпълнение на Европейския банков орган. FINREP касае събирането на финансова информация от банковите институции и представлява стандартизиран формат на годишните им финансови отчети (баланс, отчет за приходите и разходите и подробни приложения). COREP засяга събирането – също в стандартизиран формат – на информация, свързана с изчисляването на Първи стълб, т.е. подробности за собствения капитал, приспадания и капиталови изисквания (кредитен, пазарен и оперативен риск) и за големите експозиции.

¹³ Създадена по силата на [Регламент ЕЦБ/2014/26](#) с цел да осигурява разделиението между задачите по паричната политика и задачите по надзора, съгласно изискванията на член 25, параграф 5 от Регламента за ЕНМ.

събиране и контрол на данните. Натрупаният през 2015 г. опит показва, че хармонизирането на процедурите във всички юрисдикции в рамките на ЕНМ е предпоставка за високо качество на данните и жизненоважна първа степен в контрола на качеството. Ето защо ЕЦБ и НКО работят за засилване на хармонизацията в секвенциалния подход.

В допълнение към това в рамките на ЕЦБ е създадена втора степен на **контрол на качеството**. Тези мерки за контрол способстват за прилагането на едни и същи стандарти за качество на данните във всички поднадзорни институции. Те също така осигуряват на надзорниците ясна информация за нивото на контрол на качеството на данните и за процесите, прилагани в самите отчитащи институции, в съответствие с изискванията на ДКИ IV.

По тази причина свързаността на **Системата за надзорни банкови данни (SUBA)** беше разширена, така че да се подобри комуникацията с НКО. За да се попълнят пропуските в данните, необхванати от редовното докладване, бяха задействани проектите „Гъвкава среда за набиране на данни“ и „Отчитане на данни за целите на стрес тест“. Те ще послужат за посрещане на бъдещите изисквания на ЕЦБ за данни във връзка с изпълнението на макропруденциалните и микропруденциалните й функции. За да се постигне равновесие между наличието на пълни, последователни и редовни отчетни данни и избягването на излишно натоварване, произтичащо от изискванията за отчетност, към допълнителните изисквания се прилага ефикасно принципът на пропорционалност и те ще бъдат съобщавани достатъчно рано.

Регламент на ЕЦБ относно отчитането на надзорна финансова информация

Регламентът на ЕЦБ относно отчитането на надзорна финансова информация (ЕЦБ/2015/13) беше приет на 17 март 2015 г. Съгласно Регламента за ЕНМ проектът за този регламент бе представен за публична консултация през 2014 г. Правният акт премахва трайно и по хармонизиран начин някои пропуски в данните от надзорното отчитане. По-специално, той разширява хармонизираното редовно отчитане на финансова информация така, че то да обхване консолидираните отчети на банките по националните счетоводни рамки, както и отчети на индивидуална основа, например на поднадзорни лица, които не са групи.

Регламентът спазва принципа на **пропорционалност**, като прави разграничение между различни групи респонденти в зависимост от това дали те са значими или по-малко значими, дали се отчитат на консолидирана или индивидуална основа, и дали техните общи активи надвишават или са под прага на същественост от 3 млрд. евро.

Регламентът не засяга **счетоводните стандарти**, прилагани от поднадзорните групи и лица в техните консолидирани отчети или годишни финансови отчети, и не променя счетоводните стандарти, прилагани към надзорното отчитане.

В него се използват разработени от Европейския банков орган образци, които са включени в Регламента за изпълнение (ЕС) № 680/2014 на Комисията. По-специално, има нарочни национални образци за отчитане, следващи общоприетите счетоводни принципи (GAAP), които хармонизират отчитането на лицата по тези счетоводни стандарти, съобразявайки се с разликите между тях и международните стандарти за финансово отчитане (IFRS). Същевременно ЕЦБ си сътрудничи с НКО за предоставянето на банките, които се отчитат по национални GAAP образци, на допълнителни указания, с които да улесни отчитането им.

1.6.2 Новости в управлението на информацията

Дейността на ЕНМ разчита на наличието на ИТ инструменти, които да поддържат текущата работа на надзорниците както в ЕЦБ, така и в НКО. Системите, които бяха въведени в експлоатация преди официалното влизане в действие на ЕНМ на 4 ноември 2014 г., изиграха ключова роля в поддръжката на първия надзорен цикъл. Особено важна в този контекст е **системата IMAS (Система за управление на информацията за ЕНМ)**, която стана ключов елемент в поддръжката на централните процеси в ЕНМ и осигурява хармонизиран надзорен подход във всички държави от еврозоната.

IMAS беше значително усъвършенствана през 2015 г. По-специално, тя беше включена в надзорен портал, играещ ролята на единствена точка за достъп до всички информационни ресурси и ИТ инструменти, използвани в ЕНМ.

Принос на надзора за финансовата стабилност

През 2015 г., в която най-големите рискове за банките в цялата еврозона бяха свързани с бизнес моделите и двигателите на доходността, доходността на банките в еврозоната се подобри благодарение най-вече на стабилните макроикономически условия и ниските разходи за финансиране. Подобриенето обаче се дължи отчасти на еднократни печалби. Нещо повече, за голям брой банки в еврозоната доходността все още остава под оценъчната цена на капитала.

Гърция отново се озова в светлината на прожекторите, след като политическата несигурност доведе до тежки ликвидни проблеми в гръцките банки. Макар че ликвидната позиция на банките бе осигурена посредством спешна помощ за осигуряване на ликвидност, през годината се влоши и платежоспособността им. Бяха предприети редица надзорни мерки, за да се ограничи въздействието на кризата. Проведе се включително и цялостна оценка на четирите значими кредитни институции в Гърция. Капиталовият недостиг, установен в прегледа на качеството на активите и базовия сценарий, беше покрит от частни инвеститори, докато за посрещане на капиталовите нужди, породени от неблагоприятния сценарий, в някои случаи беше необходима допълнителна държавна помощ.

През 2015 г. беше отбелязан огромен напредък към хармонизиране на европейския банков надзор чрез прилагането на хармонизирана методология в процеса по надзорен преглед и оценка (ПНПО). За първи път в историята всички значими кредитни институции в еврозоната бяха подложени на оценка по общо мерило. Хармонизираният ПНПО несъмнено ще играе основна роля в постигането на по-голяма устойчивост на банките. Освен това ЕЦБ допринесе за създаването на рамка за управление на кризи в банковия съюз. Рамката се основава на Директивата за възстановяване и реструктуриране на банки (ДВРПБ) и на единния механизъм за реструктуриране (ЕМРП). Тя ще осигурява гладко справяне с потенциалното изпадане на банки в несъстоятелност и предотвратяване, доколкото е възможно, на кризи.

Що се отнася до макропруденциалната политика, 2015 г. беше първата пълна година, в която ЕЦБ прилага компетенциите си в тази област. Все пак, като се има предвид сегашният етап на финансовия цикъл, през 2015 г. Управителният съвет на ЕЦБ не намери за нужно да приема обхватни антициклични макропруденциални мерки.

2.1 Кредитните институции: основни рискове и цялостни резултати през 2015 г.

2.1.1 Основни рискове през 2015 г.

Сред основните рискове, пред които бе изправен банковият сектор в еврозоната през 2015 г., **устойчивостта на бизнес моделите и ниската доходност** заемат първо място¹⁴. Релевантността на останалите установени рискове варира между държавите от еврозоната. В този раздел е представен обзор на някои от основните рискове през 2015 г., които в по-голямата си част остават актуални и през 2016 г.

През 2015 г. на изпитание бяха поставени както бизнес моделите, така и доходността на банките, по-специално поради високото равнище на обезценени активи и продължителния период на ниски лихвени проценти. Печалбите все така бяха под натиск, като средната възвръщаемост на капитала остана под цената му. Ниската доходност може да засегне средносрочната устойчивост на бизнес моделите на някои банки и да наруши capacитета им да генерират капитал и достъпа им до финансовите пазари. Доходността на банковия сектор е възпрепятствана от редица проблеми. Най-важният фактор е средата на нисък номинален растеж и ниски лихвени проценти, което засяга традиционните банкови дейности като например кредитирането на дребно, които разчитат на матуритетни трансформации. Освен това наличностите от наследени проблемни активи също забавят доходността.

Кредитните рискове не представляваха причина за безпокойство във всички държави от еврозоната, но остават проблем за повечето от онези, които бяха най-силно засегнати от финансовата криза. Кредитните рискове включват влошаване на кредитното качество на кредитите за малки и средни предприятия, дружества и домакинства, и отслабване на кредитните стандарти.

Сегашните условия на безпрецедентно ниски премии за риск и на търсене на доходност от инвеститорите крият потенциал за рязък обрат в рисковите премии в глобален мащаб. Това може да засегне банките в няколко отношения. Първо, възможно е да се наложи преоценка на наличностите им от ценни книжа, която да доведе до загуби, особено при активите, оценявани по справедлива стойност. Второ, по-ниските цени на активите може да доведат до по-високи изисквания за обезпечения. Това може да засегне банките с голям дял на обезпечено финансиране. Трето, за банките, които разчитат в голяма степен на финансиране на едро, по-високите рискови премии вероятно ще доведат до по-високи разходи за финансиране. И накрая, за банките със значима дейност на капиталовия пазар засилената волатилност може да

¹⁴ Банковият надзор в ЕЦБ в тясно сътрудничество с НКО подлага на оценка основните рискове, на които са изложени кредитните институции, като използва информацията от съвместните надзорни екипи (СНЕ), други функционални звена в ЕЦБ и Европейския съвет за системен риск (ЕССР).

възпрепятства доходността. Един от показателите за подложени на натиск рискови премии е коригираната за риск доходност на държавните облигации. Тя намалява от 2006 г. насам, което показва, че инвеститорите приемат по-ниска възвръщаемост за същото равнище на риск. Друг признак, че инвеститорите приемат по-ниска доходност, е наблюдаваното изглаждане на кривата на доходност и стесняване на спредовете по суапове за кредитно неизпълнение между високодоходните облигации и облигациите с инвестиционен рейтинг.

Рисковете, свързани с неправомерно поведение и с управлението –

включително що се отнася до морални и етични стандарти – също се открояват сред най-значимите. През последните години срещу няколко банки от еврозоната бяха заведени дела и им бяха наложени глоби за нарушаване на правила, закони и стандарти и това се отрази на печалбите и репутацията им. Други дела още са висящи и е възможно да породят несигурност по отношение на бъдещите разходи на засегнатите банки. Ярки случаи на неправомерно поведение са свързани например с подвеждащи продажби, манипулиране на пазара, пране на пари, данъчни измами и нарушение на наложи от САЩ санкции.

Рискове породиха **геополитическото напрежение** в Русия и Украйна и нарастващата уязвимост в Китай и икономиките от възникващи пазари – и не само по линия на преките експозиции на банките, но и посредством верижни ефекти. Преките експозиции бяха ограничени до няколко значими институции, докато вторичните ефекти от финансовите и макроикономическите връзки може да засегнат неблагоприятно банковата система в еврозоната като цяло.

Програмите за съкращаване на разходите, увеличаващата се зависимост от ИТ решения и тяхната нарастваща сложност засягат стабилността на ИТ системите на банките и ги правят уязвими от **киберпрестъпността**. Произтичащите от това рискове може да доведат до оперативни загуби, увреждане на репутацията и нарушаване на бизнес процесите. По косвен път некачествени ИТ системи могат да имат пагубен ефект върху качеството на отчетите на ръководството и да възпрепятстват гъвкавото приспособяване към нови изисквания. Друг проблем се състои в това, че **качеството на данните** за вътрешно и външно отчитане може да е недостатъчно, което от своя страна води до неточна представа за присъщите на операциите на институциите рискове.

2.1.2 Общи резултати на значимите банки през 2015 г.

Таблица 2
Значими банки в еврозоната

	Общо активи (млрд. евро)	Рисковопрегнати активи (млрд. евро)	БСК1 (млрд. евро)	Коефициент на БСК1 (проценти)	Съотношение цена/доход (проценти)
Значими институции в ЕНМ	21 573	8 046	1 027	12,77	61,50
Г-СЗБ в ЕНМ	11 247	3 980	474	11,92	63,88
Всички Г-СЗБ в ЕС	17 669				
Г-СЗБ в света	41 929				

Забележки: Всички стойности са към края на септември 2015 г.; Г-СЗБ означава глобално системно значими банки (в зоната на ЕНМ: BNP Paribas, Deutsche Bank, BBVA, Groupe BPCE, Groupe Crédit Agricole, ING Bank, Santander, Société Générale, Unicredit Group).

Графика 2

Спадът в обезценките все още е сред главните двигатели на повишаването на доходността на значимите банки през 2015 г.

(Всички показатели са среднопрегнати, представени като процент от собствения капитал.)

* Данните за третото тримесечие на 2015 г. са ануализирани.
Източник: Рамка на FINREP (101 значими институции, отчитащи данни по международните стандарти за финансова отчетност (IFRS) на най-високо равнище на консолидация).

През 2015 г. доходността на значимите банки се подобри, макар и спрямо много ниски равнища: предварителните данни показват, че на агрегирана основа възвръщаемостта на капитала на представителна извадка от 101 кредитни институции се е повишила до 4,6% към края на 2015 г. спрямо 2,8% през предходната година (вж. Графика 2), но е доста под бенчмарка за съотношението разходи/капитал (който е 8% по последни оценки, вж. [Преглед на ЕЦБ на финансовата стабилност](#) от ноември 2015 г.).

Подобрението се дължи главно на стабилизирането на макроикономическите условия, което намали кредитните загуби: обезценките по кредити и други финансови активи намаляха от 7,7% от агрегирания собствен капитал през 2014 г. до 5,9% през 2015 г. Макар че то беше усетено навсякъде в еврозоната, равнището на кредитните загуби остана много нееднородно в различните държави. Същевременно обезценките на нефинансови активи като например търговска репутация нараснаха от 0,7% до 1,0% от агрегирания собствен капитал между 2014 г. и 2015 г. успоредно с

продължаващите усилия на банките да съгласуват оценките от преди кризата с текущите пазарни условия.

Нетните приходи от лихви – главният източник на доходност за значимите банки – се оказаха доста устойчиви през 2015 г. въпреки условията на ниски лихвени проценти: на агрегирана основа по-ниските разходи за финансиране компенсират напълно негативното въздействие на ниските лихвени проценти върху приходите от лихви. Самият приход от лихви донякъде е подпомогнат от умерено нарастване на кредитите за предприятия и домакинства (+2,6%), концентрирани в най-големите институции. Аналогично, приходите от такси

нараснаха в абсолютно изражение в резултат от управлението на активи и частното банкиране.

Разходите нараснаха успоредно с приходите: средното съотношение разходи/приходи остана стабилно на равнище от 63,3%.

На последно място, подобряването на доходността на банките отчасти се дължи на печалби от оценяване по пазарна стойност и капиталов доход от разпореждане с облигационни портфейли - еднократни печалби, които може да не се повторят през следващите тримесечия.

2.2 Участие в управление на кризи

2.2.1 Участие в управлението на кризата в Гърция, включително цялостна оценка на значимите гръцки кредитни институции

От началото на декември 2014 г. политическата несигурност в Гърция доведе до тежък недостиг на ликвидност за гръцките банки, в резултат от:

а) съществено изтичане на депозити; б) неподновяване на краткосрочното финансиране на едро (обезпечено и необезпечено); в) повишена нужда от ликвидност на дъщерни дружества и клонове в чужбина и г) по-висока експозиция на получатели на кредити от публичния сектор, считани за по-малко устойчиви предвид обстоятелствата. По тази причина през първата половина на 2015 г. зависимостта на гръцките банки от спешната помощ за осигуряване на ликвидност нарасна значително и се стабилизира едва в края на юни 2015 г. след банковата ваканция и въвеждането на капиталов контрол.

Платежоспособността на четирите значими гръцки кредитни институции също се влоши през 2015 г., особено през второто тримесечие, когато бяха заделени голям размер провизии в очакване на изхода от цялостната оценка.

Цялостна оценка на четирите гръцки значими кредитни институции

При тези условия ЕЦБ проведе цялостна оценка на четирите гръцки значими кредитни институции, за да направи перспективно ориентирана оценка на капиталовите им нужди. Цялостната оценка беше поискана от ЕЦБ в нейната надзорна роля, след като на 19 август 2015 г. бе подписан меморандум за разбирателство между Европейския механизъм за стабилност, Република Гърция и Bank of Greece. Тя включваше преглед на качеството на активите и стрес тест и бе извършена от началото на юли до края на октомври 2015 г.

Прегледът на качеството на активите беше моментна оценка на точността на балансовата стойност на активите на банките към 30 юни 2015 г. и даде отправна точка за стрес теста. Прегледът на качеството на активите изискваше гръцките банки да постигнат минимален коефициент на базов собствен

капитал от първи ред (БСК1) от 9,5%. **Стрес тестът** даде перспективно ориентирана оценка на устойчивостта на банките при два хипотетични сценария. Според базовия сценарий от банките се изискваше да поддържат базов собствен капитал от първи ред от най-малко 9,5%; а при неблагоприятния сценарий изискването бе за коефициент на базовия собствен капитал от първи ред от най-малко 8%.

Що се отнася до прилаганата методология, прегледът на качеството на активите се основаваше на унифицирани и хармонизирани дефиниции, съблюдаващи текущите счетоводни и пруденциални разпоредби. Тя също така беше в съответствие с методологията за преглед на качеството на активите, приложена в цялостната оценка за цялата еврозона през 2014 г. В някои области методологията на ЕЦБ включваше допълнителни допускания, за да отрази по-добре пазарните условия, например по отношение на задействащите механизми на обезценката, изчисляването на конкретните индивидуални провизии и оценката на обезпеченията. Стрес тестът беше проведен централно, въз основа на образци за данни и информация за кредитите, предоставени от банките. Резултатите за всеки сценарий бяха изготвени от ЕЦБ. С всяка от четирите банки беше проведена среща за надзорен диалог, на която бяха представени и обсъдени предварителните резултати от цялостната оценка.

Окончателните резултати бяха използвани като основа за **процеса на рекапитализация** в края на 2015 г., който включваше пълно покриване на установения в хода на цялостната оценка недостиг. Резултатът от цялостната оценка за 2015 г., оповестен в края на октомври, показва агрегиран капиталов недостиг за четирите гръцки значими кредитни институции в размер на 4,4 млрд. евро при базовия сценарий на стрес теста (праг от 9,5% БСК1) и 14,4 млрд. евро при неблагоприятния сценарий (праг от 8,0% БСК1).

Таблица 3

Резултат от цялостната оценка на четирите гръцки значими кредитни институции

	Отправна точка: коефициент на БСК1 преди прегледа на качеството на активите	Отправна точка: коефициент на БСК1 след прегледа на качеството на активите	Коефициент на БСК1, базов сценарий ¹	Коефициент на БСК1, неблагоприятен сценарий	Максимален капиталов недостиг (неблагоприятен сценарий)	
					(базисни пункта)	(млрд. евро)
Alpha Bank	12,7%	9,6%	9,6%	2,1%	590	2,74
Eurobank	13,7%	8,6%	8,7%	1,3%	670	2,12
National Bank of Greece	11,6%	8,1%	7,3%	-0,2%	822	4,60
Piraeus Bank	10,8%	5,5%	5,2%	-2,3%	1 035	4,93
На агрегирана основа	12,1%	7,9%	7,6%	0,1%		14,40

1) Показаните коефициенти на БСК1 при базовия и неблагоприятния сценарий са за декември 2017 г., а за базовия сценарий не отразяват непременно най-ниския коефициент за хоризонта на стрес теста от 2,5 години.

За да бъдат изпълнени установените при цялостната оценка капиталови нужди, от банките беше изискано да представят на ЕЦБ капиталов план, описващ как ще покрият установения капиталов недостиг. Предложените в плановете мерки трябваше да бъдат приложени до 11 декември 2015 г. Две от институциите успяха да наберат достатъчно капитал от частни инвеститори, за

да покрият общия си недостиг, а другите две институции получиха допълнителна държавна помощ по рамката за предпазна рекапитализация, изложена в Директива 2014/59/ЕС, която създава рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници. Тази публична подкрепа беше насочена към покриване на капиталовите нужди, възникващи при неблагоприятния сценарий на стрес теста. Нуждите, възникващи от прегледа на качеството на активите и/или базовия сценарий на стрес теста, бяха вече покрити от частния сектор.

Непосредствено наблюдение на гръцката банкова система и надзорни действия за ограничаване на влиянието на кризата

Наред с цялостната оценка, надзорната работа през 2015 г. запази своята насоченост към три допълващи се дейности:

1. непосредствено наблюдение на основните рискове в гръцката банкова система;
2. текущ обмен на информация и отчитане пред заинтересованите страни по въпроси, свързани с гръцките банки;
3. действия за ограничаване на влиянието на кризата.

През 2015 г. надзорната дейност продължи да бъде много интензивна и изискваше непосредствено наблюдение от страна на СНЕ (съставени от служители на ЕЦБ и на Bank of Greece) в сътрудничество с отдел „Управление на кризи“ на ЕЦБ. За наблюдението на по-малко значимите институции генерална дирекция „Микропруденциален надзор III“ на ЕЦБ също работи в тясно сътрудничество с Bank of Greece, която проведе цялостна оценка на тези банки.

За да подпомогне обмена на информация и гладкото сътрудничество, банковият надзор в ЕЦБ поддържаеше тесни връзки с всички релевантни заинтересовани страни: гръцките власти, включително Bank of Greece и Гръцкия фонд за финансова стабилност, Европейския банков орган (ЕБО), както и надзорни органи на приемащи държави (Обединеното кралство, България, бившата югославска република Македония, Румъния, Сърбия и Турция).

В хода на 2015 г. бяха въведени няколко надзорни действия за справяне с трудната ситуация, засегнала гръцкия банков сектор, и за ограничаване на влиянието на кризата. Тези действия включваха: решения за гарантиране на ликвидната позиция на четирите значими кредитни институции, например ограничаване на някои инвестиции и дейности, както и усилия да се гарантира, че чуждестранните клонове и дъщерни дружества на гръцки банки няма да бъдат засегнати от верижно разпространение, като особено внимание бе обърнато на тяхната ликвидност.

2.2.2 Принос за новата рамка на ЕС за управление на кризи

През 2015 г. банковият надзор в ЕЦБ допринесе за създаването на рамката на ЕС за управление на кризи, основаваща се на Директивата за възстановяване и реструктуриране на банки и на Регламента за Единния механизъм за реструктуриране.

Рамката на ЕС за управление на кризи задължава органите по надзора и реструктурирането да си сътрудничат. От една страна ЕЦБ като компетентен орган следва да си сътрудничи тясно с **Единния съвет по реструктуриране (ЕСП)** по отношение на планирането на възстановяването, прилагането на мерки за ранна намеса и оценката на банки, които са проблемни или има вероятност да станат проблемни. От друга страна, Единният съвет по реструктуриране е задължен да си сътрудничи с ЕЦБ по отношение на планирането на реструктурирането и оценката на вероятността за успешно реструктуриране на дадена банка, както и по отношение на прилагането на мерки по реструктуриране.

Беше поставено началото на тясно сътрудничество с ЕСП, който беше създаден през януари 2015 г. и към 1 януари 2016 г. е поел задачите си по реструктуриране на институции и групи под прекия надзор на ЕЦБ и на други презгранични групи в банковия съюз. Във връзка с това ЕЦБ има статут на постоянен наблюдател в изпълнителните и пленарните сесии на заседанията на ЕСП. Аналогично, ЕЦБ започна да кани председателя на ЕСП Елке Кьониг да взема участие като наблюдател в заседанията на Надзорния съвет на ЕЦБ при обсъждането на въпроси със значение за ЕСП. Освен това в края на 2015 г. беше подписан **меморандум за разбирателство между ЕЦБ и ЕСП** (вж. също Раздел 4.1.1).

Като част от рамката на ЕС за предотвратяване на кризи всяка институция трябва да изготви и да поддържа план за възстановяване, очертаващ мерките, които институцията ще предприеме, за да възстанови финансовото си състояние в случай на значително влошаване. През 2015 г. значимите институции започнаха да представят своите **планове за възстановяване** на банковия надзор в ЕЦБ за изчерпателна оценка. ЕЦБ оценява дали плановете са обстойни и дали биха могли надеждно и своевременно да възстановят жизнеспособността на институцията в периоди на сътресения.

Ако финансовото състояние на дадена институция се влошава и се обмислят мерки за ранна намеса, ще бъде засилен обменът на информация между съответните СНЕ, отдел „Управление на кризи“ на ЕЦБ и Единния съвет по реструктуриране. Ако никакви надзорни мерки или мерки от страна на частния сектор не могат да възстановят стабилността на банката, може да бъде взето решение институцията да бъде обявена за „проблемна или с вероятност да стане проблемна“. За значимите кредитни институции това решение се взема от ЕЦБ след консултация с Единния съвет по реструктуриране. Уведомени биват Европейската комисия и други външни заинтересовани лица, като надзорните органи и органите за реструктуриране на приемащите държави, съответните схеми за гарантиране на депозити или компетентните

министерства. След като дадена институция бъде определена като „проблемна или с вероятност да стане проблемна“, ЕЦБ ще координира отблизо с Единния съвет по реструктуриране необходимите последващи действия, като издаване на лиценз на мостова банка и отнемането на лиценза на „старата“ институция.

В контекста на управлението на кризи през 2015 г. ЕНМ взе участие в специални форуми за презгранични институции, като например Групи за управление на кризи, като същевременно имаше принос в разработването на политики от международни форуми като Съвета за финансова стабилност (СФС) за ограничаване на проблемите, свързани с банки, които са „твърде големи, за да фалират“, и за подобряване на устойчивостта и финансовата стабилност на банките.

2.3 „Редовните“ цялостни оценки

2.3.1 Последващи действия по цялостната оценка от 2014 г., включително прилагане на капиталови планове

Преди да поеме надзорните отговорности, ЕЦБ е задължена да извърши цялостна оценка на съответната банка, състояща се от преглед на качеството на активите и стрес тест. Стрес тестът изпитва устойчивостта на платежоспособността на банката при два хипотетични сценария – базов и неблагоприятен.

През 2014 г. ЕЦБ извърши цялостна оценка на 130 банки, за да се подготви да поеме отговорностите по банковия надзор през ноември 2014 г. [Резултатите](#) от това мащабно начинание бяха публикувани през октомври 2014 г. (относно последващите мерки, вж. [Годишния доклад за надзорната дейност](#) за 2014 г.). През април 2015 г. ЕЦБ изчисли, че около две трети от **съвкупните корекции** на балансовата стойност на активите, установени при прегледа на качеството на активите на значимите кредитни институции (42 млрд. евро), са отчетени във финансовите отчети на банките за 2014 г.; останалата една трета е третирана като пруденциални изисквания. Допълнително през първите девет месеца на 2015 г. банките под пряк надзор на ЕЦБ са изпълнили над 75% от действията, необходими за коригиране на качествените констатации. В някои случаи беше необходимо да бъдат започнати средносрочни и дългосрочни проекти. Напредъкът по тях се следи отблизо в рамките на ЕНМ.

При съчетаване на прегледа на качеството на активите със стрес тестовете бяха установени 25 банки с **общ капиталов недостиг** от 24,6 млрд. евро. От тях 12 банки вече бяха предприели капиталови мерки, преди да бъдат публикувани резултатите от цялостната оценка. Така останаха само 13 банки, които бяха задължени да предприемат допълнителни капиталови мерки, за да компенсират недостиг от 9,5 млрд. евро. Всички банки с капиталов недостиг бяха задължени по принцип да представят на ЕЦБ **капиталов план**, описващ как ще покрият недостига. Недостиг в резултат на прегледа на качеството на активите или на базовия сценарий на стрес теста трябваше да бъде покрит в

рамките на шест месеца; недостиг в резултат на неблагоприятния сценарий на стрес теста трябваше да бъде покрит в рамките на девет месеца.

Някои от капиталовите планове за останалите 13 банки включваха мерки, които бяха приложени незабавно поради една от следните три причини:

1. съгласно допускането за динамичен счетоводен баланс, не съществуваше или на практика не съществуваше капиталов недостиг¹⁵;
2. банката беше в процес на реструктуриране¹⁶;
3. банката беше приложила мерки, за да подобри структурната рентабилност достатъчно, за да покрие капиталовия недостиг¹⁷.

Останалите капиталови планове бяха прегледани от Надзорния съвет и впоследствие приложени от банките. Предприетите от банките мерки включваха продажби, набиране на нов капитал, реструктуриране и подобряване на управлението на риска.

Като цяло съвкупността от последващи действия след цялостната оценка през 2014 г. постигна обявените си цели за укрепване на балансите на банките, подобряване на прозрачността и засилване на доверието.

Потвърждение на това е същественият спад на спредовете по суапове за кредитно неизпълнение в периода между октомври 2014 г. и юли 2015 г. за тези 25 банки, които не бяха издържали цялостната оценка през 2014 г.¹⁸

2.3.2 Цялостна оценка на нови значими институции през 2015 г.

Тъй като цялостната оценка от страна на ЕЦБ е задължителна за всички банки, които преминават или има вероятност да преминат под пряк надзор на ЕЦБ, девет банки, които не взеха участие в оценката през 2014 г., бяха подложени на такава оценка през 2015 г. Прекият надзор на ЕЦБ над пет от тези банки беше започнал още през ноември 2014 г. с влизането в действие на ЕНМ¹⁹, а за останалите четири започна през януари 2016 г.

¹⁵ Такъв беше случаят с Eurobank и National Bank of Greece, описан в „Обобщен доклад за цялостната оценка“, стр. 10.

¹⁶ Такъв беше случаят с Dexia, описан в „Обобщен доклад за цялостната оценка“, стр. 10.

¹⁷ Такъв беше случаят с Nova Ljubljanska Banka и Nova Kreditna Banka Maribor. Печалбата преди провизии на двете банки сочеше способност да реструктурират разходната си база.

¹⁸ Вж. Steffen, S., Capital shortfalls in SSM banks: How much progress has been made? („Капиталовият недостиг в банките от ЕНМ: какъв напредък е постигнат?“), статия, представена по искане на Комисията по икономически и парични въпроси на Европейския парламент, октомври 2015 г.

¹⁹ Sberbank Europe AG, VTB Bank (Austria) AG и Banque Degroof S.A. не бяха включени в оценката през 2014 г., тъй като към момента на изготвяне на списъка с банки, които да участват в нея, критерият, според който те впоследствие станаха значими (значимост на презграничните активи и пасиви), все още не беше установен в правната рамка. Unicredit Slovenia не беше включена, тъй като по това време все още не беше класирана като третата най-голяма кредитна институция в Словения. Novo Banco SA не съществуваше като институция при започването на цялостната оценка за 2014 г., тъй като беше създадена едва през 2014 г. в резултат от мерките по реструктуриране, предприети по отношение на Banco Espírito Santo.

Таблица 4

Банки, взели участие в цялостната оценка през 2015 г.

Име на банката	Държава	Начало на прекия надзор
Sberbank Europe AG	Австрия	4 ноември 2014 г.
VTB Bank (Austria) AG	Австрия	4 ноември 2014 г.
Banque Degroof S.A.	Белгия	4 ноември 2014 г.
Kuntarahoitus Oyj (Municipality Finance plc)	Финландия	1 януари 2016 г.
Agence Française de Développement	Франция	1 януари 2016 г.
J.P. Morgan Bank Luxembourg S.A.	Люксембург	1 януари 2016 г.
Medifin Holding Limited	Малта	1 януари 2016 г.
Novo Banco SA	Португалия	4 ноември 2014 г.
Unicredit Slovenia	Словения	4 ноември 2014 г.

Оценката през 2015 г. се базираше на използваната през 2014 г. методология и също се състоеше от преглед на качеството на активите и стрес тест. Праговите коефициенти за установяване на капиталов недостиг бяха същите както през 2014 г.: коефициент на БСК1 от 8% за прегледа на качеството на активите и за базовия сценарий на стрес теста, и коефициент на БСК1 от 5,5% за неблагоприятния сценарий на стрес теста.

Прегледът на качеството на активите доведе до съвкупни корекции на балансовата стойност на активите на участващите банки в размер на 453 млн. евро, произтичащи в голяма степен от идентифицирането на допълнителни необслужвани експозиции, и до последващо повишаване на равнищата на провизиите. Резултатите от прегледа на качеството на активите послужиха като отправна точка за **стрес теста**, който прогнозира развитието на капиталовите позиции на банките за период от три години (2015–2017 г.). Неблагоприятният сценарий²⁰ изправи участващите банки пред среднопретеглено понижение от 6,1 процентни пункта на коефициента на БСК1.

Нито една от банките не падна под праговия коефициент на БСК1 от 8% след прегледа на качеството на активите. Съчетанието от ефектите от прегледа на качеството на активите и стрес теста обаче доведе до това, пет банки да паднат под праговия коефициент на БСК1 от 5,5% при неблагоприятния сценарий. Съвкупният **капиталов недостиг** беше в размер на 1,74 млрд. евро. Част от него беше вече покрита чрез увеличаване на капитала и други допустими мерки, предприети от банките след януари 2015 г.

Както и при оценката от 2014 г., банките са задължени да покрият останалия недостиг в рамките на девет месеца след публикуването на резултатите от цялостната оценка на 14 ноември 2015 г. За тази цел в рамките на две седмици след публикуването им те трябваше да представят **капиталови планове**,

²⁰ Неблагоприятният сценарий отрази набор от макрофинансови рискове, включително глобално увеличаване на доходността на облигациите, допълнително влошаване на кредитното качество в уязвими държави, забавяне на реформите на политиките и липса на оздравяване на балансите на банките, необходимо за поддържане на достъпно пазарно финансиране.

описващи подробно мерките, които планират да предприемат или вече са предприели. Прилагането и наблюдението на тези мерки е съгласувано с годишния процес по надзорен преглед и оценка (ПНПО), провеждан от СНЕ, отговарящи за надзора над тези банки. Необходимите корективни действия не се ограничават до компенсиране на капиталовия недостиг, а са свързани и с качествените констатации от прегледа на качеството на активите, като например слабости в системите и процесите на банките.

2.4 Прилагане на надзорния модел на ЕНМ

2.4.1 Прилагане на методологията на ЕНМ за ПНПО

Съвместните надзорни екипи (СНЕ) – съставени от служители на ЕЦБ и НКО – са крайгълният камък в прилагането на надзорния модел на ЕНМ. Като оперативни звена, отговарящи за прекия надзор над значимите институции, те извършват редовната, текуща надзорна дейност. Заедно с резултатите от тематичните прегледи, проверките на място и работата по вътрешните модели това осигурява важна информация за процеса по надзорен преглед и оценка (ПНПО).

През 2015 г. ЕНМ за първи път извърши ПНПО въз основа на обща методология за тогавашните 123 най-големи банкови групи в еврозоната. Целта на ПНПО е да способства за стабилна банкова система, която да може да финансира реалната икономика на еврозоната по надежден и устойчив начин. Изминалите финансови кризи бяха отчасти предизвикани от свръхекспанзионистични, недостатъчно капитализирани банкови системи, които, за да намалят задлъжнялостта си, в началото на кризата престанаха да предоставят кредити, възпрепятствайки устойчивия икономически растеж. Като цяло дългосрочните ползи от една подобаващо капитализирана банкова система значително надхвърлят краткосрочните разходи на участващите банки.

Диаграма 2

Методология на ЕНМ за ПНПО

Методологията на ЕНМ, представена на Диаграма 2, беше разработена от ЕЦБ в тясно сътрудничество с 19-те национални надзорни органа. Тя е в съответствие със законодателството на ЕС и насоките на ЕБО²¹ и се основава на най-добрите практики в рамките на ЕНМ, препоръчвани от международни органи. На 19 февруари 2016 г. беше публикувана [Брошура за методологията на ЕНМ за ПНПО](#).

Разработването и прилагането на новата единна методология в толкова кратък срок изискваше огромни усилия в рамките на ЕНМ по отношение на координацията, анализа, калибрирането, изпитването при реални условия и обучението.

До голяма степен въз основа на ключовата информация от СНЕ чрез ПНПО през 2015 г. беше извършена оценка на следните четири основни елемента:

- **бизнес модели** – преглед на жизнеспособността на бизнес моделите и на устойчивостта на печалбите на кредитните институции;
- **организационно управление и управление на риска** – преглед на оперативните и организационните структури на кредитните институции и на цялостната им рамка за управление на риска;

²¹ Насоки относно общите процедури и методологии за процеса на надзорен преглед и оценка (ПНПО) (EBA/GL/2014/13), ЕБО, 19 декември 2014 г.

- **рискове за капитала** – оценка на свързаните с капитала рискове и мерки за контрол на риска, на необходимостта от определяне на допълнителни капиталови изисквания и на капиталовата адекватност;
- **рискове за ликвидността и финансирането** – анализ на ликвидните позиции на институциите и на финансирането им, съответните мерки за контрол на риска и необходимостта от допълнителни ликвидни буфери.

Всеки елемент беше оценен посредством модулен подход с възходяща оценка на рисковете, разбити по категории и подкатегории. При оценките бяха приложени различни перспективи, като насоченост върху моментното състояние и прогнозен подход.

Количествените и качествените елементи бяха обединени чрез експертна преценка по зададени параметри. Този подход гарантира цялостна последователност, като същевременно отчита специфичните особености на институциите. Също така за първи път в широк мащаб беше възможно да се извършват обширни сравнения на институции със сходни характеристики и напречни анализи.

Като цяло хармонизираният ПНПО позволи холистична оценка на състоянието и жизнеспособността на кредитните институции с перспективна насоченост и при прилагане на принципа на пропорционалност. Оценяването на всички институции по последователен начин допринесе за по-нататъшното интегриране на единния банков пазар. Като резултат от ПНПО през 2015 г. бяха определени изискванията за равнищата на капитала и ликвидността на банките под пряк надзор от ЕЦБ според техните рискови профили. Където бе счетено за необходимо, бяха приложени допълнителни надзорни мерки.

Средните капиталови изисквания по Втори стълб²² за банките бяха увеличени с 30 базисни пункта между 2015 г. и 2016 г. Част от тези 30 базисни пункта се дължат на разположението на еврозоната в икономическия цикъл, което изисква поддържане, и в някои случаи укрепване на капитала в банковата система. Много банки все още се възстановяват от финансовата криза и продължават да са изложени на рискове и затруднения.

Допълнителни капиталови изисквания в размер на 20 базисни пункта се дължат на поетапното въвеждане на системните буфери. Въвеждането на тези буфери е мотивирано от една от основните поуки от кризата, намираща отражение в законодателството на ЕС: необходимостта да се възпират засягащи цялата система крайности, които произтичат по-специално от глобално системно значими банки (Г-СЗБ) и системно значими банки в национален мащаб, и които засягат цялата финансова система и в крайна сметка реалната икономика на еврозоната. С цел да се сдържат тези ефекти и в съответствие с релевантните насоки на ЕБО системните буфери (били те за

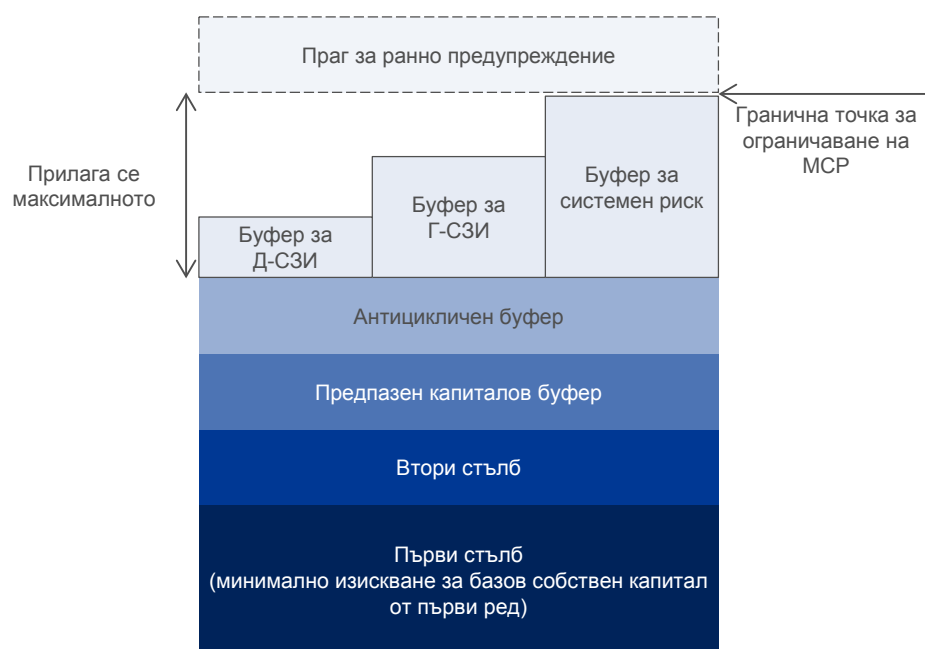
²² Капиталовите изисквания по Втори стълб са изискванията, наложени от компетентните надзорни органи – в допълнение към минималните капиталови изисквания – въз основа на резултатите от ПНПО.

Г-СЗБ или системно значими банки в национален мащаб, или за системен риск) се добавят към изискванията по Втори стълб. Тези системни буфери ще продължат да се въвеждат поетапно, според предвиденото, до 2019 г.

По отношение на прилагането на рамката за максималната сума за разпределяне (МСР) подходът на ЕНМ се позовава на становището на ЕБО, публикувано на 18 декември 2015 г. Този подход все пак може да бъде преразгледан в отговор на бъдещо развитие на регулаторната рамка на европейско или международно равнище или на прилагането на насоките на ЕБО, с цел да се гарантира последователност и хармонизация на единния пазар.

Диаграма 3

Разбивка на капиталовите изисквания

За значимите банки беше проверено внимателно равнището на капиталовите изисквания, като се обръща особено внимание на пълното равнище на изискванията за базовия собствен капитал от първи ред (БСК1). В случая с Г-СЗБ калибрирането на поетапното въвеждане и пълното равнище на капиталовите изисквания отразяват редица съображения, сред които необходимостта да се насърчава последователна рамка за всички институции под надзора на ЕЦБ, системното въздействие на системно значимите банки в глобален мащаб и системно значимите банки в национален мащаб, и общо сравнение с Г-СЗБ от други юрисдикции.

ЕНМ цели да изгради съгласувана рамка, която да бъде възможно най-подходяща за неговия специфичен контекст. Банковата среда, за която отговаря ЕНМ, е променлива; в сравнение с други юрисдикции ЕНМ обхваща много по-широк спектър от разнородни институции в различни държави с все

още частично хетерогенни правни системи. Затова методологията на ЕНМ ще продължи да се развива според необходимостта:

- да отрази развитието на приложимата регулаторна рамка, като например пруденциални разпоредби, препоръки или насоки на ЕБО и основни принципи на Базелския комитет;
- да внедри най-добри практики, подобрения или допълнително усъвършенстване.

Посредством пряка комуникация с банките банковият надзор в ЕЦБ осигурява на банките яснота и сигурност по отношение на надзора, които са им необходими за капиталовото планиране.

По-конкретно през 2015 г. ЕЦБ прие две препоръки относно политиките за [разпределяне на дивиденди](#) по отношение на финансовите 2014 г. и 2015 г. (съответно [ЕЦБ/2015/2](#) и [ЕЦБ/2015/49](#)) и изпрати [писмо до главните изпълнителни директори на банките относно политиките за променливото възнаграждение](#). В тези документи са изложени очакванията на ЕНМ за такива разпределения или изплащания от страна на институциите, които да бъдат съвместими с поддържането на линейна права към изискуемото максимално равнище на съотношенията.

При равни други условия изискванията по Втори стълб, установени в решенията от ПНПО за 2015 г., представляват и насока за бъдещето. По-специално, предпазният капиталов буфер ще бъде въведен поетапно до 2019 г., като изискванията по Втори стълб ще бъдат намалени съразмерно²³. Банките могат също да планират и за поетапното въвеждане на РКИ/ДКИ IV, т.е. за приспаданията от БСК1 и поетапното въвеждане на буферите за системен риск. Макар и завършекът на процеса по Базел III да не е напълно известен, вече е ясно, че той е насочен не към значително увеличаване на капитала в системата, а към подобряване на опростеността, съпоставимостта и прозрачността на капитала при всички банки.

2.4.2 Дейности по други методологии

Дейности по вътрешни модели

В края на 2015 г. 73 значими институции използваха поне един вътрешен модел за изчисляване на капиталовите изисквания по Първи стълб.

След като бяха разработени процес за одобряване в рамките на целия ЕНМ и рамка за провеждане на проучвания на вътрешни модели, Управителният

²³ Решенията от ПНПО отчитат различията между държавите в ЕНМ по отношение на поетапното въвеждане на предпазния капиталов буфер с оглед на това да се поддържат условия на равнопоставеност за всички банки в ЕНМ.

съвет одобри 137 проучвания на вътрешни модели за 2015 г. съгласно тази нова система.

Графика 3

Проучвания на вътрешни модели за 2015 г. според вида риск

Беше разработена **единна рамка** за текущо наблюдение на моделите. Тази рамка беше напълно интегрирана в минималното ниво на интензивност на надзорния процес и беше приложена в планове за извършване на надзорни проверки за 2016 г. Тя улесни участието на значимите институции в сравнителните анализи на ЕБО и на Базелския комитет за банков надзор. Беше изградена мрежа за определяне на процеса за хармонизираното събиране на данни от бек-тестове за значими институции с модели за пазарен риск. На тази основа се извършва анализ на хоризонталните и индивидуалните за отделните банки данни, който се използва за текущото наблюдение на моделите.

За да се спомогне за еднородно прилагане на моделите за Първи стълб, както и за хармонизирането на надзорните практики в рамките

на ЕНМ, беше започната работа по предложение за **целови преглед на вътрешните модели**. За тази цел беше изградена мрежа от старши експерти в областта на моделите от НКО и ЕЦБ, които да направляват процеса. Целевият преглед на вътрешните модели предвижда проучвания на място на избрани модели за кредитен риск, пазарен риск и кредитен риск от страна на контрагента от 2017 г. до 2018 г. (или до 2019 г., ако проектът бъде удължен за кредитния риск), докато 2016 г. ще бъде посветена на необходимите хоризонтални анализи, които ще определят целта за хармонизиране на проекта.

Към другите основни дейности по **надзорните методологии за вътрешни модели** в хода на 2015 г. се включва продължаващото все още разработване на насоки за валидиране на вътрешни модели и на насоки за оценяване на съществеността на разширяването и промените на моделите за кредитен риск от страна на контрагента.

Дейности по методологии за действия на място

Бяха сформирани няколко проектни екипа, съставени от експерти от ЕЦБ и НКО, които да работят върху редица типове риск и да доразвият методологиите за действия на място. В хода на 2015 г. бяха завършени методологични доклади, посветени съответно на бизнес модели и доходност и на вътрешния анализ на адекватността на ликвидността (БААЛ). Други специализирани екипи работят понастоящем по въпроси като кредитен риск, кредитен риск от страна на контрагента, попечителска дейност, счетоводство,

пазарен риск и риск, свързан с информационните технологии. Също така в процес на изготвяне е и публична харта, определяща условията и характеристиките на проверките на място.

2.4.3 Надзорни дейности на място

Първи цикъл проверки на място

Първият цикъл проверки на място беше част от общия план на ПИНП за 2015 г., одобрен през декември 2014 г. През юли 2015 г. беше одобрена полугодишна актуализация на плана, включваща провеждането на допълнителни проверки на място през втората половина на годината. Общо за 2015 г. бяха одобрени 250 проверки на място.

Таблица 5

Проверки на място: разбивка по рискове

Основни категории риск	Общо	Риск, свързан с доходността	Капиталов риск	Кредитен риск	Риск, свързан с управлението	ЛРПДИП	Ликвиден риск	Пазарен риск	Операционен риск
Общ брой проверки	250	6	20	62	55	9	29	13	56

Таблица 6

Проверки на място: разбивка по класове банки²⁴

Клас	Общо	1	2	3	4	5
Брой значими институции	118	7	7	28	27	49
Общ брой проверки	250	42	35	69	54	50

Планирането и назначаването на служители за проверките на място се извършва в тясно сътрудничество с НКО, чиито служители съставляват по-голямата част от ръководителите на мисии и членовете на екипите. Към октомври 2015 г. НКО са осигурили 906 проверяващи, които представляват 95% от човешките ресурси за действия на място. Останалите 5% са осигурени от специализирания отдел „Централизираны проверки на място“ на ЕЦБ; тези проверяващи също така са ръководили 26 от планираните през 2015 г. мисии.

С цел да се насърчат проверките на място, провеждани от смесени екипи, през май 2015 г. Надзорният съвет одобри въвеждането на система, основана на модел за командировки, за проверяващи от НКО.

²⁴ Банковите групи под пряк надзор на ЕЦБ са разделени в пет класа, като най-големите се намират в клас 1, а най-малките – в клас 5. В броя на посочените значими институции (118) не се включват значимите институции, които са дъщерно дружество на по-голяма институция в ЕНМ (напр. Deutsche Bank AG и Deutsche Bank Malta Ltd са отчетени като една институция в таблицата).

За да се осигури тясно сътрудничество с НКО по всички въпроси, свързани с проверките на място, през 2015 г. бяха организирани 8 срещи на мрежата от експерти от ЕЦБ и НКО в допълнение към проведените 21 двустранни срещи с 16 НКО. Освен това бяха организирани редица семинари и работни срещи за ръководители на мисии с цел да се улеснят контактите в общността на ЕНМ.

Текущи действия по наблюдение

За да гарантира хомогенно прилагане на методологията за проверки на място, отдел „Централизираны проверки на място“ на ЕЦБ извършва редица дейности по наблюдение през целия жизнен цикъл на проверката, като:

- преглежда предварителните бележки за проверката през подготвителната фаза на мисиите;
- подпомага екипа на място през фазата на проверка;
- осигурява качеството на всички доклади от проверки, представени от ръководителите на мисии.

Всички дейности се изпълняват посредством диалогичен процес, за да се подпомогне развитието на взаимно разбирателство и общ подход с НКО.

За да хармонизира работата на екипите за проверка на място, през 2015 г. ЕЦБ предложи редица насоки и образци за доклади от проверки.

2.4.4 Тематични прегледи на управлението на риска и склонността за поемане на риск, на рисковете, свързани с информационните технологии и киберсигурността, и на финансирането с ливъридж

2.4.4.1 Управление на риска и склонност за поемане на риск

Обхват, методология и цели

Предвид общото въздействие на корпоративното управление върху рисковия профил и устойчивостта на дейността на кредитните институции Надзорният съвет одобри започването на тематичен преглед на управлението на риска и склонността за поемане на риск на равнище ЕНМ през 2015 г. Допълвайки ПНПО, **113 CHE**²⁵ извършиха задълбочена и детайлна оценка на а) ръководните органи на банките, отговарящи за надзорните и ръководните функции; и б) рамките за склонност на банките за поемане на риск. Беше разработен пропорционален подход, отчитащ размера и сложността на отделните институции. Съответните надзорни инструменти включваха срещи

²⁵ От общия брой значими институции бяха изключени онези, които се намират в процес на ликвидация или имат твърде специфични бизнес модели.

със служители, изпълняващи ключови функции, оценка на документация и протоколи на управителни съвети и участие в ролята на наблюдатели на заседанията им. Заклученията от проверките на място, отнасящи се до тези въпроси, също бяха взети предвид.

Диаграма 4

Задълбочена оценка на 113 значими институции при следване на един и същи подход

За да се насърчи последователност в съответствие с най-високите стандарти, оценката следва двустепенен подход:

1. оценка на съответствието с националното и европейското законодателство;
2. оценка на степента на съгласуваност с най-добрите международни практики.

Прегледът отчете разликите между националните правни рамки, както и факта, че ефективни управленски структури са постижими при всякакъв корпоративен модел. На последно място, с цел да засилят сътрудничеството си с управителните съвети, СНЕ обсъдиха констатациите си с кредитните институции в рамките на срещи за надзорен диалог, проведени през октомври и ноември 2015 г.

Резултати

Тематичният преглед даде възможност на СНЕ да затвърдят познанията си за управленските структури на институциите под техен надзор и да

доусъвършенстват процесите си за оценката им. В допълнените към това хоризонталният подход стимулира обсъждането между експерти от ЕЦБ и НКО, както на равнище СНЕ, така и на равнище хоризонтални функции.

Хоризонталният подход позволи:

1. **да бъдат направени обобщени заключения:** тематичният преглед разкри, че макар и да спазват съответното национално законодателство, значими кредитни институции все още далеч не следват най-добрите международни практики. Основните области, които се нуждаят от внимание, са отменящите правомощия на управителните съвети, добавянето на съображения за риска в разискванията на съветите и взаимовръзката между рамките за склонност за поемане на риск и стратегията.
2. **да бъдат установени добри практики:** тематичният преглед позволи да бъдат установени най-добри практики в оперативното прилагане на международни стандарти. Те ще бъдат включени в доклад на ЕНМ за установените най-добри практики, който ще бъде публикуван по-късно през годината.
3. **да бъдат изготвени последователни препоръки:** тематичният преглед беше с насоченост за действия и доведе до конкретни препоръки към институциите да подобрят управлението си и рамките си за склонност за поемане на риск. Хоризонталният подход осигури последователност на препоръките, така че сходни констатации да доведат до сходни препоръки.

Като част от надзорните си дейности за 2016 г., СНЕ ще наблюдават прилагането на действията, включени в индивидуалните последващи писма до банките. Редица СНЕ ще прилагат повишено наблюдение на аспектите, определени като основни фокусни области.

2.4.4.2 Тематичен преглед на рисковете, свързани с информационните технологии и киберсигурността

Обхват, методология и цели

Рискът, свързан с информационните технологии и киберсигурността, беше определен като ключов за банковата система на еврозоната (вж. Раздел 2.1.1). За да се подобри разбирането му, беше създадена експертна група на ЕНМ за риска, свързан с информационните технологии, съставена от експерти от НКО и ЕЦБ, и беше предприет тематичен преглед на риска за киберсигурността със следните цели:

1. да се формулира специфична за тези рискове и обща за ЕНМ рамка за анализ на рисковете за киберсигурността;

2. да се извършат индивидуални оценки на профилите по отношение на риска за киберсигурността и на мерките за неговия контрол за подбрана извадка от 12 значими институции (преглед на място);
3. да се разработи хоризонтален подход, за да се добие предварителна представа за експозициите на риск за киберсигурността и на мерките за неговия контрол в значимите институции и да се сравнят практиките на съпоставимите институции, където това е възможно (преглед от разстояние).

За прегледа от разстояние ЕЦБ използва като основа Рамката за подобряване на киберсигурността на критични инфраструктури на NIST²⁶. Рамката на NIST беше приспособена и интегрирана от ЕЦБ за разработването на специализиран инструмент за анализ – „Въпросник за рисковете от киберпрестъпност“ – който беше раздаден на 110 значими институции. Събраната информация след това беше анализирана за всяка банка поотделно и хоризонтално за всички банки.

Резултати

От тематичния преглед бяха извлечени следните изводи по различни аспекти:

1. **текущ надзор и анализ на риска:** за първи път беше събрана по последователен начин, на равнище еврозона, структурирана информация за профилите на значимите институции по отношение на риска за киберсигурността, което даде възможност на СНЕ да работят допълнително с отделни банки. Тези по-големи рискове трябва да бъдат ограничени с мерки за контрол, надхвърлящи средните;
2. **надзорни дейности на място:** тематичният преглед доведе до 12 проверки на място, в резултат на което бяха изготвени конкретни препоръки на равнище институции;
3. **методология:** от събраната информация бяха добити познания за по-нататъшното развитие на методологията на ЕНМ за проверки на място по отношение на рисковете за киберсигурността.

В допълнение към тези заключения бяха започнати паралелни дейности за създаване на конкретна оперативна и комуникационна процедура, която да бъде следвана от значимите институции в случай на кибератаки. Тази процедура ще бъде въведена през 2016 г. по пилотна схема с ограничен брой институции.

²⁶ National Institute of Standards and Technology (Национален институт за стандарти и технологии на САЩ). Рамката от 12 февруари 2014 г. е публикувана на следния уебсайт: <http://www.nist.gov/cyberframework/upload/cybersecurity-framework-021214-final.pdf>

2.4.4.3 Тематичен преглед на финансирането с ливъридж

Обхват, методология и цели

Продължителният период на много ниски лихвени проценти и произтичащите от това стратегии за осигуряване на доходност налагат специално наблюдение на кредитното качество. Затова Надзорният съвет взе решение през 2015 г. да извърши тематичен преглед на финансирането с ливъридж. Прегледът обхваща кредитите към дружества с високо равнище на дълг, високодоходните облигации и структурираните инструменти, обезпечени с портфейли от заеми, като всичките те се ползват в значителна степен от благоприятните финансови условия.

Бяха определени три основни цели:

1. да се информират СНЕ за текущото развитие на равнище ЕНМ и на равнището на отделните институции;
2. да се определят нетипичните случаи по отношение на склонността за поемане на риск и управлението на риска, както и обхващащите цялата система уязвимости;
3. да се представят съвети за подходящ набор от корективни действия за цялата извадка.

За да се гарантира последователен анализ, беше разработено подробно изследване, което беше раздадено на 37 банки, практикуващи финансиране с ливъридж. Целите на изследването бяха да се проследи развитието на експозициите на финансиране с ливъридж, обема на инструментите за поемане, договорени с клиенти с висока степен на задължнялост, потенциалната концентрация на експозиции и общото кредитно качество.

Резултати

Пазарът на финансиране с ливъридж отбеляза значително възстановяване в световен мащаб след кризата и се характеризира с ожесточена конкуренция. Благоприятните условия за кредитополучателите се превърнаха в отслабване на структурите на транзакциите (повишаване на равнището на ливъридж, внос на структури с по-облекчени ограничения върху длъжника на европейските пазари) и в много случаи доведоха до по-голяма снизходителност в кредитните политики на банките.

Както склонността за поемане на дадена транзакция, така и склонността за задържане на части от експозицията са нараснали сред основните поднадзорни банки в рамките на ЕНМ. Този развой е основание за засилен надзорен контрол при наблюдението на свързания със синдикиране риск и фундаменталното кредитно качество на експозициите. На последно място,

бяха установени някои области за усъвършенстване на практиките на банките за наблюдение.

Графика 4

13-те банки от ЕНМ с най-голям дял на кредитиране с ливъридж – поемане на трансакции и дял на сделките, предназначени за разпределяне или задържане

(млн. евро)

В отговор на тези опасения, обобщени в индивидуални доклади за банките и в единен обобщен доклад, бяха предприети следните действия:

- бяха изпратени **надзорни писма** до определен брой банки, за да коригират откритите недостатъци;
- разработва се специализирано **табло** за редовно наблюдение на експозициите на банките;
- понастоящем се подготвят **насоки**, за да бъдат ясно изложени очакванията на ЕНМ относно финансирането с ливъридж.

2.4.5 Непряк надзор над по-малко значими кредитни институции и надзорно наблюдение

Рамката за непряк надзор над по-малко значимите кредитни институции обхваща редица текущи процеси за оперативно сътрудничество между ЕЦБ и НКО, както и проектни инициативи, свързани най-вече с разработването на съвместни надзорни стандарти и методологии.

Текущи процеси за непряк надзор и надзорно наблюдение

Текущото сътрудничество между ЕЦБ и НКО по отношение на надзора над по-малко значимите кредитни институции е организирано посредством

специализирани текущи процеси. Тези процеси дават възможност за ефективен обмен на информация, който позволява на генерална дирекция „Микропруденциален надзор III“ (ГД МН III) в ЕЦБ да изпълнява своята роля на наблюдаващ орган и да подпомага и предоставя информация на НКО, осъществяващи прекия надзор над по-малко значимите институции.

Посредством специализирана **система за уведомяване** през 2015 г. ЕЦБ получи и оцени общо 54 предварителни уведомления от НКО относно съществени надзорни процедури и проекти за решения, свързани с по-малко значими институции с висока степен на приоритет²⁷, които обхващат широк кръг от надзорни въпроси (напр. капитал, ликвидност и управление). Често уведомленията доведоха до последващи дейности, в хода на които ЕЦБ и съответните НКО съвместно обсъждаха и оценяваха най-подходящата линия на действие. Аналогично ЕЦБ участва в оценката на общите процедури (процедури за издаване/отнемане на лицензи и за квалифицирани дялови участия), отнасящи се за по-малко значимите институции.

Специализираните **звена за отделните държави** в ГД „Микропруденциален надзор III“ бяха в непрекъснат диалог с НКО относно разволя по сектори и индивидуални институции, в частност в институциите с висока степен на приоритет. Особено внимание беше обърнато на наблюдението на свързаните с кризата мерки спрямо редица институции, изправени пред значително влошаване на финансовото им състояние.

Тези функции бяха подкрепени от усилия за по-нататъшно хармонизиране на **методологиите за надзорна оценка** на НКО. Освен това бяха проведени различни анализи на банки и сектори, за да се идентифицират рискове и уязвими места. Резултатите от тези анализи се обобщаваха редовно в специални доклади за риска, които се предоставяха на надзорните органи от целия ЕНМ.

Разработване на съвместни надзорни стандарти, анализи и общи методологии, свързани с по-малко значимите институции, и други проектни инициативи

Осигуряването на последователно прилагане на високи надзорни стандарти в целия ЕНМ е първостепенната цел на непрекия надзор и надзорното наблюдение. Основните инструменти за надзор над по-малко значимите институции са съвместните надзорни стандарти и общите методологии, разработени съвместно с НКО. Съвместните стандарти са предвидени да бъдат в пълно съответствие със съществуващите изисквания на ЕБО.

²⁷ Моделът за подреждане по приоритети на по-малко значимите институции е описан по-нататък в този раздел.

Съвместни надзорни стандарти, разработени през 2015 г.

Един от разработените през 2015 г. съвместни стандарти е свързан с процеса на **надзорно планиране**, чрез който НКО приоритизират, планират и наблюдават изпълнението на ключови надзорни дейности на място и от разстояние за по-малко значими институции. Този съвместен стандарт цели да гарантира, че процесът се извършва по един и същи начин в целия ЕНМ.

Осигуряването на последователност е от особено значение също и в контекста на **плановите за възстановяване**, като се имат предвид разпоредбите на Директивата за възстановяване и реструктуриране на банки, която дава на компетентните органи правото на преценка да налагат, при определени условия, опростени задължения при плановите за възстановяване на несистемни институции. Очаква се значителен брой по-малко значими институции да попаднат в обхвата на опростените задължения. За целта започна работа по три основни аспекта:

1. оценка на приемливостта на институциите по критериите за опростени задължения и за освобождаване;
2. минималното общо съдържание на плановите за възстановяване при опростени задължения;
3. оценка на плановите за възстановяване.

Спестовните и кооперативните банки представляват значителна част от банковата система на ЕНМ. В някои държави членки институциите от тези сектори имат изградени **институционални защитни схеми**, които представляват споразумения за взаимна подкрепа, насочени към осигуряване на тяхната ликвидност и платежоспособност. Регламентът за капиталовите изисквания (РКИ) дава възможност на компетентните органи да третират преференциално институции, участващи в институционални защитни схеми, по отношение на определени аспекти, като например рисковото тегло от 0% за експозиции към други участници в институционалната защитна схема. В няколко случая в една институционална защитна схема участват както значими, така и по-малко значими институции.

За да гарантира последователно третиране на участниците в институционални защитни схеми в целия ЕНМ, през 2015 г. ЕЦБ в сътрудничество с НКО работи върху разработването на съвместен подход спрямо надзорната оценка на институционални защитни схеми. Това включваше определянето на съвместни критерии за оценка на съответствието с условията на РКИ, както и процес за гарантиране на сътрудничеството между ЕЦБ и НКО, когато в една и съща институционална защитна схема участват както значими, така и по-малко значими институции.

Анализ и методологии

Принципът на пропорционалност има съществено значение за непрекия надзор над по-малко значимите институции предвид техния много голям брой (над 3100²⁸ към 30 декември 2015 г.) и тяхната разнородност по отношение на размерите и бизнес моделите. Затова при текущите процеси (напр. системата за уведомяване и контактите със звената за отделните държави, описани по-горе) и при разработването на съвместни стандарти и методологии се прилага **модел за поддръждане по приоритет**. Този модел поддържа по-малко значимите институции по ниска, средна и висока степен на приоритет въз основа на присъщото им ниво на риск и възможното им въздействие върху националната финансова система. Подредбата позволява да се балансира подобаващо нивото на надзорно наблюдение и интензивността на надзорните дейности. Методологията в основата на модела беше допълнително усъвършенствана през 2015 г. и се прилага през надзорния цикъл за 2016 г.

Друга важна насоченост на текущата дейност е свързана с разработването на обща методология за **системите за оценка на риска** на по-малко значимите институции.

Системата за оценка на риска представлява важен елемент от ПНПО, провеждан от НКО. Главната цел на проекта е да стимулира сближаването при провеждането на ПНПО за по-малко значими институции, като осигурява на НКО обща рамка, за да регулират и доусъвършенстват методологията си и в крайна сметка да провеждат ПНПО, при който рисковете могат да бъдат оценявани по последователен начин в цялата еврозона, като същевременно се отчита специфичният контекст, в който оперират отделните институции. Като се има предвид общата цел да се осигури функционирането на ЕНМ като единна интегрирана система, методологията за системите за оценка на риска за по-малко значимите институции ще бъде базирана на методологията, използвана за значимите институции. Все пак тя ще бъде адаптирана така, че да се осигури пропорционалност и да се отчетат разликите между значимите и по-малко значимите институции по отношение на наличието на надзорни данни, както и на специфични характеристики на националните счетоводни рамки (национални общоприети счетоводни принципи) в някои държави членки.

Проектът за методологията за системите за оценка на риска беше започнат през 2015 г. с особено внимание върху анализа на бизнес моделите, оценката на вътрешното управление и оценката на рисковете за капитала и рисковете за ликвидността и финансирането. През 2016 г. тази работа ще продължи с насоченост към количественото определяне на капитала и ликвидността и изпитването на новата предложена методология.

²⁸ Брой на институциите на консолидирана основа.

Съдействие при надзорната дейност

Проектите за съдействие при надзорната дейност са временни инициативи, насочени към посрещането на конкретни нужди от допълнителни ресурси и/или експертни знания, които може да възникнат по време на текущия пряк надзор на НКО над по-малко значими институции. Експерти от ЕЦБ и евентуално от други НКО биват временно командировани да работят съвместно със служители на НКО по даден проект. Например през 2015 г. експерти от ГД „Микропруденциален надзор III“ в ЕЦБ работиха съвместно със служители от НКО в мисия на място в по-малко значима институция. Програмата за съдействие при надзорната дейност беше успешно изпитана през 2015 г., а през 2016 г. ще бъде разширена.

Каре

Непрекият надзор – необходимост от сближаване към последователни високи надзорни стандарти в целия ЕНМ

На ЕЦБ е поверено да осъществява наблюдение, за да осигури последователно прилагане на високи надзорни стандарти в съответствие с изискванията на ЕС, като взема предвид принципа на пропорционалност.

Като част от задачите си по наблюдение в надзора над по-малко значимите институции, и с цел да проучи съществуващото положение в началото на ЕНМ, ЕЦБ извърши преглед на основни теми, свързани с надзора на НКО над по-малко значимите институции през 2014 г. Сред тях се включваха отговорностите и организацията на НКО, човешките им ресурси за надзор над по-малко значими институции, провеждането на дейности на място и от разстояние (в това число взети надзорни решения и предприети надзорни действия), както и методологиите за оценка на риска и други надзорни практики.

Въпреки че 2014 г. беше необикновена година за банковия надзор в еврозоната (предвид изграждането на ЕНМ и провеждането на цялостната оценка) и съответно не може да се счита за съвсем общовалидна база, тази първоначална оценка на надзорните практики преди влизането в действие на ЕНМ потвърждава важността на това да се постигне обща терминология и по-дълбоко разбиране на надзорните практики, и да се разработят последователни подходи. Значителни различия бяха докладвани в области като:

- човешките ресурси, предвидени за една поднадзорна по-малко значима институция;
- броя на взетите от НКО надзорни решения, свързани с по-малко значими институции (което сочи разлики между подходите за вземане на решения на НКО);
- средната продължителност на проверките на място в по-малко значими институции;
- периодичността и характера на редовните взаимодействия с по-малко значими институции;
- различните методологии за оценка на риска (напр. по отношение на честотата, скалата за оценка или обобщаващата методология).

Някои от тези различия се свързват с временни фактори, с разлики в терминологията или с различното естество на секторите на по-малко значимите институции в ЕНМ, докато други разкриват по-съществени разлики при осъществяването на надзора в началото на ЕНМ.

Констатациите от този преглед подкрепят вече започналите през 2015 г. усилия на ЕЦБ за постигане на общата цел на ЕНМ да прилага последователни и високи надзорни стандарти. През 2016 г. ще продължи работата с НКО в областите, в които има подчертана необходимост от сближаване, например при разработването на обща система за оценка на риска за по-малко значимите институции, както и при проучването на по-общ аспекти от процеса по надзорен преглед и оценка и изготвянето на съвместни надзорни стандарти по теми като проверките на място. В по-общ план напредва работата по сборник от съвместни надзорни стандарти и правни инструменти за осигуряване на последователност в основните области на надзор на НКО над по-малко значимите институции.

2.4.6 Макропруденциални задачи

2015 г. беше също така първата пълна година, през която ЕЦБ изпълнява компетенциите си в областта на макропруденциалната политика, изложени в член 5 на Регламента за ЕНМ. В тези определени рамки на макропруденциалната политика ЕЦБ има две правомощия:

1. Тя може да прилага по-високи изисквания за съответните капиталови буфери от изискванията, прилагани от националните органи. Тя също така може да прилага по-строги мерки, насочени към системните или макропруденциалните рискове при условията на процедурите, посочени в приложимото право на ЕС. Така например ЕЦБ може да прилага към банките по-високи изисквания, свързани с антицикличните капиталови буфери, буферите за системен риск, капиталовите свръхизисквания за системно значими институции, а също и свързани с рисковите тегла на експозиции към недвижими имоти и експозиции в рамките на финансовия сектор. Може да прилага и ограничения на големите експозиции и допълнителни изисквания за оповестяване на информация.
2. Националните органи трябва да уведомяват ЕЦБ, когато имат намерение да приложат или да променят определена макропруденциална мярка, включена в РКИ или ДКИ IV. ЕЦБ след това прави оценка на планираните мерки и може да повдигне възражение срещу тях. Националните органи разглеждат коментарите на ЕЦБ, преди да вземат окончателното си решение. Подобно задължение за уведомяване на НКО е в сила и ако ЕЦБ вземе решение да наложи по-високи изисквания.

Управителният съвет на ЕЦБ има крайната отговорност за вземането на макропруденциални решения, като ги одобрява, възразява срещу тях или изменя предложенията за решения, внесени от Надзорния съвет.

Управителният съвет може също по собствена инициатива да поиска

Надзорният съвет да представи предложение, което да налага по-високи изисквания за макропруденциалните инструменти.

През 2015 г. Управителният съвет прецени, че няма нужда да се приемат обхватни антициклични макропруденциални мерки предвид сегашния етап на финансовия цикъл. Тази оценка отчита и факта, че в държави от еврозоната вече бяха предприети повече от 80 действия в макропруденциалната област, за да се повиши устойчивостта на банковата система и да се предотврати появяването на евентуални дисбаланси, особено в сектора на недвижимите имоти.

През 2015 г. националните органи в 19-те държави от ЕНМ уведомиха ЕЦБ за 48 макропруденциални мерки: бяха получени 28 уведомления относно антициклични капиталови буфери, 18 относно „други системно значими институции“ и 2 относно въвеждането на буфер за системен риск (вж. списъка на националните действия по макропруденциалната политика, представен от [Европейския съвет за системен риск](#)). Във всички държави антицикличните капиталови буфери са въведени официално, но коефициентът им се поддържа на ниво 0, което предполага, че няма циклично въздействие върху акумулирането на капитал. В почти всички случаи официалното уведомление беше предшествано от неофициално такова в духа на сътрудничество между ЕЦБ и националните органи. При уведомленията за макропруденциални решения, взети от национални компетентни органи и от определени на национално равнище органи, Управителният съвет извърши своята оценка на мерките в съответствие с член 5, параграф 1 от Регламента за ЕНМ и взе решение да не повдига възражения срещу решенията, взети от тези органи.

За да се гарантира, че микропруденциалните и макропруденциалните перспективи се съчетават ефективно и са осигурени подходящи аналитични елементи, макропруденциалните въпроси се обсъждат от Управителния съвет и Надзорния съвет на общи сесии (макропруденциален форум). През 2015 г. макропруденциалният форум провежда на всеки три месеца заседания за обсъждане на рисковете пред зоната на ЕНМ и индивидуалните държави от ЕНМ, както и на други релевантни от макропруденциална гледна точка теми.

3 Лицензиране, докладване на нарушения, процедури за привеждане в изпълнение и налагане на санкции

Макар да осъществява пряк надзор само над значимите кредитни институции, ЕЦБ е компетентният орган за всички кредитни институции в еврозоната по отношение на издаването или отнемането на лицензи за банкова дейност и по отношение на оценката на придобиването на квалифицирани дялови участия (известни като „обща процедура“). ЕЦБ също така отговаря за оценката на надеждността и пригодността на членовете на управителните органи на значимите кредитни институции и за процедурите по прилагането на единния европейски паспорт за извършване на дейност. Като цяло значителна част от решенията, свързани с европейския банков надзор, се отнасят до процедури за одобрение.

През 2015 г. ЕЦБ получи уведомления за повече от 3000 процедури за одобрение. Повечето от тях се отнасяха до оценки за надеждност и пригодност, докато само малък брой се отнасяха до заявки за лиценз за банкова дейност. Бяха положени огромни усилия за подобряване на процедурите по отношение на тяхната простота и пропорционалност и за разработване на насоки по политики по редица въпроси.

ЕЦБ също така изпълни и задължението си да осигури ефективни механизми за докладване от всяко лице на нарушения на релевантното законодателство на ЕС. През 2015 г. бяха получени 79 съобщения за нарушения, като 51 от тях попадат в обхвата на надзорните задачи на ЕЦБ. Тези съобщения засягаха основно управленски въпроси и изчислението на собствения капитал и на капиталовите изисквания.

3.1 Одобрения

3.1.1 Промяна на броя на институциите под пряк надзор на ЕЦБ

На 4 ноември 2014 г. ЕЦБ започна да осъществява пряк надзор над 120 лица, определени като значими институции съгласно критериите, изложени в член 6, параграф 4 на Регламента за ЕНМ (т.е. институции, които достигат определен праг по отношение на размера си, важността си за икономиката и значимостта на трансграничните си дейности; такива, които са поискали или получават публична финансова помощ, или такива, които са сред трите най-значими институции във всяка държава членка). Всички останали институции се

определят като по-малко значими. На 4 септември 2014 г. беше публикуван първи списък на значимите и по-малко значимите институции.

Съгласно Рамковия регламент за ЕНМ класифицирането на поднадзорните лица и групи като значими или по-малко значими трябва да се преразглежда поне веднъж годишно. За годишната оценка на значимостта ЕЦБ преглежда всички поднадзорни групи, които не са били обект на специално решение за значимост след предходната обща оценка, за да установи: а) дали лицата, класифицирани понастоящем като значими, все още изпълняват съответните критерии и б) дали лицата, класифицирани понастоящем като по-малко значими, в момента изпълняват тези критерии. Оценката отчита също и дали е необходимо да бъдат взети под внимание някакви извънредни обстоятелства.

Годишната оценка на значимостта за 2015 г. увеличи броя на банките и банковите групи под пряк надзор на ЕЦБ на 129. [Актуализираният списък на поднадзорните лица](#) беше публикуван на уебсайта за банков надзор на ЕЦБ на 30 декември 2015 г.

Осем лица, в това число седем кредитни институции/банкови групи и един клон, бяха новоопределени като значими към референтната дата 31 декември 2014 г.:

- RCI Banque SA, френският клон на Barclays Bank plc, Credito Emiliano S.p.A., Kuntarahoitus Oyj (Municipality Finance Plc) и Agence Française de Développement преминаха прага от 30 млрд. евро общи активи.
- Общите активи на J.P. Morgan Bank Luxembourg S.A. надвишиха 20% от БВП на Люксембург.
- Medifin Holding Limited и Abanka d.d. принадлежат към трите най-големи кредитни институции съответно в Малта и Словения.

Освен това ЕЦБ отбеляза, че Deutsche Bank (Malta) Ltd и Unicredit Banka Slovenija d.d. промениха класирането си по отношение на размера в националните юрисдикции. Вследствие на това двете лица вече не принадлежат към трите най-големи кредитни институции в участваща държава членка и следователно не изпълняват критериите за значимост на подконсолидирана основа. Като се има предвид обаче, че двете лица принадлежат към поднадзорни групи, които са класифицирани като значими в друга участваща държава членка, те продължават да бъдат под пряк надзор на ЕЦБ.

Прекият надзор над горепосочените новоопределени като значими институции започна между 1 януари и 1 февруари 2016 г. според датата, на която отделните решения за значимост са били оповестени на съответните институции.

Освен годишната оценка, до промяна на първоначалния брой на значимите институции (120) през 2015 г. доведоха следните събития:

- С присъединяването на Литва към еврозоната на 1 януари 2015 г. трите най-големи институции в държавата (SEB bankas, Swedbank и DNB bankas) бяха добавени в списъка със значимите институции под пряк надзор на ЕЦБ.
- Catalunya Banc, S.A. беше придобита от Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, S.A. и съответно вече не се определя като значима на най-високото равнище на консолидация или на индивидуална основа.
- Преструктуриране в State Street Group доведе до създаването на ново значимо поднадзорно лице, а именно State Street Europe Holdings S.a.r.l. & Co. KG в допълнение към съществуващата State Street Bank Luxembourg S.A.

Следва да се отбележи, че в някои случаи процесът на преструктуриране в дадена банкова група доведе до определяне като значима на нова институция на най-високото равнище на консолидация, без това да доведе до увеличение на броя на значимите институции.

Като цяло, като се отчитат гореописаните промени на броя на значимите институции, общите активи под пряк надзор продължават да представляват приблизително 82% от общите банкови активи в еврозоната.

Таблица 7

Значими и по-малко значими институции в ЕНМ

	Общо активи (млрд. евро)	Брой лица	
		на консолидирана основа	на индивидуална основа
Значими институции	21 818,10	129	1 117
По-малко значими институции	4 689,10	3 167	3 443
Кредитни институции в ЕНМ	26 507,20	3 296	4 560

Забележки: Общо активи към 30 декември 2015 г. с отчетна дата 31 декември 2014 г. (или 30 юни 2015 г., където данните са налични); брой по-малко значими институции с отчетна дата за структурата на групата към края на септември 2015 г.

3.1.2 Общи процедури (лицензи и квалифицирани дялови участия), оценки за надеждност и пригодност и процедури по прилагането на единния европейски паспорт за извършване на дейност

Голям брой процедури

През 2015 г. ЕЦБ получи от участващите НКО уведомления за около 3400 процедури за одобрение, сред които 37 заявления за издаване на лиценз, 61 процедури за отнемане на лиценз (вкл. и прекратяване на действието на лиценз), 137 придобивания на квалифицирани дялови участия, 435 процедури по прилагането на единния европейски паспорт за извършване на дейност и 2730 процедури, свързани с назначения в ръководството и надзорните съвети

(т.е. оценки за надеждност и пригодност по отношение на изискванията за добра репутация, знания, умения и опит на членовете на ръководството).²⁹ Като цяло значителна част от решенията, свързани с европейския банков надзор, се отнасят до процедури за одобрение.

През 2015 г. Надзорният съвет и Управителният съвет дадоха одобрението си в общо приблизително 2000 процедури за одобрение.³⁰ Допълнително бяха завършени приблизително 650 процедури за одобрение, за които не се изисква официално решение от ЕЦБ, в това число процедури по прилагането на единния европейски паспорт за извършване на дейност, процедури за прекратяване на действието на лиценз и грешни или оттеглени процедури.³¹

Таблица 8

Уведомления до ЕЦБ за процедури за одобрение³²

Издаване на лиценз		Отнемане и прекратяване на действието на лиценз		Квалифицирани дялови участия		Надеждност и пригодност		Прилагане на единния европейски паспорт за извършване на дейност	
2014 г.	2015 г.	2014 г.	2015 г.	2014 г.	2015 г.	2014 г.	2015 г.	2014 г.	2015 г.
7	37	5	61	9	137	115	2 730	34	435

Близо половината от общите процедури (т.е. издаване и отнемане на лицензи и квалифицирани дялови участия), за които ЕЦБ е получила уведомления, се отнасят до значими институции – в повечето случаи дъщерни предприятия на значими институции, което потвърждава тенденцията за опростяване на някои банкови групи чрез вътрешна реорганизация.

Разпределението на процедурите за одобрение според държавите членки е по-скоро неравномерно, което изглежда, че отчасти отразява структурни различия между националните банкови пазари.

Като цяло е получен относително скромнен брой искания за банкови лицензи, макар и да не са налични съпоставими данни за предходни години. Повечето от оповестените заявления за лиценз се отнасят до удължаването на съществуващи лицензи или до реструктурирането на съществуващи банки. Само няколко се отнасят до създаването на съвсем нова институция.

²⁹ Към тях се включва ограничен брой искания за допълнителни директорски длъжности (18).

³⁰ Тези 2000 процедури за одобрение са включени в 921 правни акта на ЕЦБ (вж. Графика 1 в Раздел 1.2). Някои правни актове обхващат повече от една процедура (напр. оценки за надеждност и пригодност на няколко членове на ръководните органи на една и съща значима институция или придобивания на квалифицирани дялови участия в различни дъщерни предприятия, произтичащи от единична транзакция).

³¹ Грешните и оттеглени процедури обхващат всички процедури, представени официално от НКО, но прекратени по тяхно искане преди завършването им по различни причини. Сред причините за оттегляне са: а) грешен избор на процедура; б) оттегляне на заявлението от заявителя; в) завършването на процедурата е в рамките на компетентностите на НКО (т.е. отрицателно решение по отношение на издаване на лиценз); и г) избор на друго решение (в частност, ако процедурата е свързана с предвидено реструктуриране), и т.н.

³² Забележка: 2014 г. обхваща само месеците ноември и декември. Освен това крайната дата за 2014 г. беше 15 януари 2015 г. В резултат на това има ограничено застъпване на данните за 2014 г. и 2015 г.

Исканията за нови банкови лицензи, свързани с традиционна банкова дейност, са малобройни, като по-често са подавани заявления за целите на спомагателни дейности (на автомобилния и технологичния сектор). Допълнително през 2015 г. бяха издадени четири лиценза на мостови банки. Много от оповестените процедури за отнемане или прекратяване на дейността на лиценз са в резултат на сливане на две кредитни институции в рамките на същата група, при което придобитото лице прекратява съществуването си. В такива случаи повечето държави членки подават заявление за прекратяване на действието на лиценза на придобитата институция, а само няколко искат изрично решение за отнемане на лиценза от ЕЦБ.

Процедурите за одобрение бяха подобрени...

Обработването на процедурите за одобрение изисква внимателно разглеждане, но, преди всичко, задълбочено сътрудничество между отдел „Лицензиране“ на ЕЦБ и НКО, СНЕ и Секретариата на Надзорния съвет. Въз основа на придобития в хода на 2015 г. опит процесите и образците, прилагани за уведомяване на ЕЦБ за процедури, бяха допълнително подобрени след въведените още през 2014 г. промени.

Процесът за надеждност и пригодност беше опростен, като беше обърнато внимание на повишаването на ефективността и подобряването на сроковете за обработка. С оглед на пропорционалността бяха въведени нови образци, чрез които се разграничават съществени и несъществени дъщерни предприятия на значимите институции. Сега НКО носят повече отговорност за несъществените дъщерни предприятия. Също така те ще поемат повече отговорности по отношение на процедурите за преназначаване във всички дъщерни предприятия. По отношение на **квалифицираните дялови участия** беше постигнато съгласие за по-опростен подход при вътрешни реорганизации, докато за придобивания от специфични приобретатели, като фондове за дялови участия, хедж фондове и суверенни фондове, беше приложена преразгледана методология. Допълнително бяха координирани паралелни процедури, засягащи дъщерни предприятия на една група в няколко държави членки, което даде възможност на ЕЦБ да взема последователни решения.

... но остават предизвикателства

Въпреки тези усилия своевременното обработване на процедурите за одобрение беше предизвикателство. Особено затруднение представляваше **големият брой оценки за надеждност и пригодност**, от една страна защото всички дъщерни предприятия на значими институции подлежат на оценка за надеждност и пригодност, и от друга, поради разнообразието от приложими правни режими. Заедно с ограничения капацитет това доведе до постепенно натрупване на недовършени проверки за надеждност и пригодност. При тези условия в хода на 2015 г. бяха предприети известни мерки, като увеличаване на броя на служителите. Тези мерки и намалелият брой уведомления за

процедури към края на 2015 г. спомогнаха да се намали броят на натрупаните недовършени процедури. Все пак са необходими продължителни усилия, за да бъде доведен този брой до приемливо ниво.

Особено в случаите на оценки за квалифицирани дялови участия и, в по-малка степен, на процедури за издаване на лицензи затруднение представляваше спазването на **кратките срокове** за вземане на решение съгласно Рамковия регламент за ЕНМ – 15 дни в случай на квалифицирани дялови участия и 10 дни за издаване на лиценз. Често времевият период между представянето на окончателното предложение на НКО и крайния срок за вземане на решение беше много кратък и поставяше ЕЦБ под натиск да извърши оценка на окончателните предложения (като се има предвид също и редовният процес на вземане на решения). Подобен натиск се получаваше и при процедурите за оценка за надеждност и пригодност в случаите, в които националното законодателство предвижда по-кратки срокове.³³ Твърде често това водеше до съкратени срокове за одобряване на равнище Надзорен съвет. Развитието на сътрудничеството и комуникацията с всички заинтересовани страни през целия период между началното уведомление за процедурата до НКО и представянето на предложението на ЕЦБ се оказа съществен фактор за справяне с натиска по отношение на времето и за спазване на законовите срокове.

Разработване на позиции по надзорната политика

През 2015 г. бяха вложени големи усилия и в разработването на позиции по надзорната политика по редица въпроси. Въпреки че изискванията, произтичащи от ДКИ IV, са транспонирани в националните законодателства, участващите държави членки и заинтересованите страни имат различни интерпретации на тези разпоредби, което може да доведе до различни резултати. За да се осигури хармонизация при прилагането на тези изисквания, бяха формулирани позиции по надзорната политика за еврозоната и надзорни практики. Посредством специализирана мрежа от експерти ЕЦБ и НКО съвместно успяха да разработят общи за ЕНМ позиции по надзорната политика относно редица въпроси, свързани по-специално с оценките за надеждност и пригодност и с оценките на придобиванията на квалифицирани дялови участия.

Във връзка с процедурите за надеждност и пригодност бяха разработени позиции по надзорната политика, наред с другото, по отношение на:

- оценката на незавършени наказателни и административни производства;
- посвещаването на достатъчно време за изпълнението на дадена ръководна функция;

³³ Около 10% от решенията за надеждност и пригодност (за държавите членки с определен срок) не бяха взети в рамките на срока, определен съгласно националното законодателство.

- начина на преброяване на директорските длъжности, които даден член на ръководния орган може да заема;
- оповестяването и преценката на възможните конфликти на интереси;
- оценката на колективната пригодност на даден ръководен орган.

В началото на 2016 г. бяха завършени допълнителни позиции по надзорната политика, по-конкретно относно интервютата с кандидати, оценката на релевантния опит и критерия за условни одобрения.

По отношение на оценката за квалифицирани дялови участия бяха разработени хармонизирани насоки за оценка на предложени придобивания на квалифицирани дялови участия в кредитни институции от приобретатели, характеризиращи се с висока степен на сложност на структурата си или с липса на прозрачност (**специфични приобретатели**), като фондове за дялово участие, хедж фондове и суверенни фондове. При тези видове приобретатели може да е трудно определянето на крайните ползватели се собственици, за да бъде оценена репутацията им. Освен това такива приобретатели обикновено финансират придобиването посредством някакъв вид ливъридж, което може да окаже въздействие върху финансовата им стабилност и устойчивост, както и върху дългосрочната им ангажираност. Разработената позиция по надзорната политика дава насоки по тези въпроси.

3.2 Докладване на нарушения, процедури по привеждане в изпълнение и налагане на санкции

3.2.1 Опит във връзка с докладването на нарушения съгласно член 23 от Регламента за ЕНМ

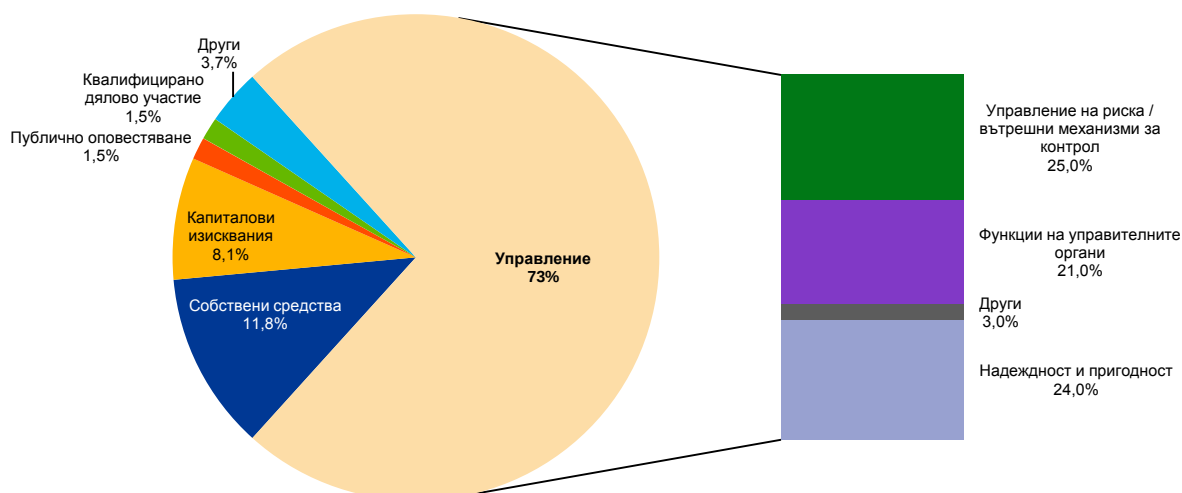
Задължение на ЕЦБ е да осигури наличието на ефикасни механизми за докладване от всяко лице на нарушения на релевантното законодателство на ЕС. За да спази това задължение, ЕЦБ създаде механизъм за докладване на нарушения (МДН), който включва **структурирана интернет платформа**, достъпна чрез уебсайта на ЕЦБ за банковия надзор.

През 2015 г. ЕЦБ получи 79 съобщения за нарушения. 60 от тях се отнасяха до предполагаеми нарушения на релевантното законодателство на ЕС, като за 51 от тях беше преценено, че попадат в обхвата на надзорните задачи на ЕЦБ. Други девет съобщения за нарушения попадаха в сферата на компетентност на надзорните задачи на НКО. Останалите се отнасяха основно до национални въпроси, които не са свързани с пруденциални изисквания и следователно бяха извън обхвата на МДН (например защита на потребителите). Съобщенията, които попадаха в обхвата на надзорните задачи на ЕЦБ или НКО, бяха предадени на съответните СНЕ или НКО за предприемане на подходящи последващи действия. Сред най-често докладваните предполагаеми нарушения са въпроси, свързани с управлението (73%) и с

неправилно изчисляване на собствения капитал и капиталовите изисквания (20%). Пълната разбивка е представена в Графика 5. Въпросите, свързани с управлението, се отнасят основно към управлението на риска и вътрешните механизми за контрол, функциите на ръководните органи и изискванията за надеждност и пригодност. „Управление на риска и вътрешни механизми за контрол“ включва механизмите и процесите, от които дадена институция се нуждае, за да може адекватно да установява, управлява и докладва рисковете, на които е или би могла да бъде изложена. „Функции на ръководен орган“ се отнася до степента, до която лицата, които осъществяват действителното управление на дейността на институцията, или тези, които разполагат с правомощия да определят стратегията, целите и цялостната насока на институцията и които упражняват контрол и наблюдение над вземането на решения на управленско ниво, изпълняват своите отговорности.

Графика 5

Разбивка на докладваните предполагаеми нарушения по области

Последващата обратна информация, получена от СНЕ или НКО по съобщения, предадени след ноември 2014 г., сочи, че основните предприети надзорни действия, са:

- проверки на място (32% от случаите; отнасят се до шест поднадзорни лица);
- искания за вътрешен одит или вътрешно разследване (17% от случаите; отнасят се до осем поднадзорни лица);
- искания за документи или обяснения от страна на институцията или обвиненото лице (17% от случаите; отнасят се до девет поднадзорни лица).

3.2.2 Привеждане в изпълнение и налагане на санкции

Съгласно Регламента за ЕНМ и Рамковия регламент за ЕНМ разпределението между ЕЦБ и НКО на правомощията за привеждане в изпълнение и за налагане на санкции на кредитни институции зависи от естеството на предполагаемото нарушение, отговорното лице и мярката, която следва да се приеме (вж. [Годишен доклад 2014](#)).

През 2015 г. ЕЦБ даде началото на едно производство по налагане на санкции във връзка с предполагаеми нарушения на пряко приложимо законодателство на ЕС от страна на значимо поднадзорно лице. Също така ЕЦБ отправи две искания към НКО да започнат производства по налагане на санкции в сферата на тяхната национална компетентност.

ЕЦБ освен това даде начало на производство по привеждане в изпълнение във връзка с подозрение за нарушение на надзорно решение на ЕЦБ от страна на значимо поднадзорно лице.

Тези предполагаеми нарушения, които все още се разследват, са свързани с управлението, големите експозиции, капиталовите изисквания, публичното оповестяване и задълженията за отчетност.

След началния етап на ЕНМ, през който вниманието беше насочено към получаване на информация за пруденциалното състояние на поднадзорните лица, може да се очаква позицията по надзорната политика на ЕЦБ през следващия цикъл да доведе до по-засилено използване на нейните правомощия за привеждане в изпълнение и налагане на санкции.

4 ЕНМ като част от европейската и глобалната надзорна архитектура

Европейското и международното сътрудничество е основен приоритет за банковия надзор в ЕЦБ. Ето защо ЕЦБ сключи редица меморандуми за разбирателство с други европейски институции като Европейския банков орган (ЕБО) и Единния съвет по реструктуриране (ЕСП). Тя също така се присъедини към съществуващите меморандуми за разбирателство между НКО в рамките на ЕНМ и НКО извън еврозоната. Освен това ЕЦБ разработи споразумения за координиране и сътрудничество за съответните надзорни колегии, както и участва в Програмата на МВФ за оценка на финансовия сектор и в прегледите, извършвани от ЕБО.

ЕЦБ също така допринесе за по-нататъшното развитие на европейската и международната регулаторна рамка. След като стана член на Базелския комитет за банков надзор, тя участва в различни регулаторни инициативи. На европейско равнище ЕЦБ подкрепи работата на ЕБО във връзка с единната европейска нормативна уредба. През 2015 г. беше предприета друга основна стъпка към регулаторната хармонизация чрез предприемане на действия във връзка с правата на избор и преценка на национално равнище в ДКИ IV, които са източник на регулаторна фрагментация.

4.1 Европейско и международно сътрудничество

4.1.1 Съдействие с други релевантни национални/ЕС органи и актуално състояние на тясното сътрудничество

Създаването на ЕНМ в никакъв случай не е намалило значимостта на „сътрудничеството в рамките на ЕС“, т.е. осигуряването на надежден обмен на информация и сътрудничество с други надзорни органи в ЕС.

ЕЦБ работи и ще продължава да работи през 2016 г. за сключване на собствени меморандуми за разбирателство с НКО на държавите от ЕС извън еврозоната, с органи за пазарите и с институции на ЕС.

Органи в рамките на Европейската система за финансов надзор

Сътрудничеството с **НКО извън еврозоната** се реализира със стабилен темп, в съответствие с европейското законодателство и по-специално съгласно условията, залегнали в ДКИ IV.

ЕЦБ също така се присъедини към вече съществуващи меморандуми за разбирателство между НКО извън еврозоната и НКО от еврозоната. Следователно конкретните разпоредби на тези меморандуми за разбирателство се отнасят към надзора над значимите институции.

В съответствие с Регламента за ЕНМ ЕЦБ също така работи по образец на меморандум за разбирателство, който да бъде предложен на НКО извън еврозоната за обсъждане. Целта на меморандума е да се постави особен акцент върху надзора над глобално системно значими институции.

На 13 март 2015 г. ЕЦБ сключи с ЕБО и други банкови надзорни органи в ЕС меморандум за разбирателство за създаване на рамка за обмен в целия ЕС на данни на ниво банка за основни показатели за риска, които ЕБО събира от компетентните органи в ЕС. По този начин ЕЦБ увеличи обхвата на анализите на сходни групи и сравнителните показатели на банки извън еврозоната. Това като цяло ще увеличи ефективността и ефикасността на надзора в целия ЕС.

ЕЦБ работи по меморандум за разбирателство с **Европейския орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП)** във връзка както с надзорните, така и с централнобанковите ѝ функции. Меморандумът е подписан на 27 януари 2016 г. По отношение на задачите, свързани с банковия надзор, меморандумът за разбирателство обхваща, наред с всичко останало, начина на сътрудничество между компетентните органи при изпълнението на съответните им задачи съгласно законодателството на ЕС, включително във връзка с финансовите институции и пазари. Освен това и двата органа отчитат важността на съществуващите взаимовръзки между сигурността и стабилността на кредитните институции и стабилността и ефективността на финансовата система.

През 2015 г. ЕЦБ също така работи заедно с ЕОЦКП за финализиране на образца на меморандум за разбирателство, който ЕЦБ и **националните пазарни органи** могат да сключат доброволно, за да осигуряват подходящ надзор над финансовите институции, както е посочено в Регламента за ЕНМ и законодателството за финансовите пазари. Образецът на меморандума за разбирателство обхваща, наред с всичко останало, въпросите за обмена на информация и сътрудничеството във връзка с проверките на място.

Колегии от надзорни органи

Колегиите от надзорни органи са постоянни, но гъвкави координационни структури, които обединяват компетентните органи, участващи в надзора над трансгранични банкови групи. Тези колегии продължават да играят важна роля за банките от ЕНМ, които имат дейност в държави извън еврозоната.

Съгласно член 115 от ДКИ IV, **Регламента за изпълнение на Комисията (ЕС) 2016/99** и **Делегирания регламент на Комисията (ЕС) 2016/98** относно функционирането на колегиите от надзорни органи се изисква консолидиращият надзорен орган и другите компетентни органи да са въвели

писмени правила за координация и сътрудничество, за да направляват дейността на колегиите от надзорни органи в условията на действащо предприятие и в извънредни ситуации.

За всяка значима институция, за която е създадена колегия от надзорни органи, СНЕ са разработили писмени правила за координация и сътрудничество въз основа на общ образец на ЕБО.

Наред с останалото, правилата предоставят:

- информация за общата структура на групата и за членовете и наблюдателите от колегията;
- описание на уредбата на обмена на информация, включително третирането на поверителна информация и показатели за установяване на признаци за ранно предупреждение, потенциални рискове и уязвимост на банките;
- описание на рамката за планирането и координирането на надзорните дейности в условията на действащо предприятие и в извънредни ситуации.

Единен съвет за реструктуриране

През 2015 г. банковият надзор в ЕЦБ започна сътрудничество с Единния съвет за реструктуриране (ЕСП) (вж. Раздел 2.2.2) и националните органи за реструктуриране. Съответното законодателство на равнище ЕС и на национално равнище предвижда ЕЦБ и органите за реструктуриране да обменят цялата информация, необходима за изпълнение на задачите им. Ето защо ЕНМ установи процедури за обмен на информация с ЕСП и националните органи за реструктуриране.

Длъжностни лица от банковия надзор в ЕЦБ участваха в заседания и семинари по политиката на високо равнище в ЕСП. Служители на ЕЦБ подкрепиха етапа на изграждане на ЕСП чрез експертен опит, придобит в хода на създаването на ЕНМ. Например специалисти от ЕЦБ участваха в работата на комитетите на ЕСП и дадоха своя принос към разискванията и изработването на документи, ръководства и рамки на ЕСП.

На 22 декември 2015 г. ЕЦБ и ЕСП сключиха двустранен [меморандум за разбирателство](#) и установиха общи правила за сътрудничество и обмен на информация. Това ще спомогне за избягване на дублирането при събирането на данни и излишното увеличаване на отчетната натовареност на банките. Меморандумът за разбирателство ще допринесе за изграждането на своеобразен мост между съответните стълбове на банковия съюз.

Тясно сътрудничество

Държавите членки на ЕС, чиято парична единица не е еврото, могат да участват в ЕНМ в режим на тясно сътрудничество. Основните условия за това са посочени в член 7 от Регламента за ЕНМ, а процедурните аспекти се съдържат в [Решение ЕЦБ/2014/5](#).³⁴

През 2015 г. не са получени официални искания за тясно сътрудничество, но беше осъществен неофициален обмен на информация на техническо ниво с цел да се разяснят аспекти, свързани с процедурата за встъпване в тясно сътрудничество.

4.1.2 Програми на МВФ за оценка на финансовия сектор

За периода 2015–2018 г. са предвидени програми на МВФ за оценка на финансовия сектор за десет държави от еврозоната: Белгия, Германия, Испания, Ирландия, Франция, Италия, Люксембург, Нидерландия, Австрия и Финландия.³⁵ През 2015 г. започна работа по оценките във връзка с програмите за Германия, Ирландия и Финландия.

Програмите на МВФ за оценка на финансовия сектор представляват изчерпателни и задълбочени оценки на финансовия сектор на дадена държава, които включват три основни елемента:

1. установяване на основни слабости и оценка на устойчивостта на финансовия сектор спрямо сериозни, но реалистични сътресения – обикновено се извършва чрез стрес тестове;
2. оценка на рамката за политиката по отношение на финансовата стабилност на дадена държава, по-специално микропруденциалната и макропруденциалната регулаторна рамка, както и нейната надзорна рамка и надзорна практика, съсредоточена върху оценката на спазването на Базелските основни принципи за ефективен банков надзор;
3. оценка на финансовите защитни мрежи и на капацитета на финансовата система да управлява и преодолява финансова криза, като се поставя акцент върху оценката на спазването на основните показатели на Съвета за финансова стабилност (СФС) за ефективни режими на реструктуриране по отношение на банковия сектор.

Програмите за оценка на финансовия сектор се прилагат за отделни държави и следователно националните органи имат водеща роля. Въпреки това, наред

³⁴ Решение на Европейската централна банка от 31 януари 2014 година относно тясното сътрудничество с националните компетентни органи на участващите държави членки, чиято парична единица не е еврото (ЕЦБ/2014/5).

³⁵ Тези държави представляват подгрупа от 29 юрисдикции, чиито финансови сектори се считат от МВФ за системно важни, а оценката на стабилността на финансовата им система в рамките на програмата за оценка на финансовия сектор е задължителна част от наблюдението на МВФ по член IV.

със съответните национални органи, ЕЦБ активно участва в наблюдението на държави от еврозоната поради отговорностите, които има в областта на микропруденциалния и макропруденциалния банков надзор.

Основните цели на участието на ЕЦБ са:

1. да гарантира съпоставимостта между държавите и съгласуваността на компонента банков сектор в програмите за оценка на финансовия сектор за държави от еврозоната;
2. да оптимизира до възможно най-голяма степен полезните взаимодействия при извършването на стрес тестовете, провеждани в целия ЕС/еврозоната;
3. да гарантира, че основните характеристики на рамката за микропруденциален и макропруденциален банков надзор вследствие на създаването на ЕНМ са правилно отразени на национално равнище, а областите, в които е необходимо допълнително усъвършенстване, са посочени в препоръките на МВФ.

Тъй като програмите за оценка на финансовия сектор основно са част от наблюдението на държавите, извършвано от МВФ, по-голямата част от резултатите и препоръките и занапред ще бъдат отправяни към съответните национални органи. Независимо от това, с оглед на новата банкова надзорна архитектура, създадена в еврозоната, свързаните с гладкото функциониране на ЕНМ препоръки ще бъдат отправяни към ЕЦБ, както е целесъобразно от правна гледна точка. За да останат ефикасни и релевантни наблюдението и консултациите на МВФ, необходимо е те да отразяват напълно новата рамка за изготвяне на политики и съответните компетенции на равнището на държавите членки, на еврозоната и на ЕС.

4.1.3 Група за преглед към ЕБО

През 2015 г. банковият надзор в ЕЦБ участва в партньорски проверки, извършени на ниво ЕС. ЕЦБ е член на Групата за преглед към ЕБО, чиято роля е да подпомага ЕБО при изпълнението на неговия мандат. Групата за преглед извършва партньорски проверки на надзорните дейности, извършвани от компетентните органи, с цел да подобри съгласуваността.

През 2015 г. Групата за преглед към ЕБО извърши преглед по „оценката на пригодността на членовете на управителния орган и лицата, заемащи ключови позиции“. ЕБО публикува резултатите на 16 юни 2015 г. Групата за преглед установи най-добри практики и области за усъвършенстване на надзорните практики на компетентните органи по отношение на оценката на пригодността на ръководителите и лицата, заемащи ключови позиции в кредитните институции.

ЕЦБ също така участва в прегледа на изпълнението на [Регламент за изпълнение \(ЕС\) № 680/2014 на Комисията от 16 април 2014 година за определяне, в съответствие с Регламент \(ЕС\) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета, на техническите стандарти за изпълнение по отношение на предоставянето на информация от институциите на надзорните органи](#). Прегледът, който все още продължава, има за цел да оцени как компетентните органи прилагат и осигуряват качеството на данните, предадени от отделните институции, и установения процес за внасяне на промени в техническите стандарти за изпълнение.

4.1.4 Меморандуми за разбирателство със страни извън ЕС

За да се осигури безпрепятствено сътрудничество с трети държави (извън ЕС), през 2015 г. ЕЦБ предложи да участва в меморандумите за разбирателство, които НКО вече са сключили с органите от трети страни. Член 152 от Рамковия регламент за ЕНМ регламентира този подход, като по този начин се осигурява непрекъснатостта на надзорните практики.

Чрез споразумението със съответните контрагенти, постигнато през 2015 г., ЕЦБ се присъедини към споразуменията за сътрудничество, които всички НКО общо са сключили с 38 органа от трети страни.

През 2015 г. ЕЦБ също така работи по проект за образец на меморандум за разбирателство, който през 2016 г. ще бъде представен за договаряне с приоритетни трети държави.

4.2 Принос към разработването на европейската и международната регулаторна рамка

4.2.1 Принос към Базелския процес и работата на ЕБО във връзка с единната нормативна уредба

Базелски комитет за банков надзор и Съвет за финансова стабилност

В края на 2014 г. банковият надзор в ЕЦБ стана член на [Базелския комитет за банков надзор \(БКБН\)](#). Ето защо през 2015 г. той участва активно в работата на БКБН и на неговия надзорен орган – Групата на управители на централни банки и ръководители на надзорни органи.

Както беше отбелязано на срещата на високо равнище на лидерите от Г-20 в Анталия през ноември 2015 г.³⁶, БКБН постигна през последната година напредък за приключване на регулаторните реформи след кризата и постигане

³⁶ *Finalising post-crisis reforms: an update, A report to G20 Leaders*, БКБН, ноември 2015 г., публикувано на: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d344.pdf>

на баланс между техния замисъл и целите на високо равнище по отношение на чувствителността към риск, опростеността и съпоставимостта.

Банковият надзор в ЕЦБ предостави експертен опит и информация за около 30 работни групи в рамките на БКБН. Това беше координирано от отдел „Надзорни политики“ в ЕЦБ съвместно със съответните звена от генерална дирекция „Макропруденциална политика и финансова стабилност“, заедно с няколко други компетентни органа и национални централни банки от еврозоната, Европейската комисия и ЕБО, които също са представени в БКБН.

Незавършените **реформи на Базел III по отношение на политиката** продължават да бъдат приоритетна област за банковия надзор в ЕЦБ, който даде своя принос към дискусиите, водещи до:

- консултации относно: а) предложени изменения на стандартизираните подходи за кредитен риск и операционен риск; б) определянето на свързан с това долен праг на капитала; и в) пакет от реформи за подобряване на съпоставимостта на рисковопрегледените активи, изчислени чрез вътрешнорейтингови подходи за кредитен риск;
- приключване на основния преглед на търговските портфейли (преработена рамка за минималните капиталови изисквания за пазарен риск);
- консултация по предложен режим на приспадане на инвестиционните наличности на банките в общия капацитет за поемане на загуби (ОКПЗ);
- предстоящ преглед, включително окончателно калибриране, на коефициента на ливъридж (с оглед на преминаването му към Първи стълб на 1 януари 2018 г.);
- консултация за подобряване на капиталовото третиране за „опростени, прозрачни и сравними“ секюритизации в капиталовата рамка;
- консултативен документ за управлението на риска, капиталовото третиране и надзора на лихвения риск в банковия портфейл.

Банковият надзор в ЕЦБ също така даде своя принос за предстоящ преглед на обхвата на регулаторната консолидация, както и за продължаващ дебат по потенциалното преразглеждане на пруденциалното третиране на експозициите към държавен дълг – направление, към което БКБН предприема внимателен, цялостен и постепенен подход.

Очаква се до 2016 г. БКБН да приключи плана си за реформа на политиките. Акцентът на работата на БКБН ще продължава постепенно да се премества към: а) наблюдение на навременността и съгласуваността на прилагането на реформите на национално равнище – главно чрез програми за оценка на регулаторната съгласуваност, както и на резултатите от тях; и б) оперативни надзорни въпроси, включително наблюдение на ефективността на колегиите, ролята на Втори стълб в капиталовата рамка, практиките за стрес тестове и

административното управление. Това са области, които банковият надзор в ЕЦБ също наблюдава внимателно, като има готовност да засили участието си.

Важен фактор за банковия надзор в ЕЦБ през 2015 г. беше институционалното му представителство в **Съвета за финансова стабилност (СФС)**. На своето заседание на 26 март във Франкфурт пленарният състав на СФС взе решение да предостави на банковия надзор в ЕЦБ място в Постоянния комитет за надзорно и регулаторно сътрудничество (SRC). Банковият надзор в ЕЦБ започна да дава своя принос към дейността на SRC. Комитетът отговаря за търсенето на решения на основни проблеми в областта на финансовата стабилност, свързани с разработването на надзорни и регулаторни политики (например по въпроси като „твърде големи, за да фалират“ или рискове, произтичащи от пазарното финансиране), и за координирането на въпроси, които имат междусекторни последици, възникващи между финансовите органи.

Принос към работата на ЕБО

На равнище ЕС банковият надзор в ЕЦБ продължи да работи заедно с ЕБО за постигане на общата цел за насърчаване на ефективен и съгласуван пруденциален надзор и регулиране в целия банков сектор в Европа.

Основната задача на ЕБО е да подготви **единната европейска нормативна уредба** за банковия сектор, за да се предостави набор от хармонизирани пруденциални правила за кредитните институции в ЕС. ЕБО също така играе важна роля за насърчаване на сближаването на надзорните практики с цел да се осигури хармонизирано прилагане на пруденциалните правила. С оглед на това представители на банковия надзор в ЕЦБ участваха в около 50 работни групи на ЕБО и в основния комитет – Съвета на надзорниците на ЕБО, в който ЕЦБ участва като член без право на глас.

Като цяло ЕНМ допринася за хармонизирането на надзорните практики между националните компетентни органи, за да осигури последователно прилагане на единната европейска нормативна уредба. Това се постига чрез СНЕ, отговарящи за оперативния надзор над значимите институции, и чрез експертния опит, с който хоризонталните функции в ЕЦБ допринасят на всички етапи от надзорния цикъл.

В нормативната област вниманието на ЕБО през 2015 г. беше насочено основно към РКИ/ДКИ IV, Директивата за възстановяване и реструктуриране на банки и преразглеждането на Директивата за схемите за гарантиране на депозити.

Съгласно **рамката РКИ/ДКИ IV**, която влезе в сила на 1 януари 2014 г. и следва пруденциалните правила на Базел III, ЕБО трябва да разработи около 250 различни документа. През 2015 г. по-голямата част от тях бяха свързани с кредитен риск, пазарен риск, ликвидност и ливъридж.

Съгласно Директивата за възстановяване и реструктуриране на банки ЕБО има мандат да издава насоки и проекти за регулаторни технически стандарти и технически стандарти за изпълнение в областта на **реструктурирането**, включително функционирането на колегиите за реструктуриране. ЕЦБ участва в Комитета за реструктуриране към ЕБО, който е създаден на 1 януари 2015 г. и е упълномощен да подготвя решенията на ЕБО във връзка с това.

Що се отнася до наблюдението, ЕБО разшири работата си във връзка с политиката и наблюдението по **сближаването на надзорните практики по Втори стълб** и издаде подробни насоки за управление на риска по Втори стълб, които служат за основа на методологията на ПНПО, използвана в целия ЕНМ.

По отношение на **стрес тестването**, от ЕБО се изисква, в сътрудничество с Европейския съвет за системен риск (ЕССР), да инициира и да координира стрес тестове в целия ЕС, за да се направи оценка на устойчивостта на финансовите институции спрямо неблагоприятна динамика на пазарите. Банковият надзор в ЕЦБ отговаря за: а) даването на инструкции на съответните банки за начина на извършване на стрес тестовете; б) процеса на осигуряване на качеството; и в) функцията на надзорна реакция.

В тази област банковият надзор в ЕЦБ си сътрудничи тясно с ЕБО при подготовката на следващия стрес тест през 2016 г., който обхваща целия ЕС. Резултатите от него, включително индивидуалните резултати на банките, се очаква да бъдат публикувани в началото на третото тримесечие на 2016 г., като по този начин се приведат в съответствие приключването на стрес теста и годишният цикъл на ПНПО.

4.2.2 Прилагане на правата на избор и преценка в РКИ/ДКИ IV

Правата на избор и преценка на национално равнище в единната европейска нормативна уредба: все още пречка пред завършването на банковия съюз

РКИ/ДКИ IV и по-общо единната европейска нормативна уредба имат за цел да създадат условия на равнопоставеност в европейския банков сектор, като се намалят възможностите за нормативни различия и несъответствие между различните държави. Изграждането на последователна регулаторна рамка е от основно значение за създаването на единен интегриран банков пазар, но също така е сложна задача от техническа и политическа гледна точка. По тази причина законодателят е предоставил известна степен на гъвкавост на държавите членки – обикновено чрез техните надзорни органи – дали и как да прилагат определени правила. Подобна гъвкавост има за цел да обхване национални особености и различни надзорни подходи в момент, когато създаването на единен надзорен орган все още не е било предвидено (пакетът РКИ/ДКИ IV е завършен през 2013 г.).

Тези гъвкави разпоредби, които често се наричат „**права на избор и преценка на национално равнище**“ (ПИПНР)³⁷, както и непоследователното прилагане на разпоредбите от ДКИ IV изкривяват условията на равнопоставеност, като възпрепятстват функционирането на единния пазар и на самия банков съюз. Що се отнася до ПИПНР, използването им в миналото на национално ниво доведе до хетерогенно и в много случаи по-либерално прилагане на разпоредбите на РКИ/ДКИ IV в различните държави от еврозоната.

Това води до неблагоприятни последици не само за кредитните институции и компетентните органи, но също така и за други важни заинтересовани страни като анализатори и инвеститори. Хетерогенността например засяга съпоставимостта на отчетените коефициенти и води до несигурност по отношение на действителните капиталови и ликвидни позиции на банките. Тя също така засяга съгласуваността с надзорните решения по Втори стълб, най-вече поради значителното несъответствие при прилагането на преходните разпоредби за капитала на национално равнище.

Създаването на единен европейски надзорен орган даде възможност да се подпомогне интеграцията чрез надзорни действия посредством хармонизирано прилагане на ПИПНР в участващите държави членки. Регламентът за ЕНМ посочва като основна цел сигурността и стабилността на кредитните институции и стабилността на финансовата система при пълно зачитане и задължение за полагане на грижа за единството и интегритета на вътрешния пазар на основата на равнопоставено третиране на кредитните институции с оглед да се избегне регулаторният арбитраж. Изпълняването на този мандат предполага създаването на равнопоставени условия за всички банки, участващи в ЕНМ.

Правата на избор и преценка на национално равнище, установени в РКИ/ДКИ IV, засягат всички области на пруденциалната рамка и обхващат много широк диапазон от различно третиране. Голяма част от тях се отнасят до определението на собствен капитал и капиталови изисквания за кредитен риск, риск от контрагента и пазарен риск, но също така са налице важни разпоредби по отношение на големите експозиции, ликвидността и правилата за управление на институциите.

Със стартирането на проекта за ПИПНР ЕЦБ цели да се справи именно със споменатите последици и да насърчи хармонизацията и интеграцията на банковата система – в пълно съответствие със своя мандат.

³⁷ Не съществува обвързващо определение на *права на избор и преценка на национално равнище*. Съгласно общия преглед на ЕБО „право на избор“ се отнася до положение, при което на компетентните органи или държавите членки се дава избор по отношение на начина на спазване на определена разпоредба, като изберат от редица алтернативи, предвидени в законодателството на ЕС. „Право на преценка на национално равнище“ се отнася до положение, при което на компетентните органи или държавите членки се дава избор дали да приложат или не определена разпоредба.

Проект за правата на избор и преценка на национално равнище

Особената неотложност на започването на този проект беше подчертана в **цялостната оценка през 2014 г.**, по време на която хармонизирането на ПИПНР беше определено като проблем, който ЕНМ трябва да реши приоритетно. След като направи преглед на въздействието на приложението на преходните корекции на национално равнище, по-голямата част от които бяха определени като ПИПНР и са свързани с определенията за собствен капитал, посочени в РКИ, според цялостната оценка въздействието, считано от 1 януари 2014 г., върху БСК1 за всички банки от еврозоната е на стойност 126,2 млрд. евро,³⁸ а преходните корекции подобриха средното³⁹ съотношение на БСК1 на значимите институции с 1,5% от рисковопреутеглените активи. Ефектът от корекциите обаче беше хетерогенен и разнопосочен в отделните държави⁴⁰, като по този начин условията на равнопоставеност бяха изкривени. Проектът също така беше подкрепен от Еврогрупата, която на 24 април 2015 г. призова ЕЦБ за съгласувани усилия за работа по ПИПНР, за да може възможно най-бързо да се създадат условия на равнопоставеност в рамките на банковия съюз.

НКО дадоха своя принос към работата на ЕЦБ, която включи следните три стъпки: а) съотнасяне на обхвата на ПИПНР; б) разработване на препоръки по политиката и спецификации за всяко ПИПНР; и в) прилагане на съгласуваната политика.

Обхват на проекта за ПИПНР

Въз основа на повтарящи се характеристики, открити в досега установените 167 ПИПНР, разпоредбите бяха класифицирани съгласно набор от критерии. Най-важните от тях са:

- правният текст, в който са установени;
- лицето, на което е предоставено правото на избор или правото на преценка (т.е. държава членка, компетентен орган или и двете);
- параметрите на приложение, а именно дали ПИПНР може направо да се упражнява по общ начин и да се прилага спрямо всички институции, или се изисква оценка на всеки отделен случай, въз основа на характерни за институцията елементи.

³⁸ Тази стойност обхваща както преходните разпоредби във връзка с ПИПНР, така и други преходни разпоредби.

³⁹ За изчислението е използвана среднопутеглена стойност.

⁴⁰ Националните правила трябва да се разбират като минималния темп, с който е необходимо банките постепенно да премахнат преходните правила. Следователно дори и в рамките на една държава банките може да имат известно право на преценка по отношение на начина, по който прилагат преходните правила.

Накрая, ЕЦБ разглежда **122 ПИПНР, предоставени на компетентни органи**, тъй като те попадат в преките компетенции на ЕЦБ, изключително се отнасят към значимите институции и се упражняват както като цяло, така и въз основа на отделни случаи. Сред тях са 12-те ПИПНР от Делегирания акт за изискването за ликвидно покритие⁴¹, които бяха включени не само защото са свързани с разпоредбите в РКИ за ликвидността, но и за да се задоволят оперативните нужди на ЕЦБ вследствие на това, че Делегираният акт започва да се прилага от 1 октомври 2015 г.

Диаграма 5

Обхват на проекта за ПИПНР

Компетенции	Обхват	Няколко примера	
Компетентен орган [119 ПИПНР]	Всички банки (общо решение) [44 ПИПНР]	Преходни ПИПНР за капитала; определение за неизпълнение; третиране на експозиции към субекти от публичния сектор	Насоченост на проекта: 110 микропруденциални ПИПНР на компетентни органи в РКИ/ДКИ IV + 12 ПИПНР в Делегирания акт за ОЛП
	На индивидуална основа (индивидуално решение) [66 ПИПНР]	Освобождаване от ликвидните и капиталовите изисквания на индивидуално ниво и разработване на общи спецификации, преференциално третиране за ликвидните изисквания	
	Макропруденциални [9 ПИПНР]		
Държави членки [36 ПИПНР]	Всички банки (общо решение) [36 ПИПНР]	[извън обхвата на проекта за ПИПНР]	Общо: 122 (+ 45 извън обхвата → 167)
Общо: 155 (+ 12 ПИПНР в Делегирания акт за ОЛП → 167)			

Разработване на политиката и анализ на въздействието

Втората стъпка при разработването на пруденциалната политика – възложена на група на високо равнище, съставена от заместниците в Надзорния съвет, която съответно се ползва от тясното сътрудничество между ЕЦБ и националните компетентни органи – се основава на ръководни принципи на високо равнище. **Благоразумието** беше основният принцип за определяне на политиката на ЕЦБ, тъй като сближаването спрямо най-ниския стандарт не би било приемливо поради причини, свързани с финансовата стабилност. В съответствие с целите на банковия съюз и принципа на благоразумие се стимулира насърчаването на открит и интегриран банков пазар.

Друг фактор беше съответствието с **международните надзорни стандарти** и по-специално глобалните стандарти, инициирани от Базелския комитет за банков надзор, и европейските стандарти, изготвени от ЕБО. Въпреки че бяха следвани релевантните стандарти на Базелския комитет и на ЕБО, беше допуснато известно отклонение, основно с цел да се осигури по-гладък преход към новия режим. В случаите, в които Базелските стандарти или не предоставяха конкретни насоки, или предоставяха алтернативни средства за

⁴¹ Делегиран регламент на Комисията (ЕС) 2015/61 от 10 октомври 2014 година за отношението на ликвидно покритие.

прилагане, беше предпочетен достатъчно консервативен метод при спазване на принципа на благоразумие.

Принципът на **равно третиране** също е в основата на разработването на политиката. Съгласно този принцип едни и същи правила следва да се прилагат към едни и същи дейности или рискове, като се предвиди, че в някои случаи може да е необходимо различно третиране. Спазването на този принцип играе важна роля за засилване на финансовата интеграция. Важно е да се отбележи, че също така беше обърнато специално внимание на основателните очаквания на участниците на пазара, т.е. очаквания, които са формирани въз основа на предходни решения на национални органи.

За всички ПИПНР в обхвата на проекта ЕЦБ извърши подробен анализ на досегашните практики и прилагане на национално равнище, включително проучване на количественото въздействие за определени разпоредби. НКО участваха усилено в тази работа, като беше постигнато споразумение по отношение на 122-те ПИПНР.

В някои случаи ще е необходим допълнителен анализ, за да се вземе предвид бъдещото развитие в европейски и международен план – на ниво ЕБО, Европейска комисия и Базелски комитет.

Прилагане на политиката за правата на избор и преценка

След като Надзорният съвет одобри по същество политиката на ЕЦБ, започна работа по третата стъпка, т.е. прилагането на съгласуваната политика. Правата на избор и преценка бяха разделени на проект за **Регламент** и **Ръководство** в зависимост от начина им за приложение (т.е. общ или въз основа на отделен случай). 35 от общите права на избор и преценка, съдържащи се в пакета ДКИ IV и Делегирания акт за изискването за ликвидно покритие, ще бъдат пряко упражнявани чрез регламент на ЕЦБ, който е правно обвързващ и пряко приложим. ЕЦБ също така прие конкретен подход в Ръководството по отношение на 82 други права на избор и преценка, включително приложимите въз основа на отделен случай.⁴² Проектите за регламент и ръководство бяха предмет на публична консултация през ноември и декември 2015 г. След приключването на консултацията и след като бяха взети предвид резултатите от нея, те бяха приети от ЕЦБ през март 2016 г. Регламентът ще започне да се прилага през октомври 2016 г.

⁴² Останалите пет права на избор и преценка не бяха включени в проектите за правни инструменти, тъй като ЕЦБ се въздържа от упражняването им.

По-нататъшна работа във връзка с правата на избор и преценка

След приключването на първия етап на проекта, през 2016 г. започна **втори етап**, който има за цел да завърши работата във връзка със съотнасянето и политиката. Той обхваща по-малък брой разпоредби с по-нисък приоритет от първите или разпоредби, за които е била необходима допълнителна работа.⁴³ Също така банковият надзор в ЕЦБ прави оценка до каква степен политиката за правата на избор и преценка на национално равнище може да бъде приложена за **по-малко значимите институции** – след необходимите корекции в зависимост от особеностите им, за да се подобри допълнително равнопоставеността в целия ЕНМ. И накрая, бъдеща насока на работата, която ще се извършва в сътрудничество с Европейската комисия и съответните национални органи, е свързана с ПИПНР, които са упражнени чрез **националното законодателство** и които продължават да бъдат релевантен източник на асиметрия при надзорното третиране в цялата еврозона.

4.2.3 Нерешени въпроси във връзка с регулаторната хармонизация

Работата по правата на избор и преценка представлява значителна крачка към хармонизирането на регулаторната рамка в еврозоната. Въпреки това регулаторните условия в Европа не осигуряват необходимата равнопоставеност.

Изглежда са налице два основни източника на фрагментация. Първият източник е **националното транспониране на ДКИ IV**. Тъй като ДКИ IV е директива, държавите членки имат свободата да избират как да транспонират европейските правила в националното законодателство. Следователно редица разпоредби от ДКИ IV са транспонирани различно в отделните държави от еврозоната. Това само по себе си несъмнено не е проблем, стига различията да се основават на рискове, специфични за държавата. Налице са обаче много неоправдани различия.

Вторият източник на регулаторна фрагментация са **надзорните правомощия съгласно националното законодателство**, които не са изрично споменати в ДКИ IV. Това повдига въпроса дали ЕЦБ като европейска институция може пряко да упражнява такива правомощия. Досега отговор на този въпрос е бил даван само въз основа на отделни случаи. Необходим е по-последователен подход, при условие че вече съществува европейски банков надзорен орган.

Много от различията в националното законодателство вече не са оправдани. Член 1 от Регламента за ЕНМ изисква ЕЦБ да извършва пруденциален надзор „при пълно зачитане и задължение за полагане на грижа за единството и интегритета на вътрешния пазар“. Същият член се отнася и до

⁴³ Разпоредбите, по които е необходима допълнителна работа, са включени в Раздел III на Ръководството на ЕЦБ за правата на избор и преценка.

„равнопоставено третиране на кредитните институции с оглед да се избегне регулаторният арбитраж“. Поради фрагментираната регулаторна рамка е трудно ЕЦБ да изпълнява тези изисквания.

Освен това продължават да възникват нови различия. Някои национални законодатели превръщат незадължителни надзорни практики в обвързващи правни актове, вследствие на което ЕЦБ се затруднява да хармонизира тези практики. Неотдавнашен пример е германският Закон за реструктуриране на банки. Този закон делегира на Министерството на финансите правомощието да издава подзаконови разпоредби в области като вътрешно управление и управление на риска (Министерството на финансите досега не е използвало това правомощие).

Националното банково законодателство, прието след създаването на ЕНМ, следва адекватно да отчете новите отговорности на ЕЦБ с цел да улесни хармонизирането на надзорните практики в банковия съюз.

5 Отчитане на използването на бюджета

В Регламента за ЕНМ е предвидено, че ЕЦБ трябва да има на разположение достатъчно ресурси, за да изпълнява ефективно надзорните си задачи. В допълнение се изисква тези ресурси да бъдат финансирани посредством надзорна такса, която ще бъде поета от лицата, попадащи в обхвата на надзорните задачи на ЕЦБ.

Разходите за надзорните задачи се определят отделно в бюджета на ЕЦБ съгласно предписанията в Регламента за ЕНМ. Управителният съвет изпълнява функциите на бюджетен орган на ЕЦБ. Този орган приема годишния бюджет на ЕЦБ по предложение на Изпълнителния съвет и след консултация с председателя и заместник-председателя на Надзорния съвет по въпросите, свързани с банковия надзор. По свързани с бюджета въпроси Управителният съвет получава съдействие от Бюджетния комитет (BUCOM), който се състои от членове от всички национални централни банки от Евросистемата и ЕЦБ. BUCOM прави оценка на отчетите на ЕЦБ по бюджетното планиране и наблюдение и докладва за тях директно пред Управителния съвет.

5.1 Разходи за 2015 г.

Разходите, поети от ЕЦБ за изпълнение на свързаните с надзора задачи, основно се състоят от преки разходи за [генералните дирекции за банков надзор в ЕЦБ и Секретариата на Надзорния съвет](#). Надзорното звено разчита също на общи услуги, предоставяни от съществуващи звена на ЕЦБ, включително сграден фонд, управление на човешките ресурси, административни услуги, бюджетиране и контрол, комуникации, счетоводство, правни услуги, вътрешен одит, статистически и ИТ услуги. Свързаните с тях разходи са включени в бюджета на ЕЦБ и се определят отделно.

През април 2015 г. Управителният съвет прие Решение на [ЕЦБ относно сумата за възстановяване чрез надзорни такси](#) през 2015 г. Решението посочва, че за 2015 г. прогнозните годишни разноски за задачи, свързани с банковия надзор, са в размер на 296,0 млн. евро.⁴⁴ В края на 2015 г. разноските на ЕЦБ за задачи, свързани с банковия надзор, бяха на стойност 277,1 млн. евро, т.е. с 6% по-ниски от прогнозните годишни разноски, което доведе до излишък от 18,9 млн. евро в сравнение с фактурираната през 2015 г. сума. В съответствие

⁴⁴ Решение (ЕС) 2015/727 на Европейската централна банка от 10 април 2015 година относно общата сума на годишните надзорни такси за първия период на таксуване и за 2015 година (ЕЦБ/2015/17).

с приложимия регламент този излишък ще бъде приспадан изцяло от общата сума, която трябва да бъде събрана през 2016 г.⁴⁵

Както е обяснено в Глава 1.3, Управителният съвет взе решение да подсили надзорните ресурси на ЕЦБ през 2016 г. Това, както и действия, насочени към специфични области, изискващи допълнително надзорно внимание (както беше оповестено в документа „[Банковият надзор в ЕЦБ: приоритети на ЕНМ през 2016 г.](#)“), считано от 2016 г. ще доведат до нарастване на общите разходи, свързани с банковия надзор. По тази причина устойчивото равнище на общите годишни надзорни разходи на ЕЦБ може да стане ясно едва в средносрочен план.

Таблица 9

Разходи на надзорното звено през 2015 г.

	Действителни разходи 2015 г. (млн. евро)	Прогнозни разходи 2015 г. (млн. евро)	Действителни разходи 2014 г. (млн. евро)
Заплати и компенсации	141,3	151,7	68,9
Наем и поддръжка на сгради	25,5	22,6	13,2
Други оперативни разходи	110,3	121,8	74,8
Общи разходи за задачи, свързани с банковия надзор	277,1	296,0	156,9

5.1.1 Заплати и компенсации

В заплати и компенсации са включени всички свързани с възнагражденията разходи, включително извънреден труд, надбавки и разходи във връзка с компенсации след пенсиониране за надзорния персонал и служителите от общите услуги.

Действителните разходи за заплати и компенсации през 2015 г. са в размер на 141,3 млн. евро, т.е. 93% от прогнозните разходи, което представлява 51% от общите разходи за задачи, свързани с банковия надзор. Разликата от 10,4 млн. евро между прогнозните и действителните разходи може като цяло да се обясни с по-ниския от очакваното среден процент на заемане на длъжностите. Към 31 декември 2015 г. бяха заети приблизително 96% от позициите, свързани с банковия надзор.

Може да се очаква увеличение на разходите за заплати и компенсации вследствие на решението на Управителния съвет да подсили надзорните ресурси на ЕЦБ през 2016 г., както е посочено в Глава 1.3.

⁴⁵ Член 9 от Регламент (ЕС) № 1163/2014 на Европейската централна банка от 22 октомври 2014 година относно надзорните такси (ЕЦБ/2014/41).

5.1.2 Наем и поддръжка на сгради

В края на 2015 г. действителните разходи за наем и поддръжка на сгради, включително амортизация на активи, свързани със сгради, бяха в размер на 25,5 млн. евро, т.е. 113% от прогнозните разходи. Нарастването на действителните разходи, които надвишават с 2,9 млн. евро прогнозните стойности, основно се обяснява с увеличение на амортизационните разходи за инвестиции, свързани със сгради.

През 2015 г. беше ремонтирана сградата Eurotower, в която ще бъдат преместени служителите на банковия надзор в ЕЦБ. Настоящият график на проекта предвижда преместването да приключи до средата на 2016 г. Вследствие на това, както и поради планираното увеличение на надзорния персонал, както е посочено по-горе, през 2016 г. може да се очакват по-големи разходи във връзка с наем и сгради.

5.1.3 Други оперативни разходи

Категорията „Други оперативни разходи“ включва консултантски услуги, ИТ услуги, статистически услуги, амортизация на дълготрайни активи (различни от свързани със сгради), командировъчни и разходи за обучение.

Като цяло усвояването на бюджета в тази категория е под прогнозираните през април 2015 г. разходи. То е в размер на 110,3 млн. евро, което представлява степен на усвояване от 91%. Това се дължи основно на преразглеждане на приоритетите за ресурсите и пренасочването им към надзорни дейности за спешни задачи, свързани с финансовата стабилност, което доведе до по-малко разходи за командировки, обучения и други свързани разходи. По-ниската от прогнозираната степен на заетост беше друг фактор за по-ниското усвояване.

Действителните разходи през 2015 г. включват външната подкрепа, която участваше в надзорните дейности на ЕЦБ, подпомагащи задачите, свързани с финансовата стабилност, а именно цялостната оценка на значимите институции в Гърция, „редовната“ цялостна оценка през 2015 г. и извършването на надзорни проверки на място. Всички тези елементи са обяснени подробно в Глава 2.

5.2 Рамка за такси: ноември 2014 г. – декември 2015 г.

Заедно с Регламента за ЕНМ [Регламентът на ЕЦБ относно надзорните такси](#) осигурява правната рамка, съгласно която ЕЦБ начислява годишна надзорна такса за свои разходи, свързани с надзорните задачи. Регламентът относно таксите установява методологията за: а) определяне на пълния размер на годишната надзорна такса; б) изчисляване на сумата, която трябва да плати всяка поднадзорна банка; и в) събиране на годишната надзорна такса.

През 2015 г. ЕЦБ за първи път изпрати индивидуални известия за таксата на всички поднадзорни институции за действителните разходи за ноември и декември 2014 г. (като се вземе предвид, че ЕЦБ пое оперативна отговорност за банковия надзор през ноември 2014 г.) и за периода на цялата 2015 година.

5.2.1 Обща начислена сума

Общата сума на начислените от ЕЦБ такси за разходите за пруденциален надзор над банковия сектор в еврозоната през 2014–2015 г. е в размер на 326 млн. евро.

Тя се разделя на:

- 30 млн. евро за разходи през последните два месеца на 2014 г., както е публикувано в Годишния отчет на ЕЦБ за 2014 г.;
- 296 млн. евро за очаквани разходи за цялата 2015 г., както беше съобщено от ЕЦБ през април 2015 г.

Сумата за възстановяване чрез годишни надзорни такси се разделя на две части в зависимост от статута на поднадзорните лица (значими или по-малко значими), в отражение на различната степен на надзорен контрол от страна на ЕЦБ. Това разделение се определя въз основа на разходите на структурните звена на ЕЦБ, които съответно отговарят за надзора над значимите поднадзорни лица, и тези, които наблюдават надзора над по-малко значимите лица.

Таблица 10
Надзорни такси

	Действителен приход 2015 г. (млн. евро)	Обща начислена сума 2015 г. (млн. евро)	Обща начислена сума 2014 г. ⁴⁶ (млн. евро)
Надзорни такси	277,1	296,0	30,0
<i>в това число:</i>			
Такси, начислени на значими лица или значими групи	245,6	264,1	25,6
Такси, начислени на по-малко значими лица или по-малко значими групи	31,5	31,9	4,4
Общи приходи от задачи, свързани с банковия надзор	277,1	296,0	30,0

Излишъкът от 18,9 млн. евро между действителните разходи през 2015 г. и сумата, начислена за 2015 г., както е обяснено в Раздел 5.1, ще бъде приспаднал изцяло от общата сума, която ще бъде начислена през 2016 г. и разпределена между категориите на значимите институции и по-малко

⁴⁶ За 2014 г. ЕЦБ възстанови посредством надзорни такси разходите си, свързани с банковия надзор, за периода с начало ноември 2014 г., когато пое задачите си по надзора.

значимите институции според действителните разходи през 2015 г., разпределени между съответните функции.

5.2.2 Индивидуални надзорни такси

На ниво банки таксите се изчисляват в зависимост от значимостта на банката и рисковия ѝ профил, като се използват годишни фактори за таксите, предоставени от всички поднадзорни банки с референтна дата 31 декември на предходната година. Надзорната такса, изчислена за всяка банка, впоследствие се събира посредством годишни плащания, дължими през последното тримесечие на всяка финансова година.

Надзорната такса се определя на най-високо равнище на консолидация в държавите членки, участващи в ЕНМ. Тя представлява сборът от минимален компонент на таксата за всички банки, въз основа на 10% от сумата за възстановяване⁴⁷, и променлив компонент на таксата за разпределянето на останалите 90% от сумата за възстановяване.

За изчисляването на годишните надзорни такси, платими през 2015 г. от страна на всяко поднадзорно лице и всяка поднадзорна група, до 1 юли 2015 г. задължените лица за таксата предоставиха на НКО информацията относно факторите за таксата с референтна дата 31 декември 2014 г. На 30 юли 2015 г. ЕЦБ предостави предадените данни за факторите за таксата на задължените лица за таксата и ги прикани да направят коментари по тях в рамките на пет работни дни, ако считат, че данните не са правилни. Впоследствие ЕЦБ изчисли индивидуалните такси за всяка банка и банкова група.

Диаграма 6

Какво определя променливия компонент на таксата?

Платимите за 2015 г. годишни надзорни такси като цяло бяха в съответствие с предварителните изчисления, предоставени от ЕЦБ по време на публичната консултация в началото на 2014 г. В съответствие с предварителния анализ на въздействието, от около 50% от значимите лица се изиска да платят годишна надзорна такса в размер между 700 000 евро и 2 млн. евро за периода 2015 година. Аналогично, според предварителния анализ на въздействието за по-малко значимите институции близо 75% от тях трябваше за заплатят такса в размер по-малко от 7000 евро. Според резултатите от изчислението на годишните такси за 2015 г. 70% от поднадзорните лица попаднаха в тази категория.

Както е обяснено в Глава 3.1, ЕЦБ одобри редица

⁴⁷ За най-малките значими банки с общи активи под 10 млрд. евро минималният компонент на таксата е намален наполовина.

изменения по отношение на статута на отделни банки. Съгласно член 7 от Регламента относно таксите, следните промени по отношение на поднадзорно лице на най-високото равнище на консолидация изискват изменение на индивидуалната надзорна такса:

- промяна в статута на познадзорно лице, т.е. лице, което е прекласифицирано от значимо в по-малко значимо, или обратното;
- лицензиране на ново поднадзорно лице;
- отнемане на съществуващ лиценз.

В тези случаи, за да се издаде възстановяване на разликата или искане към поднадзорното лице за допълнително плащане на такса, ЕЦБ взема ново решение за надзорните такси.

След издаването на известията за надзорна такса ЕЦБ получи малък брой искания за изменения съгласно разпоредбите на член 7. Възстановените или начислените суми съгласно тези разпоредби ще бъдат приспаднати изцяло от общата сума, която трябва да бъде събрана.

5.2.3 Първоначално фактуриране и събиране на такси

През октомври 2015 г. ЕЦБ издаде на поднадзорните лица две групи известия за надзорната такса. Едната група известия за таксата обхваща действителните разходи за последните два месеца на 2014 г., както е публикувано в Годишния отчет на ЕЦБ за 2014 г., а другата група – очакваните разходи за цялата 2015 година.

Известие за такса, издадено на поднадзорна група, обхваща надзорната такса за цялата група. Отделно известие за такса се издава на самостоятелно поднадзорно лице, което не е част от никоя поднадзорна група.

Към края на декември 2015 г. ЕЦБ беше събрала над 99% от начислените такси, свързани със задачите по банковия надзор. ЕЦБ предприема всички необходими действия за събирането на неуредените суми от поднадзорните лица. През настоящия период на таксуване ЕЦБ е събрала лихви, начислени на поднадзорни лица за просрочено плащане на надзорната такса, в размер на 0,05 млн. евро. Съгласно Регламента относно таксите, тази сума ще се вземе предвид при определянето на общата сума, която ще бъде събрана през 2016 г.

Повече информация за [надзорните такси](#) е налична на уебсайта на ЕЦБ за банковия надзор. Тези страници се актуализират редовно с полезна и практична информация и се публикуват на всички официални езици на ЕС.

6 Правни актове, приети от ЕЦБ във връзка с банковия надзор

В таблицата по-долу са посочени правните актове във връзка с банковия надзор, които са приети от ЕЦБ през 2015 г. и публикувани в *Официален вестник на Европейския съюз* и на уебсайта на ЕЦБ. Обхванати са правните инструменти, приети съгласно член 4, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 1024/2013 и други релевантни правни инструменти.

Регламенти на ЕЦБ

Номер	Заглавие
ЕЦБ/2015/13	Регламент (ЕС) 2015/534 на ЕЦБ от 17 март 2015 година относно отчитането на надзорна финансова информация (ОВ L 86, 31.3.2015 г., стр. 13)

Правни актове на ЕЦБ, различни от регламенти

Номер	Заглавие
ЕЦБ/2014/59	Решение (ЕС) 2015/433 на ЕЦБ от 17 декември 2014 година относно създаването на Комитет по етика и процедурния му правилник (ОВ L 70, 14.3.2015 г., стр. 58)
ЕЦБ/2015/2	Препоръка на ЕЦБ от 28 януари 2015 година относно политиките за разпределяне на дивиденди (ОВ C 51, 13.2.2015 г., стр. 1)
ЕЦБ/2015/4	Решение (ЕС) 2015/656 на ЕЦБ от 4 февруари 2015 година относно условията, при които на кредитните институции се разрешава да включат междинната или годишната печалба в базовия собствен капитал от първи ред съгласно член 26, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 575/2013 (ОВ L 107, 25.4.2015 г., стр. 76)
ЕЦБ/2015/7	Решение ЕЦБ/2015/530 на ЕЦБ от 11 февруари 2015 година относно методологията и процедурите за определянето и събирането на данни относно факторите за таксата, използвани за изчисляването на годишните надзорни такси (ОВ L 84, 28.3.2015 г., стр. 67)
ЕЦБ/2015/8	Решение (ЕС) 2015/716 на ЕЦБ от 12 февруари 2015 година за изменение на Решение ЕЦБ/2004/2 за приемане на Процедурния правилник на ЕЦБ (ОВ L 114, 5.5.2015 г., стр. 11)
ЕЦБ/2015/12	Насоки (ЕС) 2015/856 на ЕЦБ от 12 март 2015 година за определяне на принципите на етичната рамка на единния надзорен механизъм (ОВ L 135, 2.6.2015 г., стр. 29)
ЕЦБ/2015/16	Решение (ЕС) 2015/811 на ЕЦБ от 27 март 2015 година относно публичния достъп до документите на Европейската централна банка, с които разполагат националните компетентни органи (ОВ L 128, 23.5.2015 г., стр. 27)
ЕЦБ/2015/17	Решение (ЕС) 2015/727 на ЕЦБ от 10 април 2015 година относно общата сума на годишните надзорни такси за първия период на таксуване и за 2015 година (ОВ L 115, 6.5.2015 г., стр. 36)
ЕЦБ/2015/21	Решение (ЕС) 2015/839 на ЕЦБ от 27 април 2015 година за определяне на кредитните институции, които подлежат на цялостна оценка (ОВ L 132, 29.5.2015 г., стр. 88)
ЕЦБ/2015/36	Решение (ЕС) 2016/3 на ЕЦБ от 18 ноември 2015 година за определяне на принципите за предоставяне на обратна информация относно работата на подкоординаторите от националните компетентни органи в съвместните надзорни екипи на единния надзорен механизъм (ОВ L 1, 5.1.2016 г., стр. 4)
ЕЦБ/2015/38	Решение (ЕС) 2015/2218 на ЕЦБ от 20 ноември 2015 година относно процедурата за изключване на членовете на персонала от презумпцията за съществено въздействие върху рисковия профил на поднадзорната кредитна институция (ОВ L 314, 1.12.2015 г., стр. 66)
ЕЦБ/2015/49	Препоръка на ЕЦБ от 17 декември 2015 година относно политиките за разпределяне на дивиденди (ОВ C 438, 30.12.2015 г., стр. 1) Решение от 23 ноември 2015 година относно това дали инструментите, които ще се емитират от National Bank of Greece S.A. („поднадзорното лице“), отговарят на критериите за инструменти на базовия собствен капитал от първи ред в съответствие с член 31 от Регламент (ЕС) № 575/2013, публикувано в раздела „Писма до банки“ (Letters to banks) на уебсайта на ЕЦБ за банковия надзор Решение от 23 ноември 2015 година относно това дали инструментите, които ще се емитират от Piraeus Bank S.A. („поднадзорното лице“), отговарят на критериите за инструменти на базовия собствен капитал от първи ред в съответствие с член 31 от Регламент (ЕС) № 575/2013, публикувано в раздела „Писма до банки“ (Letters to banks) на уебсайта на ЕЦБ за банковия надзор Меморандум за разбирателство между Единния съвет по реструктуриране и ЕЦБ във връзка със сътрудничеството и обмена на информация, 22 декември 2015 г.

Банков съюз: един от градивните елементи за доизграждане на икономическия и паричен съюз, който включва интегрирана финансова рамка с единен надзорен механизъм, единен механизъм за реструктуриране на банки и единна нормативна уредба, включително хармонизирани схеми за гарантиране на депозитите, които могат да прераснат в единна европейска схема за гарантиране на депозитите.

Вътрешен анализ на адекватността на капитала (ВААК): стратегиите и процесите, които банките трябва да установят за постоянно оценяване и поддържане на размера, видовете и разпределението на вътрешния капитал, който считат за адекватен за покриване на рисковете със съответния характер и степен, на които са или могат да бъдат изложени. Компетентните органи правят преглед на ВААК.

Вътрешен анализ на адекватността на ликвидността (ВААЛ): стратегиите, политиките, процесите и системите, които банките трябва да установят за управлението и наблюдението на ликвидния риск и позициите, свързани с финансиране. Компетентните органи правят преглед на ВААЛ като част от ПНПО.

Вътрешен модел: всеки подход за измерване и управление на риска, прилагащ се при изчислението на изискванията за собствен капитал, който принадлежи на институцията и изисква предварително разрешение от страна на компетентен орган, в съответствие с част трета от РКИ.

Европейски банков орган (ЕБО): ЕБО е независим орган на ЕС, създаден на 1 януари 2011 г. с цел гарантиране на ефективно и последователно пруденциално регулиране и надзор в целия банков сектор на ЕС. Основната му задача е да допринесе за създаването на единна европейска нормативна уредба в сферата на банкирането, чиято цел е да осигури единен набор от хармонизирани правила в целия ЕС. ЕБО също така играе важна роля за насърчаване на сближаването на надзорните практики в целия ЕС и има за задача да оценява рисковете и уязвимостта в банковия сектор в ЕС.

Единен механизъм за реструктуриране (ЕМП): механизъм, който стана напълно оперативен на 1 януари 2016 г., и с който се създават унифицирани правила и унифицирана процедура за реструктуриране на кредитни институции, установени в банковия съюз. Към него е създаден Единен съвет по реструктуриране – европейският орган по реструктуриране за банковия съюз, който работи в тясно сътрудничество с националните органи по реструктуриране в участващите държави членки. За целите на реструктурирането Единният механизъм за реструктуриране има на свое разположение Единен фонд за реструктуриране.

Единен надзорен механизъм (ЕНМ): механизъм, състоящ се от ЕЦБ и националните компетентни органи на участващите държави членки, чието предназначение е да изпълнява възложените на ЕЦБ надзорни задачи. ЕЦБ отговаря за ефикасното и последователно функциониране на този механизъм, който е част от банковия съюз.

Единна нормативна уредба: единната нормативна уредба за банковия сектор има за цел да осигури единен набор от хармонизирани пруденциални правила, които трябва да бъдат съблюдавани от кредитните институции в целия ЕС. Наред със законодателството, изготвено от Европейския парламент и от Съвета на ЕС със съдействието на Европейската комисия, ЕБО има компетенциите да доразвие тази единна нормативна уредба и да наблюдава нейното прилагане.

Значимост: критерият, който определя възлагането на надзорни задължения на ЕЦБ или на НКО в рамките на единния надзорен механизъм. Нивото на значимост на кредитните институции се основава на критериите, заложи в Регламента за ЕНМ и конкретизирани в Рамковия регламент за ЕНМ.

Квалифицирано дялово участие: холдинг в кредитна институция, който представлява 10% или повече от капитала или от правата на глас или който осигурява възможност за упражняване на значително влияние върху управлението на тази кредитна институция.

Максимална сума за разпределяне (MCP): нарушения на комбинираното изискване за буфер (КИБ) водят до задължителни ограничения при разпределенията (например дивиденди, купонни плащания по инструменти на допълнителния капитал от първи ред, дискреционни бонуси). На банка, която не изпълнява своето КИБ, автоматично ще бъде забранено да разпределя над максималната сума за разпределяне (MCP). MCP е разпределимата печалба на банката, умножена по фактор, който варира между 0,6 и 0 в зависимост от това какъв е недостигът на базовия собствен капитал от първи ред спрямо КИБ.

Минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения (МИПЗ): изискване за всички кредитни институции в ЕС, което цели те да бъдат способни да поемат загуби в случай, че станат проблемни. Изискването за МИПЗ е част от Директивата за възстановяване и реструктуриране на банки (ДВРПБ). То има същата цел като изискването за общия капацитет за поемане на загуби. Специфичните капиталови изисквания, предвидени от МИПЗ, обаче се изчисляват различно, като се следват критериите на ЕБО.

Надзорно решение на ЕЦБ: правен акт, приет от ЕЦБ при упражняване на задачите и правомощията, поверени ѝ съгласно Регламента за ЕНМ. Негови адресати са едно или повече поднадзорни лица или поднадзорни групи или един или повече други субекти. То не е правен акт с общо приложение.

Надзорно ръководство: ръководство, в което са заложи общите принципи, процеси и процедури, както и методологията за надзора над значимите и по-

малко значимите институции, като са взети предвид принципите за функционирането на ЕНМ. В него са описани процедурите за сътрудничество в рамките на ЕНМ и с органите извън ЕНМ. Надзорното ръководство е документ за вътрешно ползване от служителите на ЕНМ. През ноември 2014 г. бе публикуван по-кратък [Справочник за банковия надзор](#), в който се обяснява как функционира ЕНМ и се представя подробна информация за неговите надзорни практики.

Национален компетентен орган (НКО): официално признат от националното право публичен орган или структура, които са оправомощени по националното право да упражняват надзор върху кредитните институции като част от действащата надзорна система в съответната държава членка.

Общ капацитет за поемане на загуби (ОКПЗ): стандарт за глобално системно значими банки, съгласуван от Съвета за финансова стабилност през ноември 2015 г., който е създаден, за да могат глобално системно значимите банки при реструктуриране да имат достатъчно капацитет за поемане на загуби и рекапитализация, за да извършат организирано реструктуриране, което минимизира всякакво въздействие върху финансовата стабилност, осигурява непрекъснатост на критичните функции и избягва с голяма степен на сигурност излагането на данъкоплатците на загуба. Минималното изискване за ОКПЗ се измерва спрямо рисковопретеглена и нерисковопретеглена референтна стойност. Изискването за ОКПЗ ще се прилага от 2019 г.

План за извършване на надзорни проверки (ПИНП): В съответствие с член 99 от ДКИ IV банковият надзор в ЕЦБ приема годишни ПИНП за институциите в обхвата на неговия надзор. Планът определя основните надзорни дейности за всяка значима институция, които ще се извършват за наблюдение на рисковете и за справяне със слабостите. В него се посочват институциите, за които се планира да бъдат обект на засилен надзор. ПИНП за значима институция обхваща текущата надзорна дейност, проверките на място и проучванията на вътрешните модели.

Правомощия за привеждане в изпълнение и налагане на санкции: правомощия, предоставени на ЕЦБ, които целят съответно а) принуждаване на поднадзорна институция или лице да спазва пруденциалните изисквания, т.е. привеждане в изпълнение; и б) наказване на поднадзорно лице за липсата на съответствие с пруденциалните изисквания чрез имуществена санкция.

Проблемна или има вероятност да стане проблемна: едно от трите кумулативни условия, които определят дали органите за реструктуриране следва да предприемат действия за реструктуриране на кредитна институция. Член 32, параграф 4 от Директивата за възстановяване и реструктуриране на банки определя при какви условия се счита, че една кредитна институция е проблемна или има вероятност да стане проблемна (това се определя от надзорен орган или орган за реструктуриране).

Процедура при липса на възражения: стандартен процес на вземане на решения, установен в Регламента за ЕНМ, във връзка с надзорните дейности

на ЕЦБ. Надзорният съвет взема проекторешения, които се предават за приемане на Управителния съвет. Решенията се считат за приети, освен ако Управителният съвет не възрази в рамките на определен срок, който не надхвърля десет работни дни.

Процедури по прилагането на единния европейски паспорт за

извършване на дейност: процедури, които се отнасят до свободата на установяване и свободата на предоставяне на услуги в други държави членки от която и да е кредитна институция, на която е издаден лиценз и е обект на надзор от компетентните органи в друга държава членка, при условие че тези дейности са предмет на лицензиране (според разпоредбите на членове 33–46 от ДКИ IV).

Процес на надзорен преглед и оценка (ПНПО): процесът, който се използва като насоки за надзорния преглед на значимите и по-малко значимите кредитни институции и за определяне дали (в допълнение към минималните изисквания) следва да се прилагат и допълнителни изисквания по отношение на собствените средства, оповестяването или ликвидността, или други надзорни мерки.

Рамков регламент за ЕНМ: регулаторната рамка, която определя по-специално практическите ред и условия за сътрудничеството между ЕЦБ и националните компетентни органи в рамките на единния надзорен механизъм съгласно разпоредбите на член 6 от Регламента за ЕНМ.

Регламент за ЕНМ: правен акт, чрез който се създава единен надзорен механизъм за кредитните институции в еврозоната и евентуално за други държави членки на ЕС като един от главните елементи на банковия съюз в Европа. Регламентът за ЕНМ възлага на ЕЦБ конкретни задачи по политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции.

РКИ/ДКИ IV: Регламент и Директива за капиталовите изисквания: [Регламент \(ЕС\) № 575/2013 относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници \(РКИ\)](#) и [Директива 2013/36/ЕС относно достъпа до осъществяването на дейност на кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници \(ДКИ IV\)](#). Често съкращението ДКИ IV се използва за позоваване съвместно на двата акта.

Съвместен надзорен екип (СНЕ): екип от надзорници, съставен от служители на ЕЦБ и НКО, който отговаря за надзора над значимо поднадзорно лице или над значима поднадзорна група.

Съкращения

Държави

AT	Австрия	HU	Унгария
BE	Белгия	IT	Италия
BG	България	JP	Япония
CH	Швейцария	LT	Литва
CY	Кипър	LU	Люксембург
CZ	Чешка република	LV	Латвия
DK	Дания	MT	Малта
DE	Германия	NL	Нидерландия
EE	Естония	PL	Полша
IE	Ирландия	PT	Португалия
ES	Испания	RO	Румъния
FI	Финландия	SE	Швеция
FR	Франция	SI	Словения
GR	Гърция	SK	Словакия
HR	Хърватия	UK	Обединено кралство

Други

COREP	общо отчитане (Common reporting)
FINREP	финансово отчитане
БКБН	Базелски комитет за банков надзор
ДКИ IV	Директива за капиталовите изисквания
ЕБО	Европейски банков орган
ЕНМ	единен надзорен механизъм
ЕС	Европейски съюз
ЕССР	Европейски съвет за системен риск
ЕЦБ	Европейска централна банка
НКО	национален компетентен орган
ПИНП	план за извършване на надзорни проверки
ПНПО	процес на надзорен преглед и оценка
РКИ	Регламент за капиталовите изисквания
СНЕ	съвместен надзорен екип
СФС	Съвет за финансова стабилност

© Европейска централна банка, 2016 г.

Пощенски адрес 60640 Frankfurt am Main, Germany
Телефон +49 69 1344 0
Уебсайт www.ecb.europa.eu

Всички права запазени. Разрешава се възпроизвеждането с образователна и нетърговска цел при изрично позоваване на източника.

ISSN 2443-5996
ISBN 978-92-899-2152-7
DOI 10.2866/908406
Каталожен номер (EC) QB-BU-16-001-BG-N